

JAARVERSLAG

2023

**DIEREN
BESCHERMING**

Hier doen we het voor

Pim werd in een doosje in een dierenwinkel achtergelaten. De dierenambulance werd ingeschakeld om hem naar het asiel te brengen, waar bleek dat hij traanogen en niesziekte had. De dierenarts startte direct een behandeling. Pim was op het moment van binnenkomst zo'n twaalf weken. Een paar dagen later werd eenzelfde soort kitten afgegeven bij het politiebureau. Net zo oud, zelfde vachttekening en ook deze kitten had niesziekte. De verzorgers in het asiel gaan

ervan uit dat het nestgenootjes zijn geweest. Ze werden daarom samen bij een gastgezin geplaatst, waar ze al snel de grootste lol hadden met z'n tweeën. Of dieren doelbewust zijn gedumpt, kunnen we alleen met zekerheid zeggen als ze worden achtergelaten, zoals bij Pim het geval was, of ergens vastgebonden worden gevonden. Met Pim en zijn broertje is het gelukkig goed gekomen, bij een gezin waar hun welzijn nu vooropstaat.

Pim werd in een doosje in de dierenwinkel achtergelaten. Gedumpt. De dierenambulance haalde hem op.

Inhoud

Van de Bestuurder	4
-------------------	---

ORGANISATIEPROFIEL

Onze droom	10
Onze missie	11
Onze doelen	12
Onze aanpak	13

ONZE IMPACT

1. Dierenleed voorkomen	18
1.1 Preventieve dierenhulp	20
1.2 Dierenbeleid beïnvloeden	24
1.2.1 Nationale en internationale wetgeving	
1.2.2 Veehouderij	
1.2.3 Huis- & hobbydieren	
1.2.4 In het wild levende dieren	
1.3 Voorlichting	34
2. Dierennoodhulp	40
2.1 Dierenopvang	42
2.2 Diervervoer	46
3. Samen voor een diervriendelijke samenleving	50
3.1 Samen met mensen	52
3.2 Samen met stichtingen, fondsen en bedrijven	56
3.2.1 Beter Leven keurmerk	
3.2.2 Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn	
3.2.3 Financiële steun van stichtingen, fondsen en bedrijven	
4. Organisatie & bestuur	68
4.1 Krachtige organisatie	70
4.2 Bedrijfsvoering & Governance	77
4.3 Verslag van de Raad van Toezicht	83

FINANCIEEL BELEID

Financieel verslag	90
Jaarrekening	106

‘In 2023 boekten we prachtige resultaten voor dieren. Tegelijkertijd is er nog ontzettend veel voor ze te doen.’

Van de Bestuurder

Ellen Bien

Een nieuw jaarverslag en een nieuwe Bestuurder. Ik ben er buitengewoon trots op dat ik sinds augustus 2023 leiding mag geven aan de grootste en oudste dierenbeschermingsorganisatie van ons land, waar ik zelf al meer dan veertig jaar lid van ben. Waarom ik zo lang lid ben? De Dierenbescherming zet zich over de volle breedte in om het leven van dieren te verbeteren.

Belangrijk jaar

We bieden niet alleen noodhulp aan en opvang van zwervdieren, maar zitten ook met sectorpartijen en de overheid om de tafel. Om veranderingen in het systeem te bewerkstelligen, is vaak een lange adem nodig. Maar als er dan een oplossing komt, kunnen we in één klap voor grote groepen dieren een beter leven realiseren. We doen dit al bijna 160 jaar. En hoewel in deze periode veel is bereikt, zijn we er nog lang niet. Wel kijken we met tevredenheid terug op 2023, een belangrijk jaar. Zo vingen we in onze asielen 17.136 gezelschapsdieren op en vond een groot deel hiervan een nieuwe eigenaar. We sloegen de eerste paal voor het nieuwe Dierenbeschermingscentrum in Groningen en openen ons volledig vernieuwde opvangtehuis in Ede, dat duurzaam is gebouwd en waarbij optimaal rekening is gehouden met het welzijn van de dieren die er verblijven.

Eindelijk een houdverbod

Maar er gebeurde veel meer. Onze dierenambulances rukten bijvoorbeeld 69.696 keer uit en na een start met vallen en opstaan begint de nieuwe centrale meldkamer in Almere goed te draaien en hebben we onze dienstverlening en bereikbaarheid verder kunnen verbeteren. Ook op lobbygebied boekten we succes. Een belangrijke doorbraak was het verbod op de fok van dieren die aan uiterlijke wensen van mensen moeten voldoen, maar daar ernstig onder lijden. Zoals honden met platte snuiten en katten met vouwoortjes. In 2023 werd ook het zelfstandig houdverbod ingevoerd voor daders van dierenmishandeling en -verwaarlozing. Een grote winst voor dierenwelzijn, en het resultaat van jarenlang pleiten voor deze maatregel.

Om het onafhankelijk optreden te benadrukken kreeg de LID een nieuwe naam (met vertrouwde afkorting), een nieuw logo en een eigen website. Het ministerie verhoogde

de subsidie van de LID, waarmee de inspecties, ondanks de gestegen kosten, op peil bleven.

Mijlpaal

Met het Beter Leven keurmerk verbeterden we het leven van miljoenen dieren. Een mijlpaal werd bereikt: per 1 januari 2024 verkopen alle Nederlandse supermarkten ten minste 1 ster Beter Leven kip. Daarmee zetten we met het keurmerk belangrijke eisen voor dierenwelzijn neer. Ook zaten we aan diverse convenanttafels, waarbij die van een dierwaardige veehouderij de belangrijkste was. We leken daar stappen te zetten, maar de val van het kabinet betekende dat het convenant er niet kwam. Desondanks was het een belangrijk proces, omdat de zes leidende principes voor een dierwaardige veehouderij – zoals opgenomen in het advies van de Raad voor Dierenaangelegenheden, waarin ook dierinhoudelijke experts van ons zitting hebben – door alle partijen aan tafel werden onderschreven. Dit betekent dat onder andere de intrinsieke waarde van dieren wordt erkend, hun integriteit wordt gerespecteerd en zij goed te eten en te drinken krijgen, in een veilige en comfortabele omgeving verblijven, gezond zijn en hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen.

Complexe vraagstukken

Hoewel er veel goed gaat, liggen er ook complexe vraagstukken die ons als organisatie, en dus de dieren, aangaan. Denk aan stikstof, de intensieve veehouderij, vleesconsumptie en uitdagingen voor natuur en milieu. Als je kijkt waar wij als Dierenbescherming in geloven, dat het mogelijk is om een win-win-winsituatie te creëren, dan hebben we een goed verhaal en kunnen we concrete oplossingen bieden. Waarbij we ervoor moeten waken dat er maatregelen komen die slechts één belang dienen. Als een boer bijvoorbeeld gedwongen wordt om een luchtwasser op z'n stal te zetten, leidt dat weliswaar tot verminderde uitstoot, maar niet tot

DIERWAARDIGE VEEHOUDERIJ

De Dierenbescherming neemt deel aan het Regieorgaan Versnellen Innovatie Emissie-reductie Duurzame Veehouderij. In december zette Ellen haar handtekening in bijzijn van demissionair ministers Van der Wal (Natuur en Stikstof) en Adema (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit).

"Milieubeleid moet passen binnen een dierwaardige veehouderij, dus een integrale afweging van maatregelen inclusief dierenwelzijn is nodig," aldus Ellen.

DIERENDEBAT In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen organiseerden Dierenbescherming, Dierencoalitie en CenSAS een DierenDebat in Nieuwspoor Den Haag. Partijen aan alle kanten van het politieke spectrum gingen met elkaar in debat over dierenwelzijn: een onderbelicht thema in de verkiezingsprogramma's.

NIEUW DIERENBESCHERMINGSCENTRUM

De bouw van Dierenbeschermingscentrum Noord Nederland in Groningen is in september van start gegaan. Hond Truus groef in het gezelschap van Anna Schwab van de gemeente Groningen en Ellen Bien een eerste stukje van het terrein uit waarna met de daadwerkelijke bouw gestart kon worden.

verbetering van het klimaat in de stal en daarmee dus ook niet tot een beter dierenwelzijn. We pleiten er dan ook voor om vooral te kijken naar maatregelen die ammoniakemissie bij de bron tegengaan. Dan profiteren de dieren in de stal en daarbuiten.

Vanzelfsprekend diervriendelijk

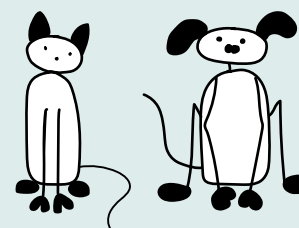
De Dierenbescherming wil impact maken om Nederland vanzelfsprekend diervriendelijk te laten zijn. Dat is de missie, waarbij we vinden dat preventie veel meer aandacht moet krijgen. Echt voorkomen dat dieren in de knel raken. Via ons project Dierenbuddy bijvoorbeeld, dat dierenbezitters met een hulpvraag koppelt aan vrijwilligers, met als doel om mens en dier zo lang mogelijk samen te laten blijven. Dierenbuddy kon in 2023 fors uitbreiden en we zijn inmiddels in 36 gemeenten actief. Ondertussen zijn we druk bezig om fondsen te werven, zodat we het project verder kunnen uitrollen naar zoveel mogelijk gemeenten in Nederland en nog meer dieren en hun baasjes kunnen helpen.

Dank verschuldigd

Al deze activiteiten zouden niet mogelijk zijn geweest zonder onze 150.000 leden en donateurs, 400 medewerkers, bijna 4.000 vrijwilligers en 8.000 (online) collectanten. Aan hen zijn we enorm veel dank verschuldigd. Maar ook aan al die mensen die zelfs na hun overlijden ons werk willen blijven steunen. Door de Dierenbescherming in hun testament te benoemen dragen zij zo'n 60% bij aan de inkomsten van de organisatie. In een samenleving waarin het soms lijkt of mensen niet naar elkaar omkijken of onverschillig raken, zijn er duizenden die zich in willen zetten voor dieren, zoals op onze ambulances en in onze opvangcentra, maar ook voor mensen, zoals onze vrijwilligers van maatschappelijke dierenhulp bewijzen. Hun bijdragen leest u in dit jaarverslag. Het jaarverslag dient er ook toe om verantwoording af te leggen aan iedereen die de Dierenbescherming een warm hart toedraagt en tijd of geld beschikbaar heeft gesteld zodat we konden doen wat we in 2023 hebben gedaan en ook de komende jaren zullen blijven voortzetten. Dank u wel.

Dit kregen we in 2023 voor elkaar

We beschermen dieren in Nederland in de ruimste zin van het woord. We erkennen hun waarde en behartigen hun belangen.

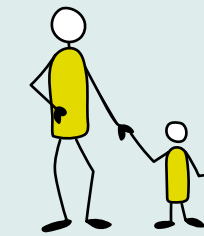
24.654

dieren werden opgevangen in onze asielen en wildopvang.

138 miljoen

dieren kregen een beter leven dankzij ons Beter Leven keurmerk.

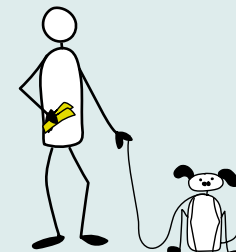
150.080

mensen steunden ons als lid of als donateur.

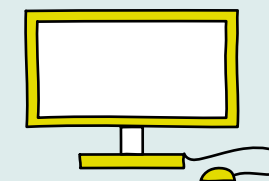
69.696

keer zijn onze dierenambulances uitgereden.

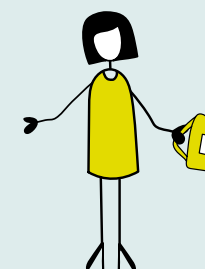
468

dieren werden geholpen door ons project Dierenbuddy.

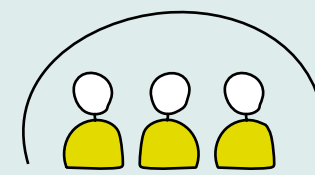
211

berichten plaatsten we op dierenbescherming.nl.

€1.072.579

werd opgehaald met de jaarlijks collecte.

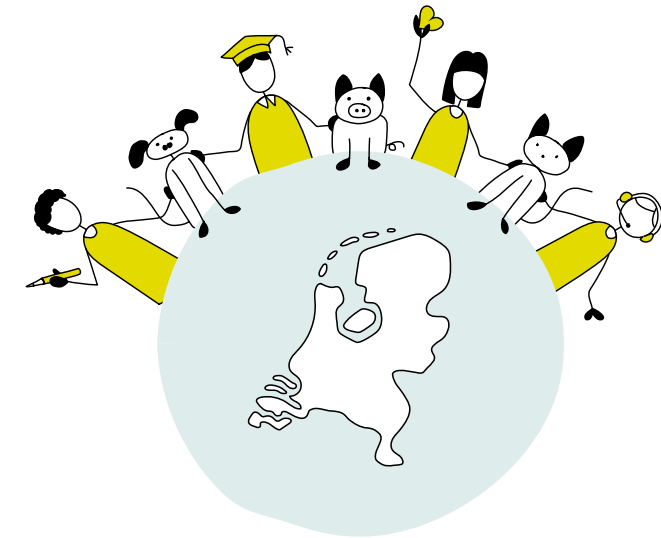
ca. 550.000

donaties ontvingen we via Tikkie en collecte.

37

gemeenten boden het project Dierenbuddy succesvol aan.

ORGANISATIE- PROFIEL

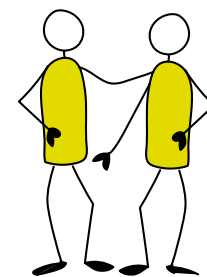
Onze droom

Ooit leven we in een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in het denken en handelen van mensen.

Onze missie

Wij zijn de grootste en oudste dierenwelzijnsorganisatie van Nederland. We staan voor het beschermen van dieren, in de ruimste zin van het woord, we erkennen hun waarde en behartigen hun belangen.

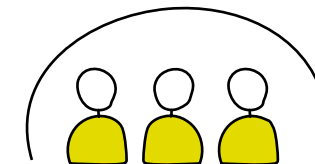
Hier staan we voor

Dieren en mensen zijn onderdeel van dezelfde samenleving. Omdat dieren geen stem hebben, komen wij voor ze op. We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk mensen dat ook gaan doen. Zodat diervriendelijke keuzes de norm worden. En het welzijn van dieren net zo vanzelfsprekend wordt als dat van mensen.

Visie

We gaan voor een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland. Dat is ambitieus. En dat bereiken we alleen gezamenlijk. Daarom doen we er alles aan om het gedrag van mensen – bewust of onbewust – te veranderen. We helpen mensen om zelf dierenleed te voorkomen door diervriendelijke keuzes te maken in hun dagelijks leven. We bieden concrete oplossingen en inspirerende voorbeelden zodat ze verleid worden om mee te doen. Zo'n maatschappelijke verandering kunnen we niet alleen voor elkaar krijgen. Daarom werken we samen met organisaties die helpen bij het behalen van onze doelen.

Kernwaarden

Daadkrachtig

Om diervriendelijk vanzelfsprekend te maken stellen we de norm hiervoor en tonen daadkracht om maatschappelijke verandering te versnellen. We lopen niet weg voor weerstand. We handelen vlot en op basis van feiten om resultaat te behalen.

Ondernemend

We zijn gedreven, nieuwsgierig naar nieuwe mogelijkheden, technologieën en media. Vernieuwende initiatieven omarmen we om slimme oplossingen te ontwikkelen. We zijn ondernemend om deze tot bloei te brengen.

Verbindend

Om alle talenten binnen en buiten onze organisatie te verenigen, hebben we een verbindende rol. We gaan actief op zoek naar de samenwerking met andere organisaties. Want diervriendelijk vanzelfsprekend maken, kunnen we alleen samen.

Wendbaar

Om mensen te verleiden tot diervriendelijke keuzes kennen we hun belevingswereld en sluiten daar inspirerend bij aan. We spelen flexibel in op de actualiteit, kansen en veranderingen in de maatschappij. We maken lastige keuzes en durven onderweg te ontdekken wat werkt.

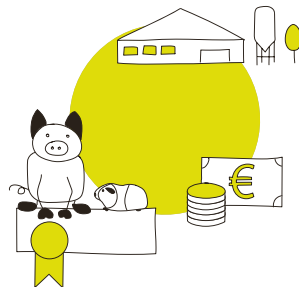
Onze doelen

Inspirerende voorbeelden en concrete oplossingen voor

Diervriendelijk leven

Consumenten richten hun leven diervriendelijk in. Zonder dieren mishandeling, met goede zorg voor huisdieren en diervriendelijke keuzes in de supermarkt. Bijvoorbeeld door proefdiervrije producten te kopen, minder vlees te eten of vlees te kopen van dieren die een waardiger leven hebben gehad.

Diervriendelijk ondernemen

Bedrijven willen vooroplopen in een diervriendelijke bedrijfsvoering met de hoogste normen voor dierenwelzijn. Keurmerken zoals het Beter Leven keurmerk zijn gewild, vegetarische alternatieven zijn leidend, er worden geen proefdieren gebruikt en de handel in dieren is open en transparant. Samen met ondernemers ontwikkelen we vernieuwende concepten.

Diervriendelijk besturen

In nationale en Europese wetgeving zijn de belangen van dieren zo goed mogelijk opgenomen. Gemeenten hebben oog voor dierenwelzijn en dragen daaraan bij. De politiek is gemotiveerd om de belangen van dieren volop mee te wegen, omdat de kiezer diervriendelijk stemt.

Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte

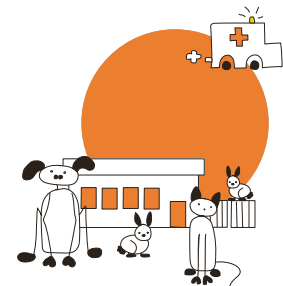
Nederland is zo ingericht dat dieren genoeg ruimte en rust hebben voor een natuurlijk leven. Dieren die als plaag worden ervaren worden geweerd, niet gedood. Mensen brengen geen schade toe aan in het wild levende dieren, maar leven in harmonie met hen samen.

Impact door

Impactvolle beïnvloeding en voorlichting

We zetten ideeën om in werkende oplossingen, zijn een inspirerende, verbindende autoriteit op het gebied van dierenwelzijn en invloedrijk bij maatschappelijke discussies. Als dierenwelzijnsadviseur voor burgers, bedrijven, politiek en overheden hebben we een belangrijke rol. Onze Dierenbeschermingscentra zijn de thuisbasis voor voorlichting en educatie, en de broedplaats voor lokale of regionale initiatieven.

Hoogwaardige dierenhulp

Als dieren toch hulp nodig hebben, bieden we die zo goed en zo kort mogelijk. We werken vanuit hoogwaardige Dierenbeschermingscentra, gebruiken digitale tools om mens en dier bij elkaar te brengen, zetten de standaard voor andere dierenhulporganisaties én kiezen passende partners om mee samen te werken, zodat we zoveel mogelijk dieren kunnen helpen.

Voorwaarden scheppen met

Verbreding fondsenwerving

We gebruiken moderne technieken om zoveel mogelijk mensen aan ons te binden en om leden en donateurs aan te trekken. We verbreden onze doelgroep en verleiden iedereen in Nederland om op zijn of haar eigen manier bij te dragen aan een beter dierenwelzijn.

Krachtige organisatie

Samen werken we met passie aan onze strategische koers. Waar nodig krijgen medewerkers training en begeleiding om werkzaamheden zo goed mogelijk uit te voeren. We zijn ondernemend, daadkrachtig, verbindend en wendbaar. Initiatieven die bijdragen aan het bereiken van onze doelstellingen worden aangemoedigd en beloond.

Onze aanpak

We redden dieren, vangen ze op en verzorgen ze. Tegelijkertijd streven we ernaar om dierenleed te voorkomen zodat redden minder nodig is. Dat bereiken we met voorlichting en het beïnvloeden van beleid. We maken het ook makkelijker voor burgers, bedrijfsleven, beleidsmakers, kennisorganisaties en politiek om dieren te beschermen. Door aan te sluiten bij actuele thema's in de maatschappij en samen te werken met andere organisaties en voorlopers. We zorgen dat onze oplossingen zichtbaar zijn bij beleidsmakers en het publiek. Dat doen we met gecentraliseerde Dierenbeschermingscentra, onze actieve rol van dierenwelzijnsadviseur en via landelijke en regionale events, aan de hand van deze drie paden.

1. Preventie en dieren noodhulp

Onze dierenambulances vervoeren jaarlijks tienduizenden gewonde en zwerfende dieren naar de opvangcentra of een dierenarts wanneer medische hulp nodig is. Om dierenleed te voorkomen, begeleiden dierenbuddy's ouderen en zieken bij de zorg voor hun dieren en bieden preventieteam door het hele land hulp die erop gericht is om het leven voor dieren te verbeteren. Is de situatie geëscaleerd en weigert de eigenaar mee te werken, dan wordt de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) ingeschakeld.

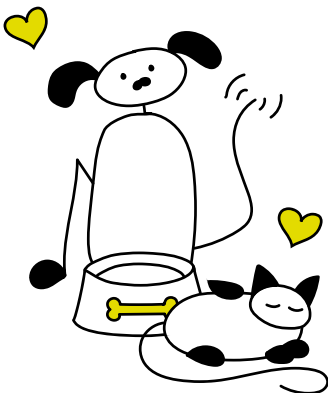
2. Hulp bij diervriendelijke keuzes

We bieden overheid, gemeenten, consumenten en bedrijven handvatten om diervriendelijke keuzes te maken. Dat doen we bijvoorbeeld met het groeiende aanbod van ons Beter Leven keurmerk, stimuleren van nieuwe concepten en alternatieven, en de inzet van onze expertise op het gebied van onder meer veehouderij, visserij en faunabeheer. Een kleine stap kan uitgroeien tot een groot effect weten we. Waarbij we onze drijfveer 'een vanzelfsprekend diervriendelijk Nederland' nooit uit het oog verliezen.

3. Voorlichting, educatie en lobby

We beschermen dieren niet alleen door ze te vervoeren en onderdak en verzorging te bieden, maar ook door ze een stem te geven. Onder de noemer 'beïnvloeding' proberen we bedrijfsleven, overheid, politiek en andere maatschappelijke organisaties te bewegen om een diervriendelijker samenleving te bewerkstelligen. Met voorlichting, onder andere via social media en educatie, creëren we bewustzijn en stimuleren we consumenten, huisdierbezitters en recreanten om ook in het belang van dieren te handelen.

ONZE IMPACT

A large yellow circle containing the number 1, positioned in the lower-left quadrant of the page. The background of the entire page is a close-up photograph of a cat with orange, black, and white fur, sitting in a nest of dry twigs and green leaves. The cat's eyes are closed, and it has a white chest and paws.

Dierenleed voorkomen

1.1 Preventieve Dierenhulp

Een van de belangrijkste doelen van de Dierenbescherming is het voorkomen van dierenleed, zodat we op de lange termijn minder dieren hoeven te redden. De afdeling Preventieve Dierenhulp richt zich dan ook op taken en diensten die ingrijpen voordat dieren in de knel raken.

DOEL EN WERKWIJZE

Onze afdeling Preventieve Dierenhulp is er voor dier én mens. Bijvoorbeeld op maatschappelijk niveau, met hulpverleningstrajecten voor huisdiereigenaren die problemen ondervinden bij de zorg voor hun dieren. En als hulp- en dienstverleners geconfronteerd worden met verstoord dierenwelzijn kunnen zij contact opnemen met onze helpdesk. Verder organiseren we op diverse locaties in het land jaarlijks een veilige oversteek tijdens de paddentrek, chipacties voor katten, geven we voorlichting en educatie over dierenwelzijn en zorgen we er met zwervkattenprojecten voor dat de overlast van katten die leven op straat vermindert en de aantallen worden teruggedrongen.

TERUGBLIK 2023

Met het project Dierenbuddy zijn dit jaar 59% meer hulpvragen behandeld. Veel gemeenten staan inmiddels in de startblokken om Dierenbuddy uit te rollen. Collega's van maatschappelijke dierenhulp hielpen 2.279 dieren door heel Nederland. Zwervkattengroepen ving 1.671 katten op. Een deel daarvan werd herplaatst en een ander deel, dat te verwilderd was om nog in een huiselijke situatie te wennen, keerde terug naar de vertrouwde plek waar ze waren gevonden. Mooie resultaten, maar met name hebben we bijgedragen aan de opvang van de zogeheten 'schuurhonden', veelal afkomstig uit de malafide hondenhandel. We hebben meer dan duizend dieren kunnen helpen.

'Ik heb een leuke baan, verdien een aardig salaris en woon in een mooi huis. Maar het voelt allemaal zo voor mezelf. Terwijl ik graag iets voor anderen wil betekenen. Het mooie aan het project Dierenbuddy vind ik dat je een band opbouwt met de dieren én hun eigenaren.'

Marion Beishuizen, zelfstandig communicatieadviseur, is dierenbuddy in haar woonplaats Haarlem.

PREVENTIEVE DIERENHULP

Resultaten

341

hulpvragers zijn geholpen dankzij ons project Dierenbuddy en daarmee 468 huisdieren. Dat waren er 59% meer dan eind 2022.

37

gemeenten bieden Dierenbuddy aan.

702

hulpvragen kwamen er binnen bij het team Maatschappelijke Dierenhulp.

15.885

padden en andere amfibieën zijn er minstens overgezet in Nederland.

994

katten werden gevangen, geneutraliseerd en herplaatst of weer uitgezet in hun vertrouwde omgeving.

Nieuwe werkwijze Dierenbuddy

Vanaf maart 2023 werkt de Dierenbescherming binnen het project Dierenbuddy met Consulenten; hiermee is er een andere en veel efficiëntere werkwijze ontstaan. De kwaliteit van het project is verbeterd en ons netwerk in het sociale domein vergroot. Hulpvragers weten Dierenbuddy zo beter te vinden en krijgen passende hulp.

Gratis gezondheidscheck voor huisdieren

Aan liefde voor hun dieren geen gebrek, maar geld voor de dierenarts is er niet meer. Om mensen een steuntje in de rug te bieden, organiseerde de Dierenbescherming in januari een hartverwarmende pilot, waar dierenbezitters met een smalle beurs gratis of voor een klein bedrag hun dieren konden laten chippen, inenten, ontwormen en nakijken door een dierenarts. En daar werd dankbaar gebruik van gemaakt. De pilot werd mede mogelijk gemaakt dankzij een anonieme schenker, die zo een belangrijke bijdrage leverde aan deze activiteit.

Sociale kittens

Onze zwervkattengroepen hebben voor duizenden moederpoezen en kittens een enorm verschil gemaakt in 2023. Helaas was het een druk jaar waarin een grote hoeveelheid kittens geboren werd. Er werden zelfs in de herfst en winter nog kittens gevonden. De dieren werden gecastreerd en zo mogelijk gesocialiseerd en bij mensen thuis geplaatst.

Klaar-over

Padden, kikkers en salamanders trekken jaarlijks van hun winterrustplaats naar het water om te paren. Vaak overleven ze deze gevaarlijke oversteek niet. Vrijwilligers van de Dierenbescherming zetten op 26 locaties verdeeld over de provincies Zuid-Holland, Drenthe en Gelderland padden over. In 2023 hebben we alleen al in die laatste provincie op zestien locaties dieren overgezet, die daarna hun weg veilig konden volgen. Dat is een stijging ten opzichte van 2022 van 73%. Toen deden ze dat voor 4.588 dieren. Dit kwam doordat meer vrijwilligers zich inzetten voor de paddentrek. Landelijk helpen er nu ongeveer 350 vrijwilligers met het overzetten van padden, kikkers en kleine amfibieën.

‘Wij helpen dierenbezitters met advies, begeleiding of door een hulptraject aan te gaan. De meeste hulpvragen ontstaan door geldproblemen, familieomstandigheden of ziekte van een eigenaar. Met de preventieve begeleiding die wij bieden, helpen we dier én mens.’

Paméla Zaat,
Coördinator
Maatschappelijke
Dierenhulp
Zuid-Holland

1.2 Dierenbeleid beïnvloeden

De Dierenbescherming lobbyt om dierenwelzijn beter te verankeren in wetgeving en beleid. We lobbyen op landelijk niveau, maar ook in Europa, bij de provincies en gemeenten.

DOEL EN WERKWIJZE

De Dierenbescherming wil een diervriendelijkere wereld. Betere overheidsregels kunnen daarbij helpen. Wetten en regels leggen het minimum vast waar mensen en bedrijven zich aan moeten houden. Veel van die regels komen uit Europa. Internationaal vormen we met circa honderd andere organisaties Eurogroup for Animals. Zo wordt de stem van dieren in Brussel gehoord. De Dierenbescherming heeft een goed netwerk in de Tweede Kamer en op de ministeries. Daardoor worden we betrokken bij het opstellen van de voorstellen van de overheid. Parlementsleden ervaren onze analyses en standpunten als betrouwbaar. Om dierenwelzijn in beeld te houden, nemen we deel aan het regieorgaan dat werkt aan nieuwe oplossingen. De Dierenbescherming neemt deel aan DierVizier: een breed samenwerkingsverband van gemeenten, ministerie van LNV, dierenwelzijnsorganisaties en kennisinstellingen. Het is bedoeld om gemeenten handvatten te geven om effectiever en zorgvuldiger te reageren op vragen over het welzijn van dieren. We proberen zo overheden op alle niveaus betere regels te laten opstellen.

TERUGBLIK 2023

De Dierenbescherming vervult de functie van vicevoorzitter in het bestuur van Eurogroup for Animals (EfA), onze lobbyorganisatie in Brussel. EfA wordt gesteund door zo'n honderd ledenorganisaties uit heel Europa en komt op voor dieren in Europese wetgeving. In 2023 was het een teleurstelling dat langverwachte wetgevingsvoorstellen over slacht, transport, labelling en houderijomstandigheden toch werden uitgesteld of afgezwakt het licht zagen. Na de Europese verkiezingen zullen deze dossiers weer verder opgepakt worden.

Door lobby en inbreng van expertise in diverse onderzoeksgroepen van LNV is het gelukt om vissenwelzijn in wet- en regelgeving verankerd te krijgen. Dit geeft handvatten voor de wildvangst om te werken aan visvriendelijkere methoden bij vangst en doding. Bij de kweekvishouderij heeft het ASC stappen gezet. Criteria zijn momenteel in ontwikkeling. Samen met onze koepelorganisatie Eurogroup for Animals in Brussel en Nederlandse partnerorganisaties hebben wij bijgedragen aan de invulling hiervan.

DIERENBELEID BEÏNVLOEDEN

1.2.1 Nationale en internationale wetgeving

We zetten ons in voor betere wetgeving op Europees, nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau. Zo helpen we dierenwelzijn beter te borgen. Het zijn trajecten die veel tijd vergen, maar bij succes voorkomen nieuwe wetten dierenleed voor grote groepen dieren. In het kader hiervan zijn als kernpunten onder meer genoemd een blijvende inzet op dierenwelzijn in EU-handelsverdragen en voorsorteren op de komst van de Omgevingswet (op alle diergroepen). Bij dit laatste speelt de concrete doelstelling in het meerjarenplan ‘meer bevoegdheden voor provincies en gemeenten voor toetsing dierenwelzijn’. Een ander doel was de inzet op het aannemen en in werking treden van het wetsvoorstel zelfstandig houdverbod.

TERUGBLIK 2023

Historisch jaar

Het jaar 2023 zal voor altijd verbonden zijn met de parlementaire behandeling en inwerking-treding van het wetsvoorstel waarin de aanpak dierenmishandeling en -verwaarlozing is geregeld. Daders kunnen voortaan een levenslang houdverbod opgelegd krijgen, de maximale gevangenisstraf is verhoogd van drie naar vijf jaar, en de maximale boetes zijn verhoogd van enkele tienduizenden euro's naar bijna een ton.

Dierenwelzijn in handelsverdragen

Zoals in ons meerjarenplan staat vermeld bij ‘Diervriendelijk besturen’ moeten we eraan werken dat in nationale en Europese wetgeving de belangen van dieren zo goed mogelijk zijn opgenomen. In het jaarplan van de Juridische Expertise was als concrete doelstelling geformuleerd: de inzet op dierenwelzijn in EU-handelsverdragen. We werken samen met onze koepelorganisatie Eurogroup for Animals. Dit jaar is er op dat punt een interessant succes te melden: het Europees Parlement ratificeerde een vrijhandelsakkoord tussen de EU en Nieuw-Zeeland, waarin voor het eerst specifieke afspraken zijn gemaakt over markttoegang en adequate dierenwelzijnsstandaarden. Dit is een belangrijk voorbeeld voor toekomstige handelsakkoorden en een essentiële stap voor dieren én Europese consumenten.

Zelfstandig houdverbod is een feit

Per 1 januari zijn het zelfstandig houdverbod en strengere straffen voor dierenmishandeling en -verwaarlozing in werking getreden. Dit betekent een enorme winst voor dieren in ons land. De Dierenbescherming is zowel voor als achter de schermen jaren bezig geweest om met name het zelfstandig houdverbod als nieuwe straf ingevoerd te krijgen. Rondom de parlementaire behandeling was er intensief contact met politici die zich extra betrokken voelden bij het onderwerp. Het zelfstandig houdverbod houdt in dat de rechter een dader van dierenmishandeling of -verwaarlozing kan verbieden om dieren te bezitten, zo nodig zelfs levenslang. Bij wie een opgelegd houdverbod overtreedt, kunnen dieren voortaan ook meteen weer in beslag genomen worden. Een dergelijke stevige, robuuste strafmogelijkheid ontbrak helaas tot op heden in het Nederlandse recht. De komst ervan is een belangrijk instrument voor rechters, beschermt dieren tegen mishandeling en verwaarlozing, en vergemakkelijkt de handhaving. Een historische mijlpaal, ook om Nederland daadwerkelijk ‘vanzelfsprekend’ diervriendelijk te maken!

Regels kortsnuitige honden aangescherpt

Eerder werden regels voor het fokken van honden met platte neuzen al aangepast. Maar er gold nog een tijdelijke uitzondering voor eruit het fokken met extreem kortsnuitige honden in combinatie met een hond met een langere snuit. Die uitzondering verviel eind augustus per direct. Met andere woorden: het fokken van honden met een extreem korte snuit mag nu – zonder uitzondering – echt niet meer.

DIERENBELEID BEÏNVLOEDEN

1.2.1 Veehouderij

In ons land worden jaarlijks meer dan 400 miljoen landbouwhuisdieren gehouden. Het grootste deel leeft in de intensieve veehouderij, waar ze tegen zo laag mogelijke kosten zoveel mogelijk moeten produceren. De Dierenbescherming pleit voor een radicale ommezwaai. In het Deltaplan Veehouderij schetsen we hoe de veehouderij er in 2050 volgens ons uit moet zien. We zetten het welzijn van dieren centraal en komen met win-winoplossingen met als resultaat een diergerichte, integraal duurzame veehouderij.

TERUGBLIK 2023

Convenant Dierwaardige Veehouderij

2023 stond in het teken van gesprekken over een Convenant Dierwaardige Veehouderij. De bedoeling was dat de afspraken in dit convenant de basis zouden vormen voor wetgeving over een dierwaardige veehouderij. De inzet van de Dierenbescherming was onze visie zoals beschreven in het Deltaplan Veehouderij. Helaas is het nog niet gelukt om tot een convenant te komen, onder meer door verschillen van inzicht tussen partijen en de val van het kabinet-Rutte IV. Dat is teleurstellend, maar tegelijkertijd lijkt er met een aantal sectoren wel overeenstemming te zijn over een aantal relevante stappen die gezet moeten worden om tot een dierwaardigere veehouderij te komen.

Slim cameratoezicht in slachterijen

In meer dan twintig slachterijen in binnen- en buitenland werd het mede door de Dierenbescherming ontwikkelde cameratoezicht met kunstmatige intelligentie ingevoerd om attentiebeelden uit te selecteren en de behandeling van dieren in de slachterij te verbeteren. De Nederlandse overheid heeft een wetsvoorstel ingediend om (slim) cameratoezicht in slachthuizen en bij verzamelcentra van vee verplicht te stellen.

Campagne 'Ook Onze Transitie'

Voor deze campagne werkten we samen met Natuurmonumenten, Natuur & Milieu, Vogelbescherming Nederland en Caring Farmers. We riepen de Rijksoverheid en provincies op om de plannen voor het landelijk gebied écht integraal te maken, dus inclusief dierenwelzijn. We overhandigden onder andere ons manifest aan minister Van der Wal. Daarnaast verspreidden we onze ideeën voor win-winoplossingsrichtingen naar allerlei partijen die aan provinciale plannen werken. Helaas bevatten de conceptplannen van de provincies die medio 2023 werden gepresenteerd nog onvoldoende aandacht voor dierenwelzijn. Positieve uitzondering is de provincie Utrecht, waar naar aanleiding van de campagne een motie werd aangenomen om dierenwelzijn in het Utrechtse plan op te nemen.

Succes vogelgriepdossier

De Dierenbescherming roept al jaren op tot een betere, structurele aanpak van vogelgriep. De overheid lijkt nu de urgentie in te zien en presenteerde begin juli het 'Intensiveringsplan Preventie Vogelgriep'. Vervolgens kondigde de minister van LNV een veldproef van het vogelgriepvaccin aan die in het najaar is gestart. We pleiten voor een snelle implementatie van de vaccinatie, maar helaas verloopt dit proces stroef door handelsbelemmeringen.

Deltaplan Veehouderij Awards

Tijdens het Deltaplan Veehouderij Event werden voor de tweede keer de Deltaplan Veehouderij Awards uitgereikt aan koplopers. Winnaars waren biologische melkveehouder Joost Samsom die met zijn mobiele melkrobot veel weidegang voor zijn koeien mogelijk maakt, het concept Kalverliefde waarbij boeren hun kalfjes bij de koe houden, en vleeskuikenbedrijf Oranجهoen dat de inrichting van de stal heeft aangepast aan de behoeften van de dieren en duurzamer voert door reststromen te gebruiken. Alle winnaars ontvingen een prijs van 5000 euro, mogelijk gemaakt door het Barth Misset Fonds.

Om melk te kunnen geven, moet een koe ieder jaar een kalf krijgen, dat in de regel kort na de geboorte bij haar wordt weggehaald. Dat stond Janina van der Drift zo tegen, dat ze vier biologische boeren verenigde die moederkoeien en hun kalfjes bij elkaar houden. Vanuit die gedachte is de biologische melk van Kalverliefde, herkenbaar aan de roze pakken en inmiddels verkrijgbaar bij diverse supermarkketens in Nederland, ontstaan.

DIERENBELEID BEÏNVLOEDEN

1.2.2 Huis- & hobbydieren

Het team voor huis- en hobbydieren bij de Dierenbescherming speelt een cruciale rol in het voorkomen van dierenleed. Met de focus op beleidsbeïnvloeding, houding en gedrag, streven we naar de verbetering van levensomstandigheden voor dieren. Zo werken we onder meer aan het informeren van het publiek over verantwoord dierenbezit. Tevens proberen we het welzijn van dieren in de wet te verankeren zodat er tegen dierenleed kan worden opgetreden en richten we ons op de aanpak van onethische fokpraktijken.

TERUGBLIK 2023

Baanbrekend jaar

Het afgelopen jaar was baanbrekend voor de Dierenbescherming in onze strijd tegen onethische rasfokkerij. Na jaren van hardnekkige inzet, onderzoek en campagne voeren, hebben we eindelijk een grote overwinning geboekt: de handhaving van wetgeving tegen de fok van honden met gevaarlijk korte snuiten, zoals de mopshond, met een historische boete. Dit is niet zomaar een overwinning, maar een krachtig statement dat het welzijn van dieren niet genegeerd kan worden. We stoppen hier vanzelfsprekend niet en zijn al gestart om deze strijd uit te breiden naar andere erfelijke aandoeningen, want elk dier verdient een gezond en gelukkig leven.

Steun voor wetsvoorstel

Begin mei behandelde de Tweede Kamer een voorstel van de Partij voor de Dieren over het doden van gehouden dieren. Het voorstel is dat ze niet meer door de (hobbymatige) houder zelf mogen worden gedood, een thema waar ook de Dierenbescherming lang voor heeft gepleit. Voor honden en katten gold dit verbod overigens al, en ook voor ganzen, maar niet voor andere zoogdieren. Denk daarbij aan slangenhouders die muizen fokken als voederdier voor hun reptielen. Maar ook raskonijnen en cavia's die niet aan de uiterlijke eisen voldoen. Met het wetsvoorstel is nu een belangrijk fundament gelegd, waarmee geen enkel dier op de huis- en hobbydierenlijst nog zomaar gedood kan worden.

Chip- en registratieplicht katten

Begin 2023 is de chip- en registratieplicht van katten aangekondigd. De Dierenbescherming heeft hier jarenlang voor gepleit. De chip, die een unieke identificatiecode bevat, maakt het voor asielen, dierenartsen en andere dierenwelzijnsorganisaties gemakkelijker om vermiste katten te identificeren en snel met hun eigenaren in contact te komen. Dit is een belangrijke stap in het terugdringen van het aantal zwervkatten. Daarnaast heeft de chipplicht een preventieve werking tegen verwaarlozing en mishandeling. Door katten te registreren, wordt de verantwoordelijkheid van eigenaren vergroot en wordt het makkelijker om ze aansprakelijk te stellen bij gevallen van dierenmishandeling of -verwaarlozing.

Gratis chipactie

In de week van 1 tot en met 8 april werden op zestien locaties van de Dierenbescherming chipacties georganiseerd, waarbij ruim 1.200 katten gratis werden gechipt en geregistreerd. Met deze actie zette de Dierenbescherming een grote stap voorwaarts richting de aangekondigde chipplicht voor katten. Want terwijl nu slechts 17% van de vermiste katten wordt thuisgebracht, is dat bij honden – waarvoor wel een landelijke chipplicht geldt – met 93% vele malen hoger.

DIERENBELEID BEÏNVLOEDEN

1.2.3 In het wild levende dieren

Het team In het Wild Levende Dieren stelt zich ten doel om alle geledingen in de maatschappij bewust te maken van de invloed die ons dagelijks handelen kan hebben op dieren in het wild. Naast bewustwording willen we handelingsperspectief bieden om op een positieve manier bij te dragen aan ontwikkeling, herstel en behoud van de natuur. Daar waar mens-dierconflicten kunnen ontstaan, dragen we proactief bij om de belangen van in het wild levende dieren in wetgeving, beleid en uitvoeringsplannen te waarborgen.

TERUGBLIK 2023

Voorkomen plaagdieroverlast

Sinds 1 januari 2023 is de regelgeving omtrent beheersing van de zwarte rat, bruine rat en huis-muis aangescherpt. Er mogen minder rodenticiden worden gebruikt ter bestrijding van deze knaagdieren. In plaats daarvan wordt ingezet op het voorkomen van plaagdieroverlast en de inzet van milieu- en diervriendelijker beheersmethoden die effectief en betaalbaar zijn. Deze set maatregelen heet Integrated Pest Management Knaagdieren (IPM-knaagdieren). Hierdoor krijgt doorvergiftiging naar andere dieren minder kans en dat is goed nieuws voor huisdieren, roofvogels en andere roofdieren en aaseters. De Dierenbescherming draagt bij aan de kennis op het gebied van dierenwelzijn bij chemische en niet-chemische bestrijdingsmiddelen, aan communicatie rond nieuwe wet- en regelgeving en hoe we deze kennis bij plaagdierbeheersers, bedrijfsleven en burgers krijgen. Ook hebben we input geleverd op de juridische aspecten van het wijzigen van de wet- en regelgeving omtrent plaagdierbeheersing.

Minder aanrijdingen met dieren

In Nederland vinden jaarlijks meer dan 25.000 geregistreerde aanrijdingen met dieren plaats. Met bijeenkomsten en excursies hebben we aandacht gekregen voor deze problematiek en zien we op provinciale wegen steeds vaker waarschuwingen voor overstekend wild. Ook zijn er meer provincies die overgaan op aanschaf van een wildwaarschuwingssysteem dat weggebruikers attendeert op het oversteken van wild en waarmee het aantal aanrijdingen in de nabije toekomst tot 96% gereduceerd kan worden.

Niet-dodende maatregelen en alternatief beheer

Continue lobby, het leveren van expertise en het meefinancieren van onderzoek heeft ertoe geleid dat steeds meer provincies strengere eisen stellen aan faunabeheer. In meerdere faunabeheerplannen is nu specifiek aandacht voor dierenwelzijn en toepassing van preventieve en niet-dodende maatregelen. In meerdere provincies is het gelukt om specifiek natuurherstel middels habitatverbetering en acceptatie van in het wild levende dieren in de omgevingsvisie op te nemen. Op deze manier is het welzijn van in het wild levende dieren verankerd in beleid en moet hiernaar gehandeld worden.

Aandacht voor vogelgriepslachtoffers

Door deelname aan diverse werkgroepen over vogelgriep is het gelukt om ook de vogelgriepslachtoffers onder de wilde vogels onder de aandacht te brengen. Dit heeft geresulteerd in handelingsprotocollen die gericht zijn op vroege detectie van vogelgriep in broedkolonies, beperken van besmetting in kolonies en het voorkomen van lijden. Ook zijn er handelingsprotocollen opgesteld om de verspreiding van vogelgriep van wilde vogels naar gehouden pluimvee in te perken middels preventieve maatregelen, waaronder het niet-dodelijk weren en verjagen van wilde vogels in de buurt van pluimveehouderijen.

Succes in lobby tegen de jacht

In alle twaalf provincies is de benuttingsjacht op het konijn verboden door het gesloten blijven van het jachtseizoen op dit dier. In drie provincies geldt dit ook voor de haas. Door inzet van de Dierenbescherming en samenwerking met partnerorganisaties hebben we het gesloten blijven van de jacht in stand kunnen houden. Dit ondanks flinke lobby en een rechtszaak van de Jagersvereniging tegen de overheid.

1.3 Voorlichting

Om dierenleed te voorkomen of tegen te gaan is het belangrijk dat mensen weten hoe zij goed voor dieren kunnen zorgen. Dit geldt voor een toekomstige huisdiereigenaar, maar ook voor iemand die bijvoorbeeld een verzwakte egel in de natuur aantreft. Een belangrijke taak van de Dierenbescherming is daarom het geven van voorlichting over dieren.

DOEL EN WERKWIJZE

We maken gebruik van gerichte berichtgeving, sociale media, artikelen op onze website en vrijwillige scholenvoorlichters geven gastlessen op basisscholen. Jong geleerd is oud gedaan en kinderen zijn in deze leeftijdsgroep volop bezig met dieren. Als het onderwerp erom vraagt, voeren we groots campagne. Onze voorlichting past in de tijd en is toegankelijk voor een breed publiek. Zo voorkomen we dierenleed en dat zien we terug in de afname van instroom in onze opvangcentra.

TERUGBLIK 2023

Afgelopen jaar plaatsten we honderden berichten op dierenbescherming.nl en onze social media, die hun weg vonden naar miljoenen lezers. Op deze manier informeerden we mensen over het belang van dierenwelzijn. Uit onderzoek na een van de campagne bleek dat 71% van de ondervraagden aangaf het belangrijk te vinden dat zij zelf en hun omgeving vriendelijker met dieren omgaan en hiervoor iets willen doen als dit nodig is. Bij de mensen die de campagnes niet hadden gezien was dit 48%.

‘De kern van mijn werk is verhalen vertellen. Dat is wat ik het liefste doe. Door interviews te geven en stukken te schrijven hoop je andere mensen wat mee te geven. Iets wat ertoe doet.’

Niels Dorland, woordvoerder en persvoorlichter Dierenbescherming

VOORLICHTING

Resultaten

498.160

volgers van onze nieuwsbrief
en social kanalen.

60%

meer mensen bereikten we via
YouTube. Ook LinkedIn zat in de
lift met een groei van 17%.

298

gastlessen werden er op basis-
scholen door heel Nederland
gegeven door onze scholen-
voorlichters. Dat is meer dan een
verdubbeling ten opzichte van
het jaar ervoor. We bieden ook
lespakketten aan, die scholen
kunnen gebruiken om leerlingen
te informeren over de omgang
met veel gehouden huisdieren en
over actuele dieren thema's.

7.450

kinderen bereikten we met
onze scholenvoorlichting,
waarbij we vertelden over het
werk van de Dierenbescherming
en dierenwelzijn.Diervriendelijk
bedankt!

In september en oktober gaf de campagne 'Diervriendelijk bedankt' voorlichting over de Dierenbescherming en riep het publiek op om samen voor een diervriendelijke samenleving te gaan. De tv-spot won een kwartaalprijs van Gouden Loeki vanwege de waardering van het publiek. Het leidde tot 10% meer aanmeldingen van vrijwilligers in die periode en droeg bij aan een mooie opbrengst van de collecte. Kinderen studeerden een speciaal dierenlied in dat zij deelden op social media om aandacht te vragen voor dierenwelzijn.

Jonge
dierenbeschermers

De volgende generatie staat klaar om voor dieren, de natuur en onze aarde te zorgen. De Dierenbescherming helpt kinderen op allerlei manieren om hun kennis over dieren te vergroten. Zo zijn er 22 onderwerpen aan de digitale lesbrieven toegevoegd. De lesbrieven die het meest gedownload werd was het thema van Wolf naar Teckel. Zesmaal per jaar sturen we een nieuwsbrief naar 490 adressen en ook hier werd dit thema het meest gedownload. In de provincie Utrecht rukte de educatieambulance 34 keer uit voor een educatieve gastles.

‘Met papa en mama heb ik kikkers en padden geholpen met oversteken, zodat ze niet werden overreden. Met mijn vrienden loop ik ook weleens met een grijpstok buiten om afval op te ruimen. We willen niet dat dieren daaraan doodgaan.’

Troy is een dierenbeschermers in de dop. Hij helpt jaarlijks bij de paddentrek van de Dierenbescherming.

Website 'Ik Zoek Baas'
voor dier en mens

Het afgelopen jaar is er achter de schermen veel veranderd bij onze website 'Ik Zoek Baas', waarop alle plaatsbare dieren in onze opvangcentra te vinden zijn. Het registratieproces werd vereenvoudigd en nieuwe filters zijn toegevoegd, waarmee het vinden van een passend huisdier makkelijker is geworden. Ook kunnen mensen nu op de site terecht voor tips over het vinden en verzorgen van huisdieren en maken veel van onze opvangcentra gebruik van reactieformulieren. Hierdoor wordt het makkelijker om een dier te koppelen aan de perfecte nieuwe baas, óf een ander dier voor te stellen op basis van de informatie die we krijgen van onze bezoekers. Deze en andere optimalisaties zijn gebaseerd op gebruikersonderzoek en waardevolle feedback van zowel bezoekers als asielen.

Campagne voorkomen
van dierenleed

In het voorjaar van 2023 voerden we campagne om dierenleed te voorkomen. In een tv-reclame, online video's, in tijdschriften en op social media was te zien hoe de Dierenbescherming zich inzet voor eigenaren die hulp kunnen gebruiken bij de zorg voor hun dier. Het was voor het eerst dat we deze kant van het werk van de Dierenbescherming lieten zien in een grote campagne. Het resultaat mocht er zijn: In juni waren er 71% meer gesprekken bij de helpdesk hulpverleners dan in dezelfde maand het jaar ervoor. En in juli waren er 53% meer hulpvragen vergeleken met voorgaand jaar. Uit onderzoek bleek dat meer mensen het voorkomen van dierenleed belangrijk vinden.

Dierendebat in aanloop naar de verkiezingen

Nog te vaak laat de politiek, als het onderwerp ook dieren aangaat, zich leiden door economische en maatschappelijke belangen. Dieren zijn vaak het ondergeschoven kindje, terwijl dierenwelzijn net zo zwaar zou moeten wegen. Om het onderwerp dierenwelzijn richting de Tweede Kamerverkiezingen van 2023 toch onder de aandacht te brengen, organiseerden de Dierenbescherming, Dierencoalitie en CenSAS op 3 november 2023 'Het DierenDebat'. Woordvoerders dierenwelzijn van zeven politieke partijen namen deel aan het debat en discussieerden over de wolf, een dierwaardige veehouderij, dierenartskosten en dierenwelzijn bij rampen. Het debat bleek meer dan alleen een symbolische daad. Het was een gelegenheid voor politieke partijen om concrete plannen te presenteren en verantwoording af te leggen voor hun standpunten. Dit kan leiden tot beleid dat dieren beschermt tegen wreedheid en uitbuiting, en tegelijkertijd de belangen van boeren en andere belanghebbenden respecteert.

1 Hoe gaan we ervoor zorgen dat maatschappelijke opgaven voor landbouwers en specifieke veehouders worden opgelost zonder dat dieren komen te staan in de weg?

2

Dieren- noodhulp

2.1 Dieren-opvang

Jaarlijks raken tienduizenden dieren hun thuis kwijt, omdat ze verdwalen, worden gedumpt of omdat er door omstandigheden niet meer voor ze kan worden gezorgd. Deze dieren worden opgevangen in een van onze asielen. We bieden onderdak en medische zorg. Wat we voor deze dieren willen, is een nieuw thuis. In negen van de tien gevallen lukt dat snel. Voor in het wild levende dieren werken we met specialistische opvangcentra.

DOEL EN WERKWIJZE

We streven er voortdurend naar om onszelf te verbeteren op het gebied van hoogwaardige dierenhulp. Dit is nodig omdat we merken dat de problemen waar dieren in onze asielen mee kampen steeds complexer worden. Dit vraagt om gespecialiseerde opvang op maat. Het doel is bij alle dieren dat het verblijf in de opvang wordt geminimaliseerd en ze het liefst door directe bemiddeling bij een nieuwe eigenaar komen. Voor in het wild levende dieren geldt dat we streven naar een terugkeer in de vrije natuur.

TERUGBLIK 2023

Dit jaar was er een duidelijke toename in het aantal opgevangen honden. Dit valt te verklaren door de inbeslagnames bij handelaren en fokkers. Bij de katten valt op dat er niet of nauwelijks meer sprake is van een zogenaamd kittenseizoen. In tegenstelling tot jaren geleden waarbij kittens uitsluitend in het voorjaar en de zomer werden gevonden, treffen we ze nu het hele jaar door aan. We anticiperen hierop door in te zetten op meer gastgezinnen die kittens thuis opvangen.

In de zomer van 2013 opende onze Egelopvang in Papendrecht. Dat jaar werden er zo'n 450 egels opgevangen uit een voor toen grote regio, bestaande uit twintig gemeenten. De egels hadden hulp nodig omdat hun leefgebied steeds meer versnipperd raakte. Inmiddels worden er jaarlijks meer dan 1.200 egels opgevangen en is de Egelopvang uitgegroeid tot een icoon voor de regio.

DIERENOPVANG

Resultaten

2.859

honden werden opgevangen, tegenover 2.386 in 2022, een stijging van bijna 20%.

9.663

katten kwamen in het asiel terecht.

20,9%

minder konijnen vingen we op, 2.275 in totaal.

25%

steeg het aantal overige dieren, inclusief vogels, van 1.252 in 2022 naar 1.564.

Monitoren welzijn dieren in de opvang

Collega's in het land weten elkaar sneller en beter te vinden. Dat werkt niet alleen prettig, maar biedt ook kansen met elkaar te sparren over specifieke dieren die aandacht vragen rondom plaatsing, gedrags- of medische problemen. We zetten in op monitoren van het gedrag van dieren in onze opvangen en het vroegtijdig signalen van eventuele problemen. Hiermee maken we het verblijf van dieren zo kort maar ook zo aangenaam mogelijk. Zo is er een welzijnsapp ontwikkeld waarmee we in kaart kunnen brengen hoe honden zich voelen in het asiel.

Opvang en begeleiding honden uit broodfok

2023 was hét jaar van de broodfokhonden. Na meerdere inbeslagnames kwamen meer dan 400 getraumatiseerde en niet-gesocialiseerde honden in onze opvangen terecht, die om intensieve begeleiding op het gebied van medische en gedragsproblemen vroegen. Samen met medewerkers van diverse afdelingen (medische hulp, gedragstraining, asielen) stelden we behandelplannen voor deze honden op met als doel ze te begeleiden en te herplaatsen. In totaal hebben we 938 honden van RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) opgevangen. Het jaar ervoor waren dat er nog 175. Deze vervijfvoudiging had grote impact op de Dierenbescherming. We zijn trots op iedereen die een steentje heeft bijgedragen en blijven inzetten op voorlichting in de hoop malafide hondenhandel een halt toe te roepen.

Verdiepingsdagen voor medewerkers

We organiseerden verdiepingsdagen voor medewerkers en vrijwilligers waar de meest recente inzichten rondom opvang, verzorging en welzijn voor honden, katten en konijnen gedeeld werden en zijn bezig om onze intakeprocedures voor dieren landelijk steeds meer op elkaar af te stemmen.

‘We werken op de hondenafdeling van het asiel waar we van dichtbij zien wat een vreemde omgeving met dieren kan doen. Zo ontstond het idee van gastopvang. Kyla is de eerste hond die we in huis namen. Ze had een kapotte meniscus en gescheurde kruisbanden in beide achterpoten. Ze was niet op haar gemak in het asiel en bleef maar ijsberen in haar kennel. Na twee operaties, waarbij Kyla volledige rust moest houden, is ze klaar voor adoptie. Het was een intensief, maar dankbaar proces om haar zover te krijgen.’

**Gerrit en Daisy
de Zwart, vrijwilligers
Dierenopvangcentrum
Vlaardingen**

2.2 Diervervoer

Jaarlijks redden de dierenambulances van de Dierenbescherming duizenden dieren. Huisdieren zoals honden en katten, maar ook in het wild levende dieren, die mogen aansterken in de wildopvang en daarna worden teruggeplaatst in de natuur. Van huisdieren proberen we de eigenaar te vinden. Lukt dat niet? Dan zoekt het asiel een nieuw thuis voor ze.

DOEL EN WERKWIJZE

Onze focus ligt op het voorkomen van dierenleed, zodat minder dieren hoeven te worden gered. Als redden toch nodig is, doen we dat zo goed en zo kort mogelijk. De kwaliteit van vervoer en opvang verbeteren we voortdurend. Het aanbod stemmen we af op wat lokaal nodig is. Onze mensen, zowel in de regio als centraal, werken intensief met elkaar samen.

TERUGBLIK 2023

Dit jaar hebben we ingezet op doorontwikkeling van hoogwaardige dierenhulp. We streven ernaar onszelf te verbeteren op dit gebied door structureel met elkaar te overleggen en interne opleidingsprogramma's op te zetten voor de coördinatoren van de dierenambulances.

'Hulp bieden aan dieren in nood, de onverwachte situaties waarin je verzeild raakt. We weten nooit wat een avond brengt. De ene keer rijd je een groep vechthonden onder politiebegeleiding naar een geheim opvangadres, de volgende haal je een kat met veel kunst- en vliegwerk uit een zes meter diepe schoorsteen.'

Vincent Breur en Nancy Groeneveld,
vrijwilligers dierenambulance

DIERVERVOER

Resultaten

261.238

keer werd de landelijke meldkamer gebeld.

69.696

ritten maakten onze dierenambulances.

23.648

dieren die zij vervoerden waren huis- en gezelschapsdieren.

38.172

in het wild levende dieren werden door onze ambulances opgehaald.

Centrale meldkamer op volle kracht

Het eerste volledige jaar met één centrale meldkamer was een vuurdoop. Toch wisten we de ruim 261.000 inkomende telefoontjes te beantwoorden en waar nodig op te volgen. Er is veel tijd geïnvesteerd in het opleiden van centralisten en het opstellen van protocollen waardoor we melders nog sneller en beter van dienst zijn en dieren kunnen helpen.

Noodhulp aan bijna 100.000 dieren

Bij extreme weersomstandigheden zoals hele hoge of juist lage temperaturen stonden de lijnen roodgloeiend en ook waren er veel meldingen over vogelgriep. Onze dierenambulances kwamen naast de reguliere ritten vaak in actie om te assisteren bij het vervoer van de broedfokhonden naar opvangplekken. Of dat nu een rit van de fokker naar de tijdelijke opslaghouder betrof of een rit van de opslaghouder naar een van onze dierenopvangcentra; ambulances uit heel het land sprongen waar nodig bij. Iets wat enorm veel veerkracht heeft gevraagd van onze medewerkers, maar goed is gelukt. Hierdoor hebben we noodhulp kunnen verlenen aan bijna 100.000 dieren.

Na vijf jaar herenigd

Een zielig hoopje hond was Jill toen ze in januari door de dieren-ambulance werd opgehaald. Veel te mager, haar vacht vervilt, ontstoken oren, een vies oog en lange nagels. De ambulancerijders lazen haar chip uit en namen contact op met de eigenaar. Pas toen werd duidelijk dat ze al vijf jaar vermist was. Inmiddels is Jill dertien jaar en herenigd met haar baas: "Ze heeft staar en is stokdoof. Of ze me nog herkent, weet ik niet. Maar ze is terug op de plek waar ze hoort. Ik hoop dat ik haar nog een mooie tijd mag geven."

3

Samen voor een diervriendelijke samenleving

‘Hoe kon ik bezorgd zijn om mijn eigen dier, terwijl ik wel gewoon vlees at en me over dieren in de vee-industrie nooit afvroeg hoe ze hadden geleefd?’

Marijn Heemskerk is jurist en schrijver. Ze maakt al jaren bewuste, duurzame keuzes en leeft zo goed als veganistisch.

3.1 Samen met mensen

We streven naar een diervriendelijke samenleving en iedereen kan daarbij helpen. Door diervriendelijker keuzes te maken in de supermarkt bijvoorbeeld, dieren in nood te helpen, het werk van de Dierenbescherming te steunen en in het wild levende dieren ruimte te bieden en met rust te laten. Om het welzijn van dieren te verbeteren is de Dierenbescherming afhankelijk van de financiële steun van leden, donateurs, erflaters en zakelijke partners. Zij zorgen voor het grootste deel van onze inkomsten. Daarnaast zijn zij onze ambassadeurs: ze promoten het werk van de Dierenbescherming en zorgen voor slagkracht.

DOEL EN WERKWIJZE

We willen zoveel mogelijk mensen bij ons werk betrekken en de mogelijkheid bieden om bij te dragen op een manier die bij hem of haar past. We zetten onze middelen vervolgens zo efficiënt mogelijk in om de meeste impact voor dieren te realiseren.

TERUGBLIK 2023

In 2023 hebben we 2.025 nieuwe (online) collectanten geworven. Samen met de ervaren collectanten haalden zij een recordopbrengst op van meer dan een miljoen euro. We ontvingen meer bijdragen uit nalatenschappen en overige giften. Ook is er een recordbedrag opgehaald met crowdfunding.

SAMEN MET MENSEN

Resultaten

ca. 700.000

mensen steunden het werk van de Dierenbescherming financieel, onder wie 150.080 leden en donateurs. Dankzij hen kunnen we ons blijven inzetten voor het verbeteren van dierenwelzijn en voorkomen van dierenleed.

7.967

collectanten liepen langs de deuren in de week rondomierendag of collecteerden online.

1.057

collectecoördinatoren maakten van de collecte een groot succes.

€1.072.579

werd er ingezameld tijdens de collecteweek voor de dieren.

€20.000.000

werd er door erflaters aan ons nagelaten.

Recordopbrengst crowdfunding

In 2023 werd een recordbedrag van € 348.679,44 opgehaald met crowdfunding door de inzet van honderd projecten. Twee sprongen eruit; in juli werd er na een inbraak bij onze Egelopvang in Papendrecht een kluis met contant geld gestolen. De crowdfunding die vervolgens werd opgezet leverde een bedrag op van maar liefst € 24.596,85. Met een andere succesvolle actie werd € 58.332,16 bijeengebracht voor de verzorging en herplaatsing van de vele honden die in 2023 vanuit de malafide hondenhandel bij ons terechtkwamen.

Steun voor oude asioldieren

In december hebben we wederom een succesvolle eindejaarsactie gehad. Via verschillende social media-kanalen, e-mails en onze website riepen we mensen op om een donatie te doen via Tikkie. Oude asioldieren stonden centraal in de campagne, waarbij de boodschap luidde: 'Geef jij een tikkie warmte?' We hebben in de wintermaanden hulp nodig om dieren op te vangen en de beste zorg te geven. De actie leverde uiteindelijk zo'n €150.000 op waarmee we oudere dieren in de opvangcentra extra zorg en aandacht konden bieden.

Adaptatie moderne collectemethoden

In 2023 hebben we, dankzij de inzet van meer dan 8.000 collectevrijwilligers, opnieuw de mijlpaal van 1 miljoen bereikt en behaalden we zelfs de hoogste opbrengst sinds 2015. Opvallend was de verschuiving van contante donaties naar QR- en online donaties, waarbij online collectebussen een aanzienlijk hogere bijdrage genereerden. Deze resultaten getuigen van een succesvolle adaptatie aan moderne collectemethoden en benadrukken de effectiviteit van online platforms in het verhogen van de opbrengsten. Innovatief was de implementatie van een chatprogramma na collectedonaties via een QR-code. Ook hebben dit jaar voor het eerst ca. 50 collectanten, die geen collectecoördinator hadden, met een collectebord met QR-code gelopen. De totale opbrengst van de collecte was €1.072.579. Daarvan werd €723.331 opgehaald via huis-aan-huiscollecte, €267.573 door middel van een QR-code en de online collectebussen waren goed voor €81.675.

Nieuwe dierenambulances voor Rotterdam en Ede dankzij de nalatenschap van mevrouw Wouters.

Er werd een essentiële bijdrage geleverd aan ons nieuwe Dierentehuis De Hof van Ede.

Op dit moment wordt ons Dierenbeschermingscentrum in Groningen gebouwd. Dit is mogelijk dankzij onze erflaters.

Nieuwbouw dankzij nalatenschappen

2023 is afgesloten met een enorm bedrag dankzij de erflaters die hun nalatenschap aan de Dierenbescherming hebben gegund: ruim €20 miljoen. Hiermee hebben we onder andere nieuwe dierenambulances kunnen aanschaffen voor de regio's Rotterdam en Ede. Dankzij de nalatenschap van mevrouw Wouters, die ook tijdens haar leven enorm betrokken was bij ons werk, kunnen onze vrijwilligers de komende jaren vele ritten maken voor de dieren en is haar naam

nu ook letterlijk verbonden aan twee van onze dierenambulances. Mede dankzij nalatenschappen is ook een essentiële bijdrage geleverd aan ons nieuwe Dierentehuis De Hof van Ede. Iemand die graag anoniem wilde blijven, maar een groot hart voor dieren had, heeft €1,2 miljoen nagelaten ten behoeve van de nieuwbouw en zo bijgedragen aan de duurzame toekomst van onze opvangen. Ook de bouw van ons Dierenbeschermingscentrum in Groningen

is mogelijk dankzij onze erflaters. Verschillende projecten in de opvang gaan hiermee worden gerealiseerd. Een opvallende trend binnen nalaten is een dalende gemiddelde waarde per nalatenschap, maar juist een stijgend aantal dossiers. Deze groei in aantallen opgevallen nalatenschappen zorgt voor een inkomstenstijging en maakt de organisatie, door spreiding over meerdere dossiers, minder kwetsbaar voor de toekomst.

3.2 Samen met stichtingen, fondsen en bedrijven

De Dierenbescherming heeft zich ten doel gesteld om het welzijn van alle dieren in ons land structureel te verbeteren, maar dat kunnen we natuurlijk niet alleen. Gelukkig mogen we rekenen op de samenwerking met verschillende stichtingen, fondsen en bedrijven.

DOEL EN WERKWIJZE

De Dierenbescherming wil een diervriendelijker wereld. We werken samen met het bedrijfsleven, andere goederdoelen- en kennisorganisaties en zoeken daarbij naar het gezamenlijke belang. Zo vormen we bijvoorbeeld met vier andere organisaties het bestuur van het Landelijk Informatiecentrum voor Gezelschapsdieren (LICG). Op die manier wordt betrouwbare informatie gedeeld over het houden van huis- en hobbydieren. Samenwerken kan ook betekenen dat we in grote projecten met zowel de overheid als het bedrijfsleven proberen verbetering voor dierenwelzijn te bereiken. Het convenant 'Op weg naar een dierwaardige veehouderij' is een voorbeeld daarvan. Ontwikkeling van wetenschappelijke, toegepaste inzichten steunen wij, zoals door deelname aan het project Wildlife NL of het laten ontwikkelen van handhavingcriteria voor doorgefokte huisdieren door het ECGG.

De samenwerking tussen Greenchoice en de Dierenbescherming is tot stand gekomen doordat beide partijen een duurzame leefomgeving voor dier en mens nastreven. In 2023 legde Greenchoice zonnepanelen op het dak van Dierenopvangcentrum Gouda. De energierekening gaat daarmee fors omlaag en het bespaarde geld kan direct worden ingezet voor de verzorging van de asioldieren.

SAMEN MET STICHTINGEN, FONDSEN EN BEDRIJVEN

Resultaten

Bestuursfunctie LICG

De Dierenbescherming vervult een bestuursfunctie in het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG). Dit wordt door verschillende partijen gefinancierd. Belangrijkste functie van het LICG is het geven van advies rond de aanschaf en het verantwoord houden van huisdieren en wat daarbij komt kijken.

Deelname Convenant Dierwaardige Veehouderij

De Dierenbescherming heeft zich ingezet voor stappen op weg naar een Convenant Dierwaardige Veehouderij. Deze overeenkomst moet een weg uitzetten naar het houden van dieren in diergericht ontworpen systemen. Hoe die eruitzien is beschreven door de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA). In 2023 hebben we voor alle grote diersectoren meegewerkt aan een plan van aanpak. Voor varkens en pluimvee hebben we daarvoor op hoofdlijnen elkaar kunnen vinden; met melkvee zoeken we nog naar een gezamenlijke weg.

Technische ontwikkelingen

Wat betreft het verkennen van technologie is de inzet gericht op cell based ontwikkelingen enerzijds en Artificial Intelligence (AI) in het slachthuis anderzijds. Cell based ontwikkelingen kunnen het gebruik van dieren verminderen en vervangen. Zo is het mogelijk om op basis van dierlijke cellen en een groei- of fermentatieproces 'echte' dierlijke producten te maken. Er zijn nog veel meer mogelijkheden om via cell based ontwikkelingen dierenwelzijn te verbeteren. De mogelijkheden die AI biedt in slachthuizen zijn nog in ontwikkeling. De eerste resultaten zijn gunstig. Ook hier geldt dat er nog veel meer mogelijkheden zijn om met techniek het welzijn van dieren te verbeteren.

Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten

In dit programma wordt via overleg en projecten samengewerkt met het bedrijfsleven en de overheid om gunstiger marktomstandigheden te creëren voor diervriendelijker levensmiddelen. Het Beter Leven keurmerk is hier een voorbeeld van, maar er zijn meer manieren om de weg te plaveien voor diervriendelijker consumptie. We zetten ons specifiek in voor de realisatie van 1 ster Beter Leven keurmerk vleeskuikenstallen en het werken aan een beter begrip met de buurlanden voor de dierenwelzijnsstandaarden.

SAMEN MET STICHTINGEN, FONDSEN EN BEDRIJVEN

3.2.1 Beter Leven keurmerk

Het Beter Leven keurmerk heeft als doel om via de markt het welzijn van steeds meer dieren die voor de productie en consumptie van vlees, zuivel en eieren worden gehouden te verbeteren. Het team werkte aan ontwikkeling en onderhoud van dierenwelzijnsriteria en communicatie over het Beter Leven keurmerk naar consumenten. Ook wordt samengewerkt met retailers, zuivelketens en foodservicebedrijven met als doel om het aanbod van diervriendelijker producten met het Beter Leven keurmerk te vergroten en te verbreden naar andere afzetkanalen, waaronder de foodservice.

TERUGBLIK 2023

Grote stap in de geschiedenis van het keurmerk

Sinds eind 2023 voldoet verse kip in vrijwel alle supermarkten volledig aan de criteria van het 1 ster Beter Leven keurmerk. Hiermee is de huismerkkip van supermarkten uit het vers-vlees-assortiment verbannen. Dit is een grote stap in de geschiedenis van het Beter Leven keurmerk, dat in 2007 startte met zes vleeskuikenhouders. Eind 2023 zijn er 497 vleeskuikenbedrijven voor het 1 ster Beter Leven keurmerk gecertificeerd. Alle varkensvlees, kip en eieren in de retail voldoen aan minimaal 1 ster van het Beter Leven keurmerk. In vergelijking met de rest van Europa en wereldwijd is Nederland uniek met het aanbod van diervriendelijker producten in de supermarkten.

Deelname Beter Leven keurmerk laagdrempeliger

Om de deelname aan het Beter Leven keurmerk voor foodservicebedrijven laagdrempeliger te maken, wordt samengewerkt met enkele andere Topkeurmerken met als doel om de controles in bedrijfsrestaurants te combineren in één audit. Voor slagers zijn criteria voor vers-vleesgrondstofcertificering vastgesteld. Deelname aan het Beter Leven keurmerk wordt hiermee laagdrempeliger voor slagers. Er is tevens gewerkt aan een herziening van de varkenscriteria die in 2024 in raadpleging zullen gaan. Ter voorbereiding op de implementatie van de nieuwe criteria in de praktijk wordt in samenwerking met Jumbo en een varkensketen onderzoek gedaan naar het stoppen met het couperen van staarten en de invoer van vrijloopkraamhokken.

Bio-product van het jaar

De 3 sterren Beter Leven kaas bij Lidl, die geproduceerd wordt door zes biologische melkveehouders bij Rouveen, is bekroond met de prijs van Bio-product van het jaar 2023. Deze kaas is ook beschikbaar voor speciaalzaken. Het Beter Leven keurmerk is nu op alle Beter Leven sterniveaus actief binnen zuivel. De Dierenbescherming werkt in 2024 door aan uitbreiding van het Beter Leven kaas- en zuivelassortiment.

‘Het Beter Leven keurmerk daagt ons nog meer uit het landschap en de boerderij als een geheel te zien. Boeren is meer dan een koe in de wei.’

In 2023 werd het eerste melkveebedrijf gecertificeerd voor 2 sterren Beter Leven. In de stal van boer Kees Schutte hebben de Jersey-koeien meer ruimte en ze kunnen volop de wei in. Door 10% kruidenrijk grasland is er ruimte voor de weidevogels.

Landelijke campagne ‘Eet bewust’

95% van de Nederlanders eet nog steeds vlees en 44% doet dit uit gewoonte. 70% eet vlees omdat het lekker is en 32% denkt dat vlees gezond is (bron: Zigt Research, 2023). Voorlichting over dierenwelzijn blijft dus essentieel om de consument aan te zetten tot diervriendelijker keuzes in de supermarkt. In 2023 ontwikkelden we een nieuwe ‘Eet bewust’-campagne op landelijke radio en tv waarbij het thema ‘verrijking voor dieren’ centraal stond; een belangrijk criterium binnen het Beter Leven keurmerk. De campagne werd ingezet op een drietal (eet)momenten: het barbecueseizoen, de feestdagen en tijdens de jaarlijkse Beter Leven week in oktober, en scoorde boven de benchmark. De campagne zorgt voor zowel een positieve beeldverandering van het Beter Leven keurmerk als de Dierenbescherming.

Mooie voorbeelden van innovaties

Zonvarken is een nieuwe 3 sterren Beter Leven keurmerk varkensstal. De varkens kunnen 24 uur per dag naar buiten, hebben meer ruimte en stro op de vloer en ze hebben intacte staarten, wat een signaal is voor een goed dierenwelzijn. De zeugen werpen hun biggen in vrijloopkraamhokken. Zonvarken heeft bovendien minder impact op milieu en klimaat. Jumbo verkoopt sinds medio 2023 in 150 filialen en via de webshop vlees van Zonvarken. Er waren meer mooie ontwikkelingen, want het 3 sterren varkensvlees van Livar is uitgebreid met twee nieuwe stallen met vrijloopkraamhokken, waarbij mest en urine bij de bron gescheiden worden. Deze voorloperbedrijven zijn mooie voorbeelden van hoe innovaties die tegelijk goed zijn voor dier en milieu, in de praktijk toegepast kunnen worden.

138 miljoen

dieren hadden in 2023 onder het BLK een betekenisvol beter welzijn dan de regulier gehouden dieren (excl. biologisch).

50%

was de stijging van het aantal dieren met een Beter Leven ten opzichte van 2022.

1.888

veehouderijen werkten onder het Beter Leven keurmerk, 8 minder dan het jaar ervoor. Er zijn 153 kalverbedrijven gestopt met het Beter Leven keurmerk, omdat ze niet konden voldoen aan de aangescherpte criteria.

497

vleeskuikenbedrijven produceerden onder het Beter Leven keurmerk, een stijging van 59%.

745

secundaire bedrijven (verwerkende bedrijven, zoals slachterijen, eierpakstations, verwerkers en retail) hebben het Beter Leven keurmerk.

€3,87 miljard

was de omzet in 2023 in producten met het Beter Leven keurmerk in supermarkten (excl. Aldi en Lidl en excl. biologisch).

30%

was de stijging van de omzet van Beter Leven producten in de supermarkten in 2023 ten opzichte van het jaar ervoor.

SAMEN MET STICHTINGEN, FONDSSEN EN BEDRIJVEN

3.2.2. Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn

De Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) is een zelfstandige stichting die gesteund en gefaciliteerd wordt door de Dierenbescherming. De dienst handhaaft en houdt toezicht op de wet- en regelgeving op het gebied van dierenwelzijn en helpt hiermee dieren die het slachtoffer zijn van verwaarlozing. De LID werkt samen met ketenpartners als de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), politie en de rijksdienst RVO.

TERUGBLIK 2023

Jaar van transitie

Naast de vaste inspectiewerkzaamheden lag de focus van de LID in 2023 op verandering en professionalisering. Na het behalen van een accreditatie voor ISO 17020 in 2022 heeft de dienst afgelopen jaar een transitie ondergaan om de zelfstandigheid en onafhankelijkheid verder te benadrukken. Niet alleen is de naam van de dienst gewijzigd, ook is er een nieuwe vormgeving, inclusief werktenue en een eigen website.

Veel vogels in bewaring genomen

Ten opzichte van vorig jaar zijn er veel vogels in bewaring genomen: 786 tegenover 396 in 2022. Het ging hierbij in een aantal gevallen om grote groepen.

Grote zaken bij hondenfokkers

In 2023 zijn door de LID in samenwerking met RVO 495 honden in bewaring genomen; in 2022 waren dit er 76. Dit komt vooral door een aantal grote zaken bij hondenfokkers waar de LID heeft gehandhaafd. Hierbij werden vaak vele tientallen honden tegelijk meegenomen. De zaak tegen een hondenfokker in de gemeente Deurne heeft hierbij veel media-aandacht gekregen.

Meer meldingen over honden

Opvallend is dat er in 2023 veel meer meldingen over honden in behandeling zijn genomen dan voorgaande jaren. Het gaat om circa 400 extra dossiers. Deze stijging heeft vermoedelijk te maken met de coronajaren waarin mensen meer honden hebben aangeschaft. In het werkveld constateren inspecteurs dat dit lang niet altijd weloverwogen is gebeurd. Er wordt steeds vaker vastgesteld dat eigenaren niet voldoende kennis of financiële middelen hebben om voor hun dier te zorgen. Daar komt bij dat dierenartstarieven afgelopen jaren flink zijn gestegen. Tijdens inspecties blijkt geregeld dat eigenaren medische zorg aan hun dier onthouden.

3x gered

De inspectiedienst telt 25 inspecteurs die verdeeld over het gehele land dagelijks inspecties uitvoeren en toezicht houden. Jaarlijks neemt de LID zo'n 6.000 zaken in behandeling. We lichten er drie uit.

Forse straf hondenfokker

Schuurfokker Kevin T. is een bekende van de inspectiedienst die telkens met de noorderzon verdwijnt als het hem te heet onder de voeten wordt. Dit jaar kon hij een gang naar de rechter en een stevige veroordeling niet meer ontlopen. In Deurne is de LID vele malen bij Kevin op controle geweest. Dat leidde tot drie inbewaringnames van in totaal zo'n tweehonderd dieren. In mei probeerde hij bijna 120 honden te verstoppert in een leegstaand gebouw zonder water en elektriciteit. Dat werd opgemerkt en leidde ertoe dat hij ook deze dieren moest afstaan. Hij werd veroordeeld tot achttien maanden cel, waarvan negen voorwaardelijk, tien jaar houdverbod en zeven jaar beroepsverbod. Hij is hier tegen in hoger beroep gegaan.

Katten uit smerige woning gehaald

Tijdens een controle in een ernstig vervuilde eengezinswoning in de gemeente Cranendonck hebben de LID en de politie half maart maar liefst 23 verwaarloosde Maine Coons aangetroffen. In het huis hing een penetrante urinelucht en de katten verbleven in hun eigen uitwerpselen. De dieren hadden een vieze, vervulde vacht en ontstoken tandvlees. De inspectiedienst heeft de dieren in overleg met de rijksdienst RVO in bewaring genomen en laten onderbrengen op een geheime opvanglocatie. Alle kosten voor transport, onderdak en (medische) verzorging zijn verhaald op de eigenares.

Duiven nemen woning over

Maar liefst 360 duiven troffen de LID en politie in en om een woning in Ridderkerk. De begane grond was door de dikke lagen poep van tientallen losvliegende vogels en de indringende ammoniaklucht nog amper bewoonbaar. De dieren kregen nauwelijks water en voer, net zoals de honderden duiven die buiten opgesloten zaten in veel te kleine hokken. Alle duiven werden onder protest van de eigenaar in bewaring genomen; die vond dat de situatie ernstig werd overdreven. Hij had eerder een soortgelijke bende gecreëerd in Den Haag, waarvoor hij een waarschuwing kreeg van de rechter. De politie maakte opnieuw proces-verbaal op zodat de man in 2024 vervolgd kan worden.

SAMEN MET STICHTINGEN, FONDSSEN EN BEDRIJVEN

3.2.3. Financiële steun van stichtingen, fondsen en bedrijven

Om dieren in ons land een beter leven te geven, moet er veel gedaan en bereikt worden. Meer dan de Dierenbescherming in haar eentje kan bewerkstelligen. Daarom zoeken wij samenwerking met uiteenlopende partners om onze doelstellingen te realiseren.

Nationale Postcode Loterij

Al meer dan twintig jaar ontvangt de Dierenbescherming een significant bedrag van de Nationale Postcode Loterij. Zo ook in 2023. We mochten € 1,8 miljoen ongeoormerkt en naar eigen inzicht besteden om dieren te redden en dierenleed te voorkomen. Daar zijn we de Nationale Postcode Loterij en alle deelnemers die meespelen enorm dankbaar voor.

Samenwerking diervoeders

Onze samenwerkingspartner Hills heeft met de Mission Forever Friends-actie opnieuw vele gratis maaltijden gedoneerd aan onze asielen. Daarnaast is Hills Dierenbuddy-partner; dieren uit ons Dierenbuddy-project krijgen dankzij Hills het (dieet)voer dat zij nodig hebben. De sponsorsamenwerking met Yarrow werd voortgezet in 2023. Yarrow produceert 100% biologische diervoeding, gemaakt van pure ingrediënten. De producten dragen 3 sterren van het Beter Leven keurmerk, zijn proefdiervrij en alle schakels in het productieproces worden duurzaam ingericht.

Vermogensfondsen

In 2023 hebben we van zes verschillende vermogensfondsen een totaalbedrag van € 326.534,42 mogen ontvangen voor dertig projecten. Zo hebben we dankzij een bijdrage van Stichting De Weteringse Schans volières van onze Wildopvang in Krommenie vervangen, konden we dankzij meerdere bijdragen van Stichting Het Waardige Dier medische apparatuur aanschaffen voor onze dierenopvangcentra en dankzij een stichting die anoniem wenst te blijven nieuwe verblijven voor pluimvee plaatsen in Dierenbeschermingscentrum Limburg. Daarnaast hebben we van Stichting Jakob Bakker een gift ontvangen van € 556.300 vanwege opheffing van de stichting. De Dierenbescherming was een van de drie begunstigden. We zijn alle vermogensfondsen dankbaar voor hun bijdrage waarmee we onze doelen kunnen bereiken.

Zakelijke markt

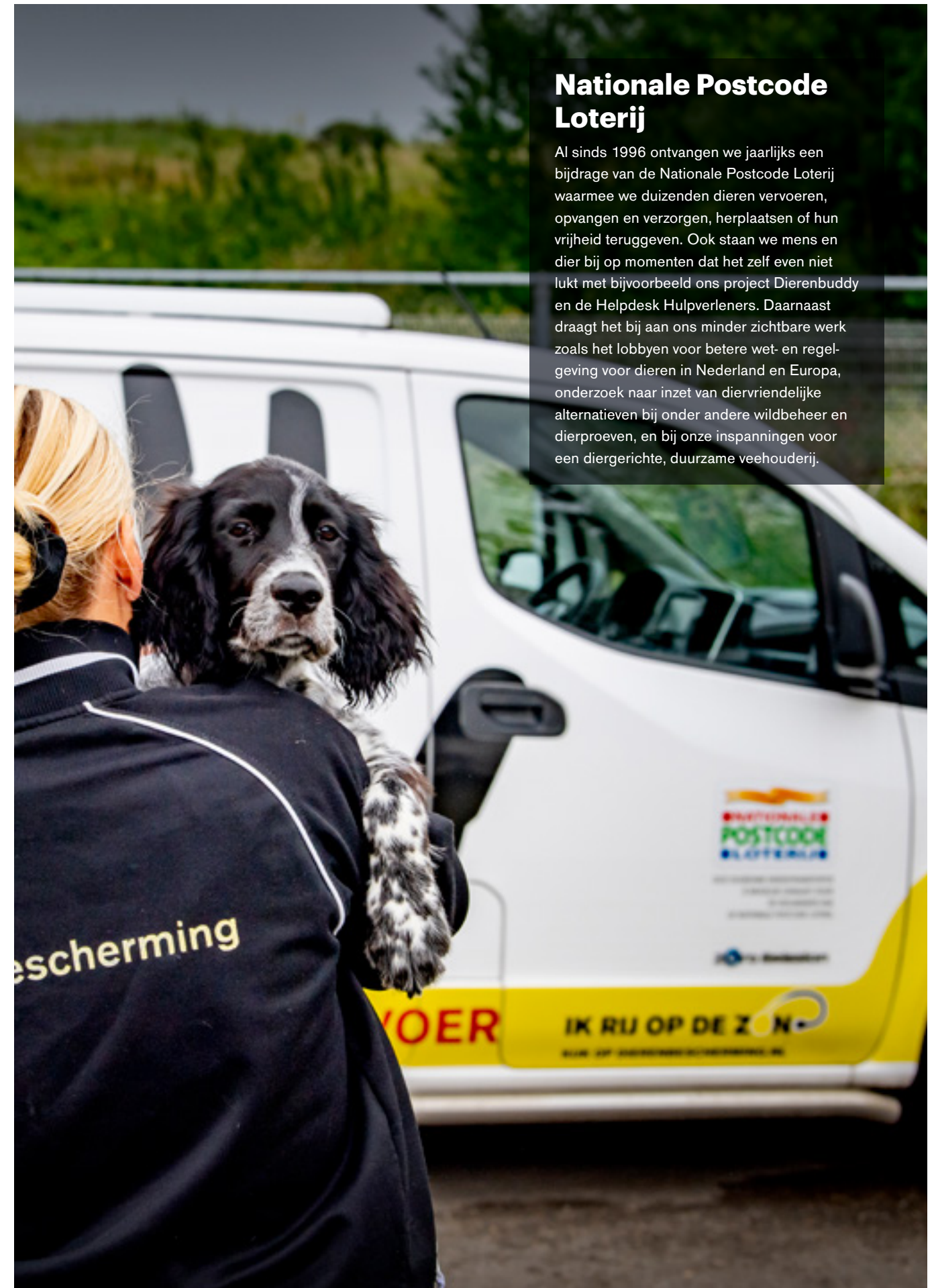
Inkomsten zakelijke markt € 238.911.

Enkele voorbeelden:

- De Bissell Pet Foundation steunde ons met een bijdrage ten behoeve van TNR-activiteiten.
- NN – Stichting Wij en de Maatschappij en Bissell BV doneerden aan Dierenbuddy.
- Ook ontvingen we donaties van vaste partners zoals Stegman Groothandel BV, Yourgift Cards BV en Tintelingen BV.

Nationale Postcode Loterij

Al sinds 1996 ontvangen we jaarlijks een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij waarmee we duizenden dieren vervoeren, opvangen en verzorgen, herplaatsen of hun vrijheid teruggeven. Ook staan we mens en dier bij op momenten dat het zelf even niet lukt met bijvoorbeeld ons project Dierenbuddy en de Helpdesk Hulpverleners. Daarnaast draagt het bij aan ons minder zichtbare werk zoals het lobbyen voor betere wet- en regelgeving voor dieren in Nederland en Europa, onderzoek naar inzet van diervriendelijke alternatieven bij onder andere wildbeheer en dierproeven, en bij onze inspanningen voor een diergerichte, duurzame veehouderij.

4

Organisatie & bestuur

4.1 Krachtige organisatie

Samen werken we met passie aan onze strategische koers. Dat doen we in een veilige werkomgeving vanuit een gezonde organisatie. Om onze doelen te bereiken zijn we ondernemend, daadkrachtig, verbindend en wendbaar.

DOEL EN WERKWIJZE

Om resultaten te behalen voor dieren is het belangrijk dat onze medewerkers vitaal en duurzaam inzetbaar zijn. Dat zij competent zijn en betrokken. Daarom zorgen we dat duidelijk is voor onze mensen wat er van hen wordt verwacht op welke plek. We hebben heldere en passende arbeidsvoorwaarden. En waar nodig krijgen medewerkers en vrijwilligers training en begeleiding. Zij werken in gezonde en veilige werkomstandigheden, binnen een organisatie met een sterke bedrijfsvoering.

TERUGBLIK 2023

In 2023 hebben we nieuwe inzichten verworven over de in 2021 geïmplementeerde organisatiestructuur; die van de krachtige organisatie. Deze inzichten hebben geleid tot een weloverwogen wijziging van enkele onderdelen van het organigram. Hierin zijn disciplines die van oudsher een sterke samenwerkingsrelatie hadden logischerwijs samengebracht. Dit zal zorgen voor verbeterde efficiëntie en kortere communicatielijnen. Vanuit het Management Team is er een beschrijving tot stand gekomen waarin we als organisatie met elkaar afspraken hebben gemaakt over goed werkgeverschap. Hierin valt terug te lezen wat voor werkgever we willen zijn. Als onderdeel van de krachtige organisatie is er wederom hard gewerkt aan een stabiele basis voor de bedrijfsvoering. In 2023 heeft de focus gelegen op het doorvoeren van verbeteringen in AFAS. Daarnaast is er – in het kader van het verbeteren van rolduidelijkheid, met name voor het leidinggevend kader – een betere rolbeschrijving tot stand gekomen waarin staat hoe integraal management binnen de organisatie wordt toegepast en onze mensen hun rol nog beter tot uitvoer kunnen brengen.

‘Jarenlang heb ik als trainer op het veld gestaan bij de hondenschool van de Dierenbescherming. Inmiddels werk ik op de afdeling HRM voor de DB Academy, die onze medewerkers de mogelijkheid biedt om cursussen en opleidingen te volgen. In plaats van honden zorg ik er nu dus voor dat onze mensen getraind worden.’

Myrna de Greef werkt twintig jaar voor de Dierenbescherming

KRACHTIGE ORGANISATIE

Resultaten

Human Resource Management

Betrokken medewerkers

Onze medewerkers zijn, samen met onze vrijwilligers, essentieel voor het vervullen van onze taken. We zetten daarom in op een duurzame relatie als werkgever. Om onze medewerkers en vrijwilligers te bedanken voor hun inzet, organiseren we elke twee jaar een Dierenbeschermingsfestival. Op deze leerzame, gezellige dag bieden we onze mensen naast inhoudelijke workshops de kans om elkaar beter te leren kennen. Ruim vijfhonderd mensen sloten in 2023 aan op deze dag. Om nieuwe medewerkers en vrijwilligers een ‘zachte landing’ te geven ontwikkelden we in 2023 een hernieuwd, integraal onboardingsprogramma, dat ze meeneemt in de organisatie, werkzaamheden en werkwijze, maar ook in taken, rollen en verantwoordelijkheden als medewerker van de Dierenbescherming. Ook is er volop aandacht voor de verwachtingen en ontwikkeling van onze nieuwe medewerkers en verbinding met andere (nieuwe) collega’s.

De DB dat zijn wij!

In 2023 is de Dierenbescherming gekomen tot een nieuwe gedragscode. Hierin is, met input vanuit het hele land, opgetekend welke cultuur en welk gedrag we ambiëren voor de organisatie. De gedragscode bestaat een zevental cultuurprincipes die richting geven in de dilemma’s waar we als Dierenbeschermers dagelijks tegenaan lopen. Hierbij gaat het niet altijd om een goed of fout, maar zetten we in op het voeren van de dialoog over passend gedrag als Dierenbeschermers. Daarnaast bestaat de gedragscode uit formele regels die voor iedereen gelden. In 2023 is de nieuwe gedragscode middels een uitgebreid communicatietraject de organisatie in gebracht en meer gefundeerd geraakt. Daarbij is onder andere een gedragscodespel ontwikkeld van waaruit we met elkaar in gesprek gaan om ons de gedragscode verder eigen te maken en levend te houden.

Duurzame inzetbaarheid

Voortkomend uit het in 2022 uitgevoerde Preventief Onderzoek vonden er in 2023 inspiratiesessies plaats over energie-management, ‘energy food’ en emotionele veerkracht. Deze zijn door veel medewerkers bijgewoond. Daarnaast is er in 2023 een nieuw duurzaam inzetbaarheidsbeleid vormgegeven. We zetten in op de juiste medewerker op de juiste plek, vitaliteit en mensen die met plezier duurzaam inzetbaar zijn voor de Dierenbescherming. Dit bespreken we natuurlijk in reguliere gesprekken, maar aanvullend bieden we medewerkers elke vijf jaar aan ook externe expertise in te schakelen in de vorm van bijvoorbeeld loopbaanadvies. Medewerkers worden in de gelegenheid gesteld om te onder-

zoeken of ze nog op de juiste plek zitten en wat een eventueel groeiperspectief is. Zo krijgt en houdt men regie over de eigen loopbaan en worden medewerkers beter toegerust om hun ontwikkeling richting te geven en in gesprek te blijven. Steeds meer medewerkers maken gebruik van het Duurzaam Inzetbaarheid Budget (DIB) dat de organisatie al enkele jaren beschikbaar stelt en in 2023 is er veelvuldig gebruikgemaakt van het fietsplan als onderdeel hiervan.

DB Academy

Om ons werk goed te kunnen doen, hebben we competente medewerkers en vrijwilligers nodig. Ook in 2023 zijn er verschillende opleidingsprogramma’s en trainingen aangeboden binnen de organisatie. Onder andere op het gebied van media en communicatie, Microsoft 365, projectmanagement en beoordelingssystematiek namen veel medewerkers deel aan een training. Daarnaast werden er voor de verschillende diergroepen inhoudelijke trainingen georganiseerd. Als belangrijkste mijlpaal op het gebied van opleidingen is er een nieuw beleid in werking getreden in 2023. Vanuit de gedachte dat we onze medewerkers betrokken en competent willen houden, biedt het nieuwe opleidingsbeleid elke medewerker jaarlijks de kans om écht stil te staan bij de individuele ontwikkelbehoefte. Hiervoor is een passend budget beschikbaar gemaakt. Het is als onderdeel van het jaarlijkse planningsgesprek ingebed om met medewerkers in gesprek te gaan over opleiding en ontwikkeling.

Leiderschapsontwikkeling

Er is in 2023 een vervolg gegeven aan het reeds ingezette leiderschapsprogramma voor Teamleiders en Manager. In 2023 is er een nieuwe groep gestart aan het leiderschapsprogramma: de coördinatoren opvang en vervoer. Vanuit een notitie over de rol van leidinggevend en integraal management is er gestart met een vlootschouw. Hierin gaan leidinggevend samen met HR aan de slag om teams en potentieel van medewerkers in kaart te brengen om meer grip te krijgen en te kunnen anticiperen op ontwikkelingen en ontwikkelmogelijkheden (‘strategische personeelsplanning’).

Modernisering arbeidsvoorwaarden

In 2019 is de Dierenbescherming overgegaan naar één set aan eigen arbeidsvoorwaarden: het Arbeidsvoorwaardenreglement 1 Dierenbescherming (AVR1DB), gebaseerd op de toen nog vele verschillende arbeidsvoorwaarden die er op lokaal/stichtingsniveau bestonden. Nu, enkele jaren later, bleken deze arbeidsvoorwaarden niet meer op alle punten recht te doen aan de organisatie die we graag willen zijn voor onze medewerkers. Zodoende hebben we in 2023 een grote stap gezet in het moderniseren van onze arbeidsvoorwaarden, ook met het oog op goed, aantrekkelijk

werkgeverschap. Om bij het unieke karakter van onze organisatie te blijven, is er bijvoorbeeld een huisdierenverlof ingevoerd dat kan worden opgenomen in geval van adoptie of overlijden van een huisdier. Ook zijn we overgegaan tot een duurzaam mobiliteitsbeleid.

Interne communicatie

De Dierenbescherming zet diverse communicatiemiddelen in om medewerkers betrokken en geïnformeerd te houden, waaronder het intranet (MijnDB), een interne nieuwsbrief (het Kattelbelletje) en een overzichtsmail met belangrijke berichten, trainingen en vacatures van MijnDB (MijnDB Nieuws). In 2023 werd het Kattelbelletje relatief goed gelezen (60%). We zien dat dit percentage onder de betaalde krachten lager ligt. In 2023 organiseerden we drie lunchtalks en vond het DB Festival plaats: een dag voor alle betaalde medewerkers én vrijwilligers waarbij ontmoeten, inspireren, leren en waarderen centraal stond. Met ruim vijfhonderd enthousiaste bezoekers was het DB Festival een groot succes.

Service & Informatie

De Dierenbescherming behaalde een vierde plek als klantvriendelijkste goede doel van Nederland. Beschikbaarheid, betrouwbaarheid en oprechte betrokkenheid droegen bij aan deze erkenning. De afdeling Service & Informatie heeft contact met het publiek door duizenden telefoongesprekken en e-mails per jaar.

Het jaar in cijfers

12.682 telefoontjes
11.886 afgehandelde telefoontjes

De onderwerpen van de conversaties zijn ongeveer zo in te delen:

- Telefoon: service, 144 meldingen, voorlichting, asielen, ambulances en doorverbinden intern. Ook hulpvragen voor particulier en Fonds Yvonne Uitenbosch zijn vrij talrijk.
- Mail: voornamelijk vragen (onder andere Meldnummer 144 en afstand doen van dier) gevolgd door service.

Centrale regie op vastgoed en facilitair beheer

In 2023 is gestart met het bouwen van twee nieuwe Dierenbeschermingscentra in Groningen en Rotterdam. Het centrum in Groningen wordt de door Dierenbescherming gebouwd, in Rotterdam door de gemeente. Beide centra zijn ontworpen volgens de laatste inzichten op het gebied van dierenwelzijn en het houden van dieren. De gebouwen krijgen eenzelfde uitstraling als het gebouw in Ede dat begin 2023 in gebruik is genomen. Er is in 2023 één vastgoedobject verkocht: een opslagloods in ’s-Gravenzande die niet langer nodig was voor de werkzaamheden van de Dierenbescherming. Op diverse plekken in het land zijn camera-systemen geplaatst. Enerzijds voor het beschermen en beveiligen van onze mensen en gebouwen. Anderzijds voor het monitoren van individuele dieren in hun verblijf. Door middel van

cameratoezicht kan het gedrag goed worden geobserveerd en beoordeeld. Indien noodzakelijk kunnen beelden achteraf met een gedragsdeskundige nader worden geanalyseerd. Bestaande raamcontracten voor facilitaire dienstverlening zijn waar nodig geëvalueerd en aangepast aan de gewenste dienstverlening.

Bedrijfsvoering

Sinds 1 januari 2023 heeft de Dierenbescherming één centrale meldkamer. Alle telefonische oproepen voor noodhulp aan dieren vanuit heel Nederland kwamen vanaf die datum binnen bij onze meldkamer in Almere. Onze medewerkers stonden melders te woord, inventariseerden wat er nodig was en wie dat kon bieden. Ze hadden vervolgens contact met dienstdoende vrijwilligers op onze ambulances om de zorg ter plekke over te nemen. Een goede inrichting, beschikbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van de IT is cruciaal voor de organisatie en registratie van deze processen. Het heeft dan ook veel aandacht gehad het afgelopen jaar om de IT adequaat te laten werken en de meldkamer te professionaliseren. Verder stond 2023 in het teken van het doorontwikkelen van Salesforce, mede om in de toekomst meer datagedreven te kunnen werken en een start te maken met marketing automation. Niet alleen op het vlak van marketing willen we automatiseren, ook financiële processen zoals facturatie. Om al deze processen, de systemen en de daarin opgeslagen data goed te beschermen zijn er stappen gezet om de IT Security te verstevigen.

Duurzame locaties

We zorgen ervoor dat de locaties van de Dierenbescherming niet alleen een fijne plek zijn voor de mensen en dieren die er verblijven, maar ook voor de natuur eromheen. Daarom proberen we onze dierenasielen zo duurzaam mogelijk te maken. Bij de bouw van het nieuwe Dierenopvangcentrum Ede is zo veel mogelijk rekening gehouden met dier, natuur en milieu. Het gebouw is compleet van het gas af. Er zijn warmtepompen geplaatst die zorgen dat het gebouw verwarmd wordt via vloerverwarming. De vloerverwarming ligt ook in de dierenverblijven. Elke kennel heeft een deel vloerverwarming/koeling en een deel dat de omgevingstemperatuur heeft. Zo kan de hond zelf een plekje kiezen waar die zich goed voelt. Het dak van het gebouw is opgebouwd uit een sedumlaag waarin allerlei in het wild levende dieren voedsel kunnen vinden. Daarbij zorgt dit voor een extra isolatielaag. Hierdoor blijft het gebouw binnen in de winter langer warm en in de zomer langer koel. Op het dak zijn zonnepanelen geplaatst om het elektriciteitsverbruik van de warmtepompen te compenseren. Aan de voorzijde van het gebouw zijn schanskorven geplaatst die gevuld zijn met grove basaltstenen. Daardoor hebben allerlei kleine diertjes de mogelijkheid om zich te nestelen. Ook zijn er vogelhuisjes en insectenhôtels verwerkt in de schanskorven. Naast nieuwe locaties zoals in Ede verduurzamen we waar mogelijk ook onze andere locaties. Zo werd bijvoorbeeld in Enschede een deel van de verlichting door led-verlichting vervangen en plaatsten we in Dierenopvangcentrum Gouda zonnepanelen.

Medewerkers

exclusief LID & sBLk

Aantal medewerkers

397

319,68 fte (bezetting in fte)
exclusief externen

Arbeidscontract

130

Contract voor
bepaalde tijd

267

Contract voor
onbepaalde tijd

Gemiddeld
aantal
dienstjaren

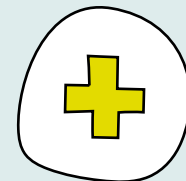
6

Gemiddelde
leeftijd

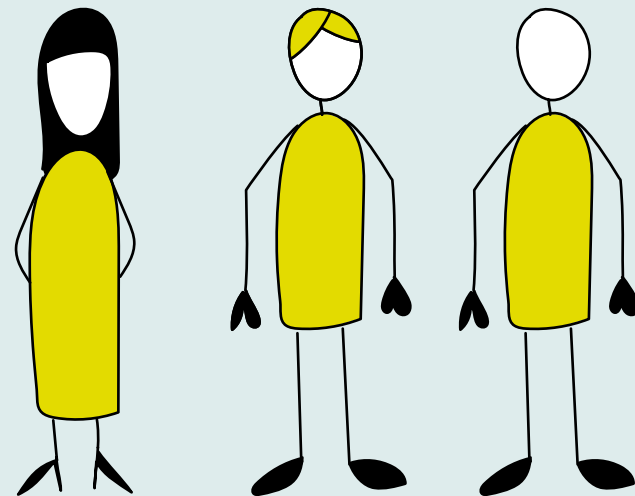
41

jaar

Gemiddeld
verzuim-
percentage

8,31%

342

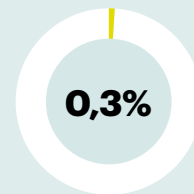
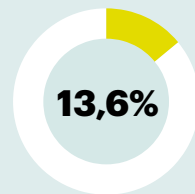
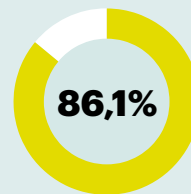
vrouwen

54

mannen

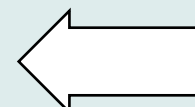
1

non-binair

In dienst

142

Uit dienst

112

DB Festival

In 2023 vond het DB Festival voor de 3e keer plaats. Het was een feestelijke dag waar ontmoeten, leren, inspireren en waardering centraal stonden.

528

aanmeldingen

242

vrijwilligers

286

medewerkers

40

workshops en
activiteiten

Vrijwilligers

Aantal vrijwilligers

3.649

excl. collectanten en
collectecoördinatoren

8.000

(online) collectanten

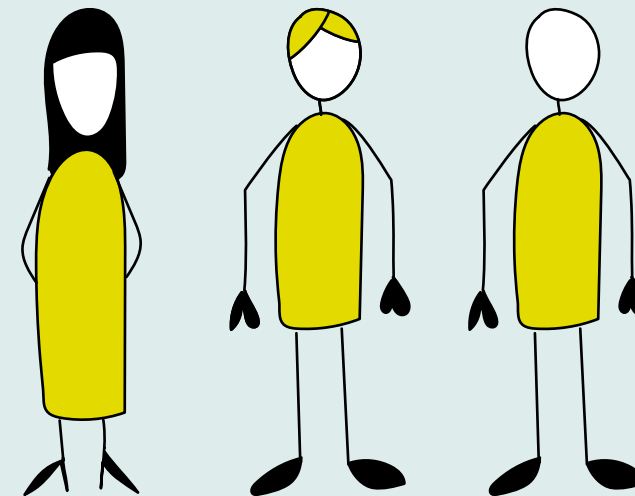
1.057

collectecoördinatoren

2.039

vrijwilligers
dierenopvangcentra

2.777

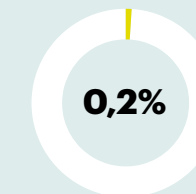
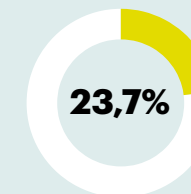
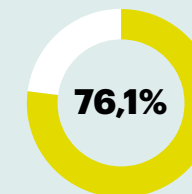
vrouwen

865

mannen

7

non-binair

35

vrijwilligers
scholenvoorlichter

11

vrijwilligers
meldkamer

24

leden in de Ledenraad

6

leden van de
Raad van Toezicht

583

vrijwilligers
Dierenbuddy

792

vrijwilligers
dierenambulance

165

vrijwilligers
Preventieve
dierenhulp

Greep uit opleidingen, trainingen en workshops van DB Academy

29

deelnemers
'Energie-
management
& food'

24

deelnemers
'Project-
management'

38

deelnemers
'Verzorging
& Training
konijnen'

32

deelnemers
'Coördinatoren-
programma'

104

deelnemers
'Office 365-
training'

‘Ik vind het leuk om voorlichting te geven op scholen en praktisch met dierenwelzijn bezig te zijn, maar heb ook ervaren hoe functioneel de Ledenraad kan zijn, waarin je optreedt als intermediair tussen de leden en beleidsmakers. De leden van de Dierenbescherming hebben allemaal compassie met dieren. Ik hoop dat ik namens deze mensen mag spreken.’

Corrie van Schaik maakt deel uit van de Ledenraad van de Dierenbescherming

4.2 Governance

Statuten

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren is statutair gevestigd in Den Haag en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 40407319. De Vereniging is opgericht op 25 augustus 1864. De statuten zijn voor het laatst gedeeltelijk gewijzigd op 5 november 2020. De Dierenbescherming heeft geen winstoogmerk.

De statutaire doelstelling is als volgt:

De Vereniging heeft ten doel dieren te beschermen in de ruimste zin van het woord en hun belangen te behartigen. De Dierenbescherming gaat uit van de eigenwaarde van het dier, los van de nutswaarde die het voor de mensen mag bezitten. Dieren behoren met respect behandeld te worden als zelfstandige wezens met gevoelens, bewustzijn en integriteit. Gezondheid en het welzijn van het individuele dier staan hierbij centraal.

Kenmerkend voor de structuur van de Dierenbescherming is dat de organisatie drie belangrijke organen kent:

- De Bestuurder aan wie op grond van de wet bepaalde bevoegdheden zijn toegekend en die de dagelijkse leiding heeft over de algemene gang van zaken van de Dierenbescherming en de bedrijfsvoering. De Bestuurder wordt daarbij geholpen door het Management Team (MT).
- De Ledenraad waaraan op grond van de wet bepaalde bevoegdheden zijn toegekend.
- De Raad van Toezicht waaraan op grond van de ANBI-status en CBF-Erkenning bepaalde bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn toegekend.

Deze bevoegdheden zijn in de statuten en reglementen vastgelegd en zijn in zekere mate overlappend, waardoor goede samenwerking tussen de organen van belang is.

Toezichtmodel

Binnen de Dierenbescherming wordt voldaan aan het principe van scheiding van bestuur en toezicht. De Vereniging kent een Ledenraad, Raad van Toezicht, Bestuur en Ondernemingsraad (OR).

Erkende instelling

De Dierenbescherming is door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) aangemerkt als erkende instelling. Daarnaast onderschrijft de Dierenbescherming als lid van Goede Doelen Nederland de SBF-Code Goed Bestuur en de daarin opgenomen kernwaarden, principes en normen. De Vereniging kwalificeert zich als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI; nummer RSIN 002709399), waardoor schenkingen en nalatenschappen zijn vrijgesteld van erf- en schenkbelasting en een gever onder bepaalde voorwaarden belastingvoordeel heeft bij het doen van de schenkingen.

Consolidatiekring

Naast de landelijke Vereniging bestaat de structuur van de Dierenbescherming uit momenteel 33 verbonden en/of gelieerde instellingen; stichtingen waarin onder andere opvangen, dierenambulancetactiviteiten en in een aantal gevallen vermogensbeheer zijn ondergebracht. De gelieerde organisaties behoren tot de consolidatiekring van de Dierenbescherming; op grond van de statuten van deze organisaties is in meer of mindere mate sprake van zeggenschap van de Dierenbescherming. Voor nagenoeg alle stichtingen geldt dat de door de Dierenbescherming voorgeschreven modelstatuten en -reglementen zijn ingevoerd en dat de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren het Bestuur vormt. De activiteiten van deze stichtingen worden uitgevoerd in overeenstemming met de doelstellingen, de visie en het beleid van de Dierenbescherming. Voor de gelieerde stichtingen zijn de modelstatuten per 1 juli 2017 opnieuw vastgesteld. Bij een enkele stichting geldt een (schriftelijk) samenwerkingsverband met afwijkende statuten. De Consolidatiekring van de Dierenbescherming bestaat uit rechtspersonen die door middel van consolidatie organisatorisch direct of indirect zijn verbonden met de organisatie en samen één economische eenheid vormen. De stichtingen die tot de Consolidatiekring van de Dierenbescherming behoren, zijn in de geconsolideerde Jaarrekening weergegeven.

Leden

De Dierenbescherming heeft gewone leden, gezinsleden, ereleden en leden van verdienste. Toelating van leden vindt plaats volgens de bepalingen zoals opgenomen in het Huishoudelijk Reglement.

Ledenraad

Samenstelling

De Ledenraad is zodanig samengesteld dat de leden ten aanzien van elkaar, het Bestuur, de Raad van Toezicht en welk deelbelang ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De Ledenraad van de Dierenbescherming bestaat uit 25 mensen, die een zittingstermijn van ten hoogste drie jaar hebben. De Ledenraad was na verkiezingen in 2020 sinds 1 januari 2021 in functie. Eind 2023 is deze zittingstermijn verlopen; in november 2023 heeft dan ook een verkiezing voor een nieuwe Ledenraad plaatsgevonden, welke per 1 januari 2024 in functie is.

Benoeming

Door leden van de Dierenbescherming worden 25 leden gekozen om zitting te hebben in de Ledenraad. Alleen een meerderjarige natuurlijke persoon die in beginsel voldoet aan de profielschets kan tot lid worden gekozen. Leden van de Ledenraad mogen niet in enig dienstverband staan tot de Dierenbescherming of aan de Dierenbescherming gelieerde organisaties. Tevens mogen zij geen commerciële banden hebben met de organisaties. Twaalf leden worden provinciaal geworven en dertien landelijk. Voor alle benoemingen geldt dat kandidaten dienen te voldoen aan de in de algemene profielschets beschreven expertise. De 25 leden kiezen op basis van kwaliteiten die zijn beschreven in een algemene profielschets gezamenlijk een dagelijkse Voorzitter die eveneens lid van de Ledenraad is. Als een vacature niet kan worden vervuld op de wijze als hiervoor beschreven, wordt het lidmaatschap vervuld door de eerstvolgende niet-gekozen landelijke kandidaat met de meeste stemmen en, indien dat niet mogelijk is, neemt de Ledenraad maatregelen die nodig zijn om in vacatures te voorzien. Deze situatie heeft zich voorgedaan wat betreft de verkiezing voor de Ledenraad per 2024. De vacatures zijn toen met inachtneming van de benodigde formaliteiten ingevuld door verkozen provinciale kandidaten in volgorde van de meeste stemmen.

Vergaderingen

Statutair worden er ieder verenigingsjaar ten minste twee vergaderingen van de Ledenraad gehouden, maar in de praktijk komt de Ledenraad vaker bijeen en staan buiten de reguliere vergaderpunten ook dierinhoudelijke thema's centraal. Alle plenaire sessies in 2023 hebben fysiek plaatsgevonden. Per 2018 is er een dialoogagenda in het leven geroepen en ook in 2023 werd opnieuw een dialoogsessie georganiseerd. Hierbij waren de Ledenraad, Raad van Toezicht en organisatie van de Dierenbescherming vertegenwoordigd en was er gelegenheid om een inhoudelijke dialoog te voeren over dierinhoudelijke onderwerpen aan de hand van de vastgestelde afwegingskaders. Op basis van deze sessies kan de Ledenraad

input leveren voor bijvoorbeeld het Jaarplan en andere dierinhoudelijke thema's nader bespreken. De voorjaarsvergadering wordt conform wet- en regelgeving gehouden vóór 1 juli en de najaarsvergadering na 1 juli, maar vóór het einde van het kalenderjaar, zo ook in 2023.

In de voorjaarsvergadering komen onder meer aan de orde:

- het Jaarverslag en de Jaarrekening inclusief de controleverklaring van de accountant;
- het voorzien in eventuele vacatures van het Bestuur of de Raad van Toezicht;
- andere voorstellen van het Bestuur, mits deze zijn opgenomen in de oproeping ter vergadering;
- het besluit tot verlenen van decharge van het Bestuur over het gevoerde beleid en van de Raad van Toezicht over het gehouden toezicht.

In de najaarsvergadering komen onder meer aan de orde:

- het Jaarplan en de Begroting voor het volgend verenigingsjaar, alsmede de Jaarplanning;
- het voorzien in eventuele vacatures van het Bestuur of de Raad van Toezicht;
- andere voorstellen van het Bestuur, mits deze zijn opgenomen in de oproeping ter vergadering.

De Ledenraad kent een voorzitterschap bestaande uit een Dagelijks Voorzitter, zijnde een lid van de Ledenraad die daar toe door en uit de leden van de Ledenraad is gekozen.

Bestuurssecretaris

Er is een Bestuurssecretaris die zich onder andere richt op goed governance en het organiseren van de verbinding tussen de organisatie van de Dierenbescherming, de Raad van Toezicht en de Ledenraad, alsmede het adequaat communiceren met en ondersteunen van de Ledenraad in algemene zin. De driehoeksoverleggen tussen Bestuur, Raad van Toezicht en Ledenraad hebben in lijn met 2022 ook in 2023 plaatsgevonden.

De Ledenraad kende in 2023 de volgende commissies: *Een aantal commissies heeft een statutaire basis en een aantal is door de Ledenraad zelf ingesteld omdat dat nuttig of noodzakelijk werd geacht.*

- De Commissie Voorbereiding Ledenraad heeft een statutaire basis en wordt gevormd door de (Dagelijks) Voorzitter van de Ledenraad en twee door de Ledenraad aan te wijzen leden. Deze commissie stelt in overleg met de Bestuurder, Voorzitter Raad van Toezicht – en Bestuurssecretaris – de definitieve agenda voor de Ledenraadsvergadering vast.
- De Commissie Communicatie Ledenraad is gericht op het betrekken bij en informeren van de leden over de werkzaamheden van de Ledenraad (*eind 2023 opgegaan in de Commissie Governance Ledenraad*).
- De Commissie Verbetering Ledenraad richt zich op het optimaal laten functioneren van de Ledenraad en hoe een actieve inzet van de leden gestimuleerd kan worden (*eind 2023 opgegaan in de Commissie Governance Ledenraad*).
- De Commissie Governance Ledenraad richt zich vooral op de vorm van samenwerking tussen Bestuurder,

Raad van Toezicht en Ledenraad binnen de complexe organisatie en de organisatiestructuur zoals vastgelegd in statuten en reglementen.

- De Commissie Jaarstukken Ledenraad is vroegtijdig aangesloten bij het proces van de jaarstukken en heeft gelegenheid tot het stellen van vragen. Zij doet een eerste beoordeling van de jaarstukken en geeft een advies aan de Ledenraad met betrekking tot de besluitvorming hierover.
- De Kiescommissie heeft een statutaire basis en is belast met het organiseren van de verkiezingen van de Ledenraad. De commissie wordt actief op het moment dat de verkiezingen aan de orde zijn of er tussentijds in vacatures moet worden voorzien. De Kiescommissie heeft haar statutaire taken uitgevoerd ten behoeve van de verkiezing van de Ledenraad 2024.
- De Dialoogdagcommissie wordt elke keer opnieuw gevormd ter voorbereiding op een jaarlijkse dialoogsessie. De commissie heeft als doel om met de werkorganisatie te delen welke onderwerpen de Ledenraad belangrijk vindt en terug zou willen zien in het Jaarplan van komend jaar. Dit wordt gedaan door met elkaar onderwerpen voor te bereiden en te presenteren. Er worden korte presentaties over de aangedragen onderwerpen voorbereid aan de hand van een afwegingskader en een bepaald format op de Dialoogdag.

Dialoogdag

Op 20 april 2023 was er opnieuw een dialoogsessie tussen Ledenraad, Bestuur en een aantal leden van de Raad van Toezicht. Tijdens deze sessie kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan bod: diervriendelijke samenleving en sturen op impact, een dier is geen speelgoed, gekooide dieren: nog wel van deze tijd?, broedfokkerproblematiek, uitkomst verkiezingen en gevolgen voor de Dierenbescherming. Deze onderwerpen worden na de Dialoogdag ofwel verwerkt in het Jaarplan of nader onderzocht, waaruit moet blijken of het haalbaar en passend is om het onderwerp in een volgend Jaarplan te verwerken, of er een feitelijke onderbouwing volgt waaruit blijkt dat daar redelijkerwijs van moet worden afgezien. Op alle onderwerpen die zijn aangedragen door de Ledenraad op de Dialoogdag in 2023 is een reactie gegeven tijdens daaropvolgende Ledenraadvergaderingen en indien mogelijk een actie uitgezet.

Excursie

Jaarlijks wordt er een excursie georganiseerd voor de Ledenraad. In september 2023 gingen de leden op bezoek bij het asiel te Amersfoort. Naast een rondleiding en uitleg over de werkwijze in de opvang waren er presentaties van de Coördinator Dierenambulance Midden Nederland, het team dat gastlessen over dierenwelzijn op scholen verzorgt en team Dierenbuddy over het gelijknamige project.

Geen bezoldiging

Het lidmaatschap van de Ledenraad is onbezoldigd.

Accountant

De Ledenraad benoemt, in beginsel op bindende voordracht van de Raad van Toezicht, de accountant.

De Ledenraad in 2023

2023 was het tweede jaar na de pandemie waarbij de Ledenraad weer fysiek kon vergaderen. Er waren naast de Dialoogdag en excursie vier reguliere vergaderingen waarbij onder meer de volgende onderwerpen werden besproken:

- Verkiezen en invullen diverse functies binnen de Ledenraad voor 2023
- Samenstellen commissies voor 2023
- Benoeming nieuw lid Raad van Toezicht
- Benoeming nieuwe Bestuurder
- Dagvoorzitter als Voorzitter van de plenaire vergaderingen van de Ledenraad met volmacht van de Technische Voorzitter (Voorzitter Raad van Toezicht)
- Governancenotitie met betrekking tot rolduidelijkheid Ledenraad
- Verkiezingen november 2023
- Dierinhoudelijke onderwerpen met onder andere preventieve dierenhulp, Convenant Dierwaardige Veehouderij, opvangcapaciteit katten hoogseizoen, paardrijlesrobot in maneges, vogelgriep, acties voor burgers met een kleine beurs voor zorg huisdieren
- Jaarverslag en Jaarrekening 2022
- Jaarplan en Begroting 2024
- Terugkoppeling Dialoogdag
- Persstrategie Dierenbescherming
- Terugkoppeling Sturen op Impact
- Governance: aanzet tot wijzigingen statuten en reglementen
- Lobbyen in verkiezingstijd
- Onderlinge relatie inspecties door Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) en door de NVWA
- Uitleg opzet dierendagcampagne
- Samenwerking Dierenbescherming met Stichting Beter Leven keurmerk

Raad van Toezicht

Samenstelling

De Dierenbescherming kent een Raad van Toezicht, bestaande uit een door de Raad van Toezicht te bepalen aantal van ten minste vijf en ten hoogste zeven natuurlijke personen. De Raad van Toezicht bestaat momenteel uit zes natuurlijke personen.

Benoeming

De benoeming van de leden van de Raad van Toezicht geschiedt door de Ledenraad met inachtneming van een door de Raad van Toezicht, na overleg met het Bestuur, vast te stellen functieprofiel waarin de competenties en selectieprocedure zijn bepaald. De leden mogen niet in enig dienstverband staan tot de Dierenbescherming, of aan de Dierenbescherming gelieerde organisaties. De Raad van Toezicht benoemt uit zijn midden een Voorzitter en een Vicevoorzitter en kan eventuele taken onderling verdelen bij reglement. Aftredende leden kunnen ten hoogste eenmaal worden herbenoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaar. Er gelden dan dezelfde regels als bij de initiële benoeming.

Taken

De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht op het Bestuur, de Consolidatiekring, het beleid en de algemene gang van zaken binnen de Dierenbescherming en de daarmee verbonden organisaties. De Raad van Toezicht is belast met de taken die bij de statuten zijn toegekend.

Besluiten

De volgende besluiten van het Bestuur zijn onder andere onderworpen aan de schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht en de Ledenraad:

- de vaststelling of wijziging van het meerjarenbeleidsplan en de meerjarenraming
- de vaststelling of wijziging van de Begroting en het Jaarplan
- de vaststelling of wijziging van het Jaarverslag en de Jaarrekening
- het aanvragen van het faillissement of surseance van de Dierenbescherming
- de vaststelling of wijziging van de contributies van de leden

Vergaderingen

De Raad van Toezicht vergadert ten minste viermaal per jaar. Doorgaans komt de Raad vaker bijeen, wanneer tussentijdse besluitvorming gewenst is. De Voorzitter van de Raad neemt deel aan het regulier driehoeksoverleg met het Bestuur en de Voorzitter van de Ledenraad. Daarnaast functioneert de Voorzitter van de Raad als Technisch Voorzitter van de Ledenraadsvergaderingen en ook neemt er ten minste één ander lid hieraan deel. In 2023 heeft de Voorzitter van de Raad als Technisch Voorzitter een volmacht gegeven aan de Dagelijks Voorzitter om de Ledenraadsvergaderingen voor te zitten. Daarnaast heeft de Raad onderling een reguliere zelf-evaluatie gedaan met betrekking tot het eigen functioneren.

Geen bezoldiging

Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is onbezoldigd.

Bestuur

Voor de periode van 1 augustus 2022 tot 1 augustus 2023 heeft de Raad van Toezicht conform artikel 10.1 van de statuten van de NVBD (en artikel 7.1 van de statuten LID) Roel Steenbeek tot Statutair Bestuurder benoemd voor de interim-periode van een jaar of voor zover nodig vanwege het proces van selecteren van een nieuwe, vaste Bestuurder. Per 1 augustus 2023 is Ellen Bien benoemd tot nieuwe Bestuurder van de NVBD (en LID).

Taak

Het Bestuur is belast met het besturen van de NVBD en met de algemene gang van zaken binnen de Dierenbescherming en de daarmee verbonden organisaties. Het Bestuur bepaalt het strategisch beleid, stelt financiële richtlijnen vast, voert management, heeft de eindverantwoordelijkheid voor de dagelijkse leiding en vertegenwoordigt de Dierenbescherming. Een nadere uitwerking van de taken van het Bestuur is onder andere opgenomen in het Bestuursreglement en het reglement Governance Gelieerde Stichtingen.

Samenstelling

Het aantal Bestuurders wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht, na schriftelijke goedkeuring van de Ledenraad, en is momenteel vastgesteld op één.

Benoeming

De benoeming van een Bestuurslid geschiedt met inachtneming van een door de Raad van Toezicht, na advies van de Remuneratiecommissie, vast te stellen functieprofiel waarin de noodzakelijke competenties van een Bestuurder worden omschreven. Het functieprofiel is voor de leden openbaar. Het Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht na advies van de Remuneratiecommissie en na goedkeuring van de Ledenraad. De Ondernemingsraad (OR) heeft adviesrecht. Een Bestuurder wordt benoemd voor onbepaalde tijd of voor een periode zoals overeengekomen in de arbeidsovereenkomst.

Aanvaarden van nevenfuncties

Een Bestuurder dient elke nevenfunctie te melden aan de Raad van Toezicht. Voor het aanvaarden of continueren van een betaalde of onbetaalde nevenfunctie die een zodanige werkbelasting met zich meebrengt dat het afbreuk kan doen aan het functioneren voor de Dierenbescherming of die anderszins strijdig kan zijn met de belangen van (de Consolidatiekring van) de Dierenbescherming, behoeft een Bestuurder schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht.

Beloning

De beloning en overige arbeidsvoorwaarden van het Bestuur worden vastgesteld door de Raad van Toezicht na advies van de Remuneratiecommissie. Hierbij wordt de puntentelling op basis van de beloningsregeling Bestuurder goededoelenorganisaties (Goede Doelen Nederland/CBF) in acht genomen.

Beoordeling

Het Bestuur wordt jaarlijks beoordeeld door de Raad van Toezicht na advies van de Remuneratiecommissie volgens een door de Raad van Toezicht, na advies van de Remuneratiecommissie, opgesteld beoordelingskader.

Commissies

Naast de commissies van de Ledenraad die hiervoor zijn genoemd, kent de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren de volgende statutaire commissies:

- De Auditcommissie is een vast onderdeel van de Raad van Toezicht. Deze commissie is onder verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht belast met het houden van toezicht op de financiële gang van zaken binnen de Dierenbescherming en haar Consolidatiekring in het algemeen. Tevens toetst de commissie de werking van de administratieve organisatie en interne controle en in het bijzonder de betalingsorganisatie.
- De Remuneratiecommissie is een vaste commissie van de Raad van Toezicht, bestaande uit leden van de Raad van Toezicht, en heeft als taak te adviseren en besluitvorming door de Raad van Toezicht voor te bereiden met name op het gebied van governance en werkgeverschap van het Bestuur.

- De Commissie van Beroep is een vaste commissie van de Ledenraad. De leden worden benoemd door de Ledenraad op voordracht van de Bestuurder, bestaande uit onpartijdige en onafhankelijke leden. Voordrachten van de Bestuurder behoeven de schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht. Deze commissie heeft onder meer als taak het behandelen van en besluiten over klachten en het adviseren over en bemiddelen in geschillen.

Commissie van Beroep

Er zijn in 2023 bij de Commissie van Beroep geen klachten en/of geschillen gemeld.

Centrale Ondernemingsraad

De Dierenbescherming kent een Ondernemingsraad (OR). Deze heeft negen zetels volgens art. 3 lid 1 van het reglement OR. De OR wordt ondersteund door een Ambtelijk Secretaris. De OR brengt een eigen Jaarverslag uit.

4.3 Verslag van de Raad van Toezicht

Over de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht vervult de volgende rollen: toezicht-houder, werkgever en klankbord/adviseur van het Bestuur. De strategische koers ‘Samen maken we diervriendelijk vanzelfsprekend’ van de Dierenbescherming vormt het uitgangspunt voor het toezicht dat de Raad uitoefent.

De Raad van Toezicht volgt de gang van zaken van de Vereniging en de geconsolideerde Stichtingen kritisch om toezicht te kunnen houden op de algemene gang van zaken binnen de Dierenbescherming en het beleid van zowel de Bestuurder van de NVBD als het Bestuur door de NVBD van de geconsolideerde Stichtingen. Voor sommige plannen en voorstellen van het Bestuur is goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig. Daartoe toetst zij de te realiseren resultaten aan het voorgenomen beleid en beleidsvoornemens op haalbaarheid en realiteitsgehalte.

De Raad van Toezicht werkt met twee commissies: de Remuneratiecommissie en de Auditcommissie. De commissies adviseren over onderwerpen die binnen hun taakgebied vallen en bereiden de besluitvorming van de Raad voor. Dit laat onverlet dat de verantwoordelijkheid voor de besluitvorming bij de Raad van Toezicht als geheel ligt.

De Raad van Toezicht handelt op basis van de bevoegdheden zoals die in de statuten en reglementen zijn omschreven. De reglementen van de Raad van Toezicht en de commissies zijn te vinden op de website van de Dierenbescherming.

Functioneren Raad van Toezicht in 2023

Invulling toezichthoudende rol

Vergaderingen

Er hebben in 2023 vier reguliere vergaderingen van de Raad van Toezicht plaatsgevonden. Daarnaast vonden er twee extra vergaderingen plaats. Eén betreffende de benoeming van een nieuwe Voorzitter en Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht en één aangaande de goedkeuring van de gewijzigde statuten van de Stichting Beter Leven keurmerk (SBLk) en de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst tussen de NVBD

en SBLk. Bij de vergaderingen waren minimaal het aantal voorgeschreven leden aanwezig om besluiten te mogen nemen.

De belangrijkste besluiten die de Raad van Toezicht in 2023 heeft genomen, zijn:

Besluiten aangaande samenstelling Raad van Toezicht:

- Beëindiging lidmaatschap Raad van Toezicht Chantal Vergouw per 1 juni 2023
- Benoeming Karin Broekhuizen als Voorzitter en Franck Meijboom als Vicevoorzitter per 1 juni 2023
- Benoeming lid van de Raad van Toezicht Ralph van Disseldorp per 18 juni 2023

Goedkeuring van Bestuursbesluiten/overige besluiten:

- Vastgoedinvesteringen
- Gedragscode NVBD
- Meerdere volmachten voor werknemers van de NVBD & procuratiereglement
- Volmacht voor SBLk ten behoeve van ISO-normaccreditatie
- Jaarverslag en Jaarrekening NVBD 2022
- Statutenwijziging Stichting DANK
- Goedkeuring Jaarplan 2024 en Begroting 2024-2028
- Aanstelling nieuwe Bestuurder Ellen Bien per 1 augustus 2023

Daarnaast zijn verder onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- Vastgoedontwikkelingen
- Voortgangsrapportages 2023

Invulling werkgeversrol

Bestuurder

Voor de periode van 1 augustus 2022 tot 1 augustus 2023 is Roel Steenbeek benoemd tot interim-Bestuurder van de Dierenbescherming. Met ingang van 1 augustus 2023 is Ellen Bien benoemd tot Bestuurder van de Dierenbescherming voor een periode van vier jaar.

Bezoldiging

De Raad van Toezicht kent een bezoldiging toe aan de Bestuurder die valt binnen de richtlijnen van Goede Doelen Nederland (branchevereniging van goede doelen). De beloning van de

Bestuurder is vastgesteld conform de puntentellingsregeling van het Centraal Bureau Fondsenwerving en Goede Doelen Nederland. Nadere toelichting op de beloning van de Bestuurder is te vinden in de Jaarrekening.

Beoordeling

De Bestuurder heeft een bestuursopdracht van de Raad van Toezicht gekregen. Het functioneren van de Bestuurder wordt jaarlijks beoordeeld door de Raad van Toezicht. Hier-toe voert de Remuneratiecommissie een jaargesprek met de Bestuurder. In de voorbereiding op het jaargesprek haalt de Remuneratiecommissie feedback op bij een (afvaardiging van) het MT, de OR en de Ledenraad.

Invulling klankbordrol

Eén van de rollen van de Raad van Toezicht is het vervullen van een klankbordfunctie voor de Bestuurder. Daarin kan de Raad van Toezicht de Bestuurder gevraagd en ongevraagd van advies voorzien en als klankbord terzijde staan. De Raad van toezicht vormt zich een oordeel over vraagstukken en wisselt hierover van gedachten met de Bestuurder, waarbij de juiste balans moet worden gevonden tussen betrokkenheid en afstand. De Raad van Toezicht treedt in deze rol op als sparringpartner en adviseur van de Bestuurder. Het sparren gebeurt vooral in de reguliere vergaderingen en daarnaast bijvoorbeeld in het werkoverleg van de Bestuurder met de Voorzitter van de Raad van Toezicht en met individuele leden op basis van hun specifieke expertise. In 2023 zijn ten behoeve van deze klankbordrol twee afzonderlijke inhoudelijke bijeenkomsten georganiseerd, de zogenaamde ‘Benen Op Tafel’-sessies. Er heeft een dergelijke sessie in het voorjaar over het thema Sturen op Impact en eentje in het najaar over Organisatieontwikkeling en samenspel RvT-Bestuurder plaatsgevonden.

Functioneren commissies in 2023

Auditcommissie

De Auditcommissie adviseert de Raad van Toezicht over financiële en vastgoedgerelateerde vraagstukken, alsmede rapportages en effectiviteit van interne controles. Deze commissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht met financiële en juridische expertise en een achtergrond met betrekking tot vastgoed. In 2023 is de Auditcommissie vijf keer in vergadering bijeengekomen.

De Bestuurder, Manager Bedrijfsvoering en Bestuurssecretaris nemen deel aan deze vergaderingen. Periodiek wordt de externe accountant uitgenodigd. Voor verantwoording van de financiële gang van zaken binnen de Dierenbescherming steunen de Raad van Toezicht en de Auditcommissie met name op de kwartaalrapportages van het Bestuur. Daarnaast keren Jaarverslag en Jaarrekening (volgens richtlijn RJ 650 voor fondsenwervende instellingen) en Jaarplan en Begroting (van de NVBD en geconsolideerde stichtingen onder bestuur van de Dierenbescherming) terug op de agenda. Ook worden standaard alle vastgoedprojecten voorbesproken in de Audit-commissie.

Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie adviseert de Raad van Toezicht over profielschetsen voor de selectie en voordracht van het Bestuur en leden van de Raad van Toezicht. Daarnaast adviseert zij over algemene arbeidsrechtelijke en arbeids-voorwaardelijke zaken betreffende het Bestuur. Tevens behoren evaluatie en beoordeling van het functioneren van de Bestuurder tot het takenpakket.

De Remuneratiecommissie is in 2023 meermaals bij elkaar gekomen, zowel fysiek als online. Onderwerpen die daarbij aan de orde kwamen waren in ieder geval:

- werving en selectie nieuw lid voor de Raad van Toezicht met profiel Marketing en Communicatie
- benoeming nieuwe Voorzitter en Vicevoorzitter Raad van Toezicht
- werving- en selectieprocedure nieuwe Bestuurder

Over de Raad van Toezicht

Profielschets

Voor de leden zijn profielen opgesteld, zodat de noodzakelijke expertises worden vertegenwoordigd in de Raad. Daarin zijn de volgende aandachtsgebieden benoemd:

- dierinhoudelijke kennis
- financiële expertise
- juridische expertise
- vastgoedexpertise
- commerciële en marketingexpertise
- kennis van organisatie-inrichting/-ontwikkeling

Samenstelling van de Raad van Toezicht in 2023

In 2023 zijn er diverse wisselingen in de samenstelling van de Raad van Toezicht geweest. Er is een nieuw lid benoemd en een lid afgetreden. Per 18 juni 2023 is Ralph van Disseldorp benoemd als lid van de Raad van Toezicht. Chantal Vergouw, lid vanaf 10 mei 2021, is afgetreden op 1 juni 2023.

Per eind 2023 bestond de Raad van Toezicht uit de volgende personen:

Voorzitter

Karin Broekhuizen

Benoemd per: 1 januari 2019
Einde termijn: 1 januari 2027
Opnieuw benoembaar: Nee

Vicevoorzitter

Franck Meijboom*

Benoemd per: 23 juni 2018
Einde termijn: 23 juni 2026
Opnieuw benoembaar: Nee

Leden

Marije Eleveld**

Benoemd per: 4 december 2017
Einde termijn: 4 december 2025
Opnieuw benoembaar: Nee

Nicolien van den Biggelaar****

Benoemd per: 24 november 2022
Einde termijn: 24 november 2026
Opnieuw benoembaar: Ja

Johan van Hoof****

Benoemd per: 4 december 2021
Einde termijn: 4 december 2025
Opnieuw benoembaar: Ja

Ralph van Disseldorp***

Benoemd per: 18 juni 2023
Einde termijn: 18 juni 2027
Opnieuw benoembaar: Ja

* Voorzitter Remuneratiecommissie

** Voorzitter Auditcommissie

*** tevens lid van de Remuneratiecommissie

**** tevens lid van de Auditcommissie

Funcities en nevenfuncities leden

Chantal Vergouw (Voorzitter tot 1 juni 2023)

Aandachtsgebied: Commercieel/marketing

- Directievoorzitter Interpolis
- Bestuurder Stichting Kunst en Onderneming Brabant, Tilburg
- Lid raad van commissarissen KPN NV (tot 1 juni 2023)

Karin Broekhuizen (Voorzitter vanaf 1 juni 2023)

Aandachtsgebied: Bestuur & organisatie

- Eigenaar L&B CC
- Lid raad van commissarissen Woningstichting Omthuis (tot 1 oktober 2023)

Franck Meijboom

Aandachtsgebied: Dierinhoudelijk

- Hoogleraar Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht/hoofd van CenSAS
- Voorzitter Wetenschappelijke Advies Commissie Ritueel Slachten (Ministerie LNV)
- Voorzitter Europese Vereniging voor Landbouw- en Voedselethiek (EurSafe)
- Bestuurslid Stichting Examen- en Certificeringsinstituut Plagdierbeheersing (EVM) (tot november 2023)
- Voorzitter bestuur SON Response (Stichting Olievogel-opvang Nederland)
- Bestuurslid Stichting Animales
- Lid onderzoekcommissie ‘afbouw proeven met niet-humane primaten’ (Ministerie OC&W) (vanaf november 2023)

Johan van Hoof

Aandachtsgebieden: Financieel, Vastgoed

- Partner KPMG Advisory
- Lid raad van toezicht Zorggroep Amsterdam-Oost

Marije Eleveld

Aandachtsgebieden: Vastgoed, Bestuur & organisatie

- Plaatsvervangend wethouder gemeente Wageningen
- Mede-eigenaar camping De Hartjens in Azewijn
- Eigenaar LevelM (geen activiteiten/slapend)

Nicolien van den Biggelaar

Aandachtsgebied: Juridisch

- Staatsraad in de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (vanaf 1 april 2023)

Ralph van Disseldorp

Aandachtsgebied: Commercieel/marketing

- Directeur Fontys Economie en Communicatie te Eindhoven

Bezoldiging

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. Zij kunnen reis - en verblijfskosten declareren.

Zelfevaluatie

Conform het reglement van de Raad van Toezicht wordt jaarlijks het functioneren van de Raad van Toezicht geëvalueerd. De Raad van Toezicht heeft in januari 2024 het eigen functioneren in 2023 en dat van individuele leden van de Raad van Toezicht geëvalueerd. Naast onder andere het individueel functioneren van de leden en het collectief functioneren van de Raad als geheel is ook de onderlinge samenwerking in de Raad van Toezicht en de relatie met het Bestuur en de Ledenraad onderwerp van de evaluatie geweest.

Lidmaatschappen

De leden de Raad van Toezicht zijn via de Dierenbescherming lid van de Stichting Intern Toezicht Goede Doelen.

Governance

De Raad van Toezicht hanteert de Code Goed Bestuur bij het uitoefenen van toezichthoudende en ondersteunende taken als leidend principe.

Belangenverstrengeling

Er zijn in 2023 geen meldingen geweest van mogelijke belangenverstrengeling bij de Bestuurder, noch van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van de Bestuurder, toezichthouders en/of externe accountants speelden of spelen die van materiële betekenis zijn voor de Dierenbescherming en/of de desbetreffende Bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant.

Contact stakeholders

Ten behoeve van een goede invulling van zijn rol heeft de Raad van Toezicht ook periodiek contact met relevante stakeholders. De Ondernemingsraad en de Ledenraad vormen daarin belangrijke gesprekspartners. De Raad van Toezicht voert daartoe minimaal eenmaal per jaar een overleg met de Ondernemingsraad om zich een beeld te vormen van de belangrijkste interne ontwikkelingen die binnen de organisatie spelen. Dit overleg heeft in het voorjaar en het najaar van

2023 plaatsgevonden, waar steeds twee leden van de Raad van Toezicht aan deelnamen.

Bij iedere vergadering van de Ledenraad sluit een lid van de Raad van Toezicht aan. Daarnaast vindt tussen de Voorzitter Ledenraad, Voorzitter Raad van Toezicht en Bestuurder periodiek een driehoeksoverleg plaats. In 2023 is dat viermaal gebeurd. Mede door dit intensieve driehoeksoverleg is aan de zeggenschap en het toezicht, dat zowel bij de Raad van Toezicht als de Ledenraad is belegd, op goede wijze invulling gegeven.

Dankwoord

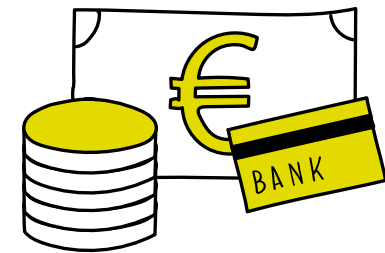
De Raad van Toezicht bedankt alle medewerkers, de vrijwilligers en de Ledenraad van de Dierenbescherming van harte voor hun inzet. De Raad heeft waardering voor de behaalde resultaten van Bestuur en organisatie. Met al hun inzet is ook in 2023 weer een belangrijke bijdrage geleverd aan het verbeteren van dierenwelzijn.

Karin Broekhuizen (Voorzitter), Nicolien van den Biggelaar, Ralph van Disseldorp, Marije Eleveld, Johan van Hoof en Franck Meijboom.

‘Zo veel dieren worden aan hun lot overgelaten, verwaarloosd en op straat gezet. Of mensen die op vakantie gaan en hun hond aan een boom knopen. Onbegrijpelijk. Met de opbrengst uit mijn collectebus, jaarlijks zo’n driehonderd euro, hoopte ik altijd dat er voor de dieren in het asiel wat extra’s kon worden gedaan.’

Tineke Fronen (94) collecteerde meer dan vijftig jaar voor de Dierenbescherming

FINANCIEEL BELEID

Financieel verslag

Financiële resultaten

Verantwoording doelbesteding			
(x € 1.000)	Baten	Lasten	Exploitatieresultaat
Fondsen			
Geworven eigen baten			
Baten uit contributies	5.828		
Baten uit nalatenschappen	21.141		
Baten uit giften	3.731		
Baten uit collecte	1.073		
Overige baten eigen fondsen	18		
Overige opbrengsten	1.243		
(Verbreiding) Fondsenwerving		3.808	
	33.033	3.808	29.225
Geworven baten derden			
Baten loterij organisaties	1.815		
Baten uit subsidies overheden	9		
Externe vermogensfondsen	377		
(Verbreiding) Fondsenwerving		0	
	2.200	0	2.200
	35.234	3.808	31.426
Doelstellingen			
1. Diervriendelijk leven	0	1.076	-1.076
2. Diervriendelijk ondernemen	1.716	1.849	-133
3. Diervriendelijk besturen	2.870	4.269	-1.399
4. Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte	0	526	-526
5. Hoogwaardige Dierenhulp			
Baten als tegenprestatie ..			
.. Vergoeding gemeenten	6.821		
.. Opbrengst ambulance	207		
.. Opbrengst opvang/pension	1.897		
Lasten		22.185	
	8.925	22.185	-13.260
6. Impactvolle beïnvloeding en voorlichting	0	5.345	-5.345
	13.511	35.250	-21.738
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	0	6.068	-6.068
Financiële baten en lasten	1.660	186	1.473
Totaal	50.404	45.312	5.093

In 2023 realiseerde de Dierenbescherming €50.404.000 aan baten (2022: €43.167.000). De lasten waren totaal €45.312.000. Door de verkoop van de aandelenportefeuille en ontvangen rentebaten zijn de financiële baten totaal €1.660.000 positief. Het exploitatieresultaat is hierdoor uitgekomen op €5.093.000. Van de totale baten is €35.250.000 (72,3%) rechtstreeks aan de doelstellingen besteed (2022: 75,6%). Doordat de financiële reserves ruim boven de vastgestelde norm liggen, blijft het mogelijk om verder te gaan met het realiseren van de vastgoed-strategie passend bij onze keuze voor hoogwaardige dierenhulp. In Groningen en Rotterdam wordt momenteel een nieuw dierenopvangcentrum gebouwd en op verschillende plekken in Nederland worden de bestaande asielen verbouwd. Daar-naast gaan we in de komende jaren verder met het uitwerken van concrete opties om bij te dragen aan dierenwelzijn.

Fondsenwerving

Dit betreft Fondsen waar je direct invloed op hebt, genaamd geworven eigen baten en waar je niet direct invloed op hebt (geworven baten derden). De fondsen hebben in 2023 in totaal €34.234.000 aan baten opgeleverd. Hiervan is 94% afkomstig uit eigen fondsen; 6% is aangedragen uit overige fondsen. De eigen fondsen zijn voor het grootste deel afkomstig van parti-culieren, waaronder nalatenschappen, contributies van leden, giften en de jaarlijkse collecte. Tegenover de opbrengsten van de eigen fondsen staan €3.808.000 aan wervingskosten, waardoor de eigen fondsen per saldo €29.225.000 opleverden. Overige fondsen dragen in totaal €2.200.000 bij. Er worden geen kosten gemaakt voor het verwerven van de overige fondsen. Per saldo, na verrekening van wervingskosten, kwam uit de fondsen in het verslagjaar €31.426.000 beschikbaar. Om de fondsen te werven zet de Dierenbescherming ver-schillende activiteiten in. Ongeveer de helft van onze giften is afkomstig van leden en donateurs. Daarom is het belangrijk om leden te blijven werven en een actief programma toe te passen om leden te behouden. Daarnaast organiseert de Dierenbescherming jaarlijks haar collecteweek rondomierendag. Verder wordt er geworven voor een partnerschap met bedrijven. Er worden evenementen georganiseerd en geïnvesteerd in relatiebeheer met vermogensfondsen en de Nationale Postcode Loterij. Tot slot zijn we actief in het werven van nalatenschappen door mensen te wijzen op de mogelijkheden om de Dierenbescherming als goed doel op te nemen in hun testament. Dit alles doet de Dierenbescherming zowel op landelijk als regionaal niveau en via on- en offline kanalen.

Doelstellingen

In de strategische koers van de Dierenbescherming beschrijven we vier externe doelstellingen, twee interne doelstellingen en twee randvoorwaarden, welke de organisatie in de komende jaren wil bereiken. De lasten van de organisatie worden voor zover mogelijk met een kostenverdeelstaat toegerekend aan de vier externe doelstellingen en twee interne doelstellin-gen. In 2023 is er in totaal €35.250.000 besteed aan de doelstellingen. Hiervan is 63% (2022: 60%) besteed aan de doelstelling Dierenhulp (€22.185.000). Dit gaat vooral om de kosten van de opvang van dieren in de asielen en het vervoer van dieren met de dierenambulance. Hier stond €8.925.000 aan opbrengsten tegenover vanuit de gemeentelijke bijdragen voor de opvang van (zwerf)dieren, de ontvangsten voor afstand en adoptie van dieren in de asielen en de opbrengsten van ambulanceritten. Per saldo draagt de Dierenbescherming uit andere middelen €13.260.000 bij aan de uitgevoerde dieren-hulp in 2023. De overige 37% van de bestedingen aan de doelstellingen is bestemd voor diervriendelijk leven, ondernemen, besturen, omgaan met de openbare ruimte, impactvolle beïnvloeding en voorlichting. De doelstelling diervriendelijk ondernemen heeft deels eigen baten, namelijk de opbrengst van de Stichting Beter Leven keurmerk tot en met 31 augustus, zie paragraaf 1.1.4 toelichting op de geconsolideerde jaarrekening. De baten van diervriendelijk besturen bestaan uit de subsidie opbrengsten van het ministerie van LNV voor de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID). De Dierenbescherming bekostigt uit andere middelen de overige bestedingen aan deze doelstellingen, in totaal €8.479.000. Per saldo, na verrekening van baten die verbonden zijn aan de uitvoering van onze doelstellingen, werd er in 2023 een bedrag van €21.738.000 besteed uit fondsen die bijgedragen hebben aan de vier externe en twee interne doelstellingen. Ter ondersteuning van de activiteiten van de Dierenbescherming worden er kosten gemaakt voor beheer en administratie. Dat valt in de strategie onder de randvoorwaarde krachtige organisatie. Omdat de Dierenbescherming naast fondsenwerving ook een brede, uitvoerende taak heeft, is er behoefte aan professionele ondersteuning op het gebied van HRM, vastgoed en facilitaire zaken, ICT en financiën.

Vergelijking met begroting 2023 en realisatie 2022

In onderstaande tabel worden de baten en lasten vergeleken met de begroting voor 2023 en de realisatie in 2022. Een verschil met een positief teken betekent hogere baten of lagere kosten in vergelijking met de begroting of vorig jaar; een negatief bedrag duidt op lagere baten of hogere kosten.

Vergelijking met begroting 2023 en realisatie 2022					
(x € 1.000)	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Verschil begroting 2023	Werkelijk 2022	Verschil werkelijk 2022
BATEN					
Baten van Particulieren	31.791	24.050	7.741	26.871	4.920
Baten van Bedrijven	249	230	20	189	60
Bijdrage van Loterijorganisaties	1.815	1.819	-4	1.839	-25
Baten van Subsidies van Overheden	2.879	3.176	-297	2.951	-72
Baten van andere organisaties zonder winststreven	377	367	10	235	142
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	10.696	11.487	-791	10.761	-65
Overige Baten	938	176	762	321	617
SOM VAN DE BATEN	48.745	41.303	7.441	43.167	5.578
LASTEN					
Besteed aan doelstellingen					
Diervriendelijk leven	1.076	1.092	16	943	-133
Diervriendelijk ondernemen	1.849	3.324	1.476	2.835	986
Diervriendelijk besturen	4.269	4.385	116	3.955	-314
Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte	526	448	-78	373	-153
Hoogwaardige Dierenhulp	22.185	20.093	-2.091	19.535	-2.650
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting	5.345	7.223	1.878	5.012	-333
	35.250	36.566	1.317	32.653	-2.597
(Verbreiding) Fondsenwerving	3.808	3.679	-129	3.331	-477
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	6.068	4.917	-1.151	4.255	-1.813
SOM VAN DE LASTEN	45.126	45.163	37	40.239	-4.887
Saldo financiële baten en lasten	1.473	430	1.043	-5.320	6.794
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	5.093	-3.429	8.521	-2.393	7.485

Toelichting verschil realisatie 2023 met begroting

Het gerealiseerde resultaat over 2023 is €8,5 miljoen gunstiger uitgevallen dan begroot. Vooral door betere resultaten op nalatenschappen en giften, minder lasten op projecten en media en het positieve resultaat op de verkoop van de aandelen-portefeuille. Daarnaast heeft de Dierenbescherming als organisatie een goede grip op de uitgaven. Over het algemeen zijn deze binnen begroting gebleven, behalve de uitgaven aan de inhuur van externe krachten, automatiseringskosten en kosten dierenhulp. Door krapte op de arbeidsmarkt was het niet mogelijk om een groot aantal openstaande vacatures in te vullen. Deze zijn ingevuld met de inhuur van externe krachten. Hogere automatiseringskosten dan begroot zijn veroorzaakt door enerzijds prijsverhogingen van onze IT leveranciers en anderzijds niet begrote uitgaven inzake uitbreiding van ons CRM systeem. De kosten van dierenhulp zijn boven begroting uitgekomen. Oorzaken van de overbesteding zijn o.a. hogere brandstofkosten van de dierenambulances, hogere medicijnprijzen, hogere dierenartskosten en hogere kosten van onderaannemers dierennoodhulp. In 2023 is wederom gericht een extra impuls gegeven aan de lopende projecten en campagnes. Zo is er extra geld uitgetrok-ken voor de ontwikkeling van korte spots voor de merk- en BLK campagne, inkoop van extra media, het project landelijke meldkamer, het project win-win-win veehouderij en onderzoek naar de acceptatie van kweekvlees. Tot slot komt het gedu-rende het jaar voor dat posten opnieuw gealloceerd zijn binnen de kaders van het totale budget waardoor er minder geld is uitgegeven op de ene kostenpost en meer op de andere, bijvoorbeeld door vacatureruimte in te zetten voor tijdelijke inhuur of extern advies.

Toelichting verschil realisatie 2023 met vorig jaar

Ten opzichte van vorig jaar is het financieel resultaat €7,5 miljoen hoger. Het verschil is grotendeels veroorzaakt door de baten van particuliere nalatenschappen die €4,9 miljoen boven de realisatie 2022 zijn uitgekomen. Tevens is het saldo financiële baten en lasten aanmerkelijk hoger, doordat in 2022 een groot ongerealiseerd verlies was geboekt op de effecten-portefeuille en in 2023 de gehele aandelenportefeuille verkocht is met een positief resultaat als gevolg. Over het boekjaar 2023 zijn de volgende kengetallen van toepassing:

Kengetallen			
	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
% kosten beheer en administratie ten opzichte van totale lasten	13,4%	10,9%	10,6%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale baten	72,3%	88,5%	75,6%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale lasten	78,1%	81,0%	81,1%
% wervingskosten t.o.v. baten eigen fondsenwerving	11,5%	15,3%	9,7%

Toelichting op de financiële positie

In onderstaande tabel is de verkorte, geconsolideerde balans (na resultaatbestemming) van de Dierenbescherming per 31 december 2023 opgenomen. De Dierenbescherming beschikt over een solide financiële positie. Dat stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen. In lijn met de afspraken met de raad van toezicht wordt in de komende jaren op een verantwoorde manier een deel van de reserves ingezet voor het realiseren van de doelstellingen uit het strategische meerjarenbeleid. Onder andere de investeringen in hoogwaardige regionale dierenbeschermingscentra (DBC) zullen een groot beslag leggen op de beschikbare middelen. De materiele vaste activa zijn per saldo toegenomen met €2,2 miljoen. De hoofdrede voor de toename zijn de investeringen in nieuwbouw Groningen. Verder zijn er investeringen gedaan in onderhoud en aanpassingen op de verschillende dieren-opvangcentra. De beleggingen zijn afgenomen met €8,3 miljoen door enerzijds de verkoop van de aandelenportefeuille en anderzijds door obligaties die zijn uitgelopen en niet zijn herbelegd. De vorderingen en overige activa zijn toegenomen doordat er nieuwe vorderingen zijn ontstaan uit nalatenschappen.

Na resultaatbestemming			
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022	Mutatie
ACTIVA			
Vaste activa	30.229	28.066	2.163
Beleggingen	15.860	24.205	-8.344
Vorderingen en overige activa	11.312	8.237	3.075
Liquide middelen	28.543	23.269	5.274
TOTAAL ACTIVA	85.944	83.777	2.167
PASSIVA			
Reserves en fondsen	76.132	73.325	2.807
- Continuïteitsreserve	22.183	19.707	2.476
- Bestemmingsreserves	49.302	48.884	418
- Bestemmingsfondsen	4.648	4.734	-87
Voorzieningen	280	252	28
Langlopende Schulden	1.623	1.751	-128
Kortlopende Schulden en overlopende passiva	7.908	8.448	-540
TOTAAL PASSIVA	85.944	83.777	2.167

Toelichting op de passiva

Het positieve exploitatieresultaat leidt tot een toename van de reserves en fondsen van €2,8 miljoen. In totaal beschikt de Dierenbescherming over een vermogen van €85,9 miljoen. Hiervan heeft €49,3 miljoen een specifieke bestemming, vooral gerelateerd aan vastgoed. In de komende jaren zullen de reserves op een verantwoorde wijze worden gebruikt voor de realisatie van het vastgoed, waarbij wordt toegewerkt naar hoogwaardige, regionale dierenopvangcentra en projecten gericht op preventie en voorlichting. De voorzieningen op de balans bestaan uit de voorziening voor jubilea. De langlopende schulden betreffen leningen die zijn opgenomen voor de bouw of verbouwing van enkele dierenopvangcentra. De overige kortlopende schulden betreffen voornamelijk de schulden aan leveranciers en de reservering voor verlof en vakantiegeld voor de medewerkers van de Dierenbescherming. De daling komt doordat er minder facturen openstaan bij leveranciers.

Risicomanagement

Organisatie

De Dierenbescherming beheert met het risicomanagement op gestructureerde wijze de belangrijkste risico’s die de organisatie kunnen raken. Op deze manier is de Dierenbescherming in staat om risico’s te signaleren en tijdig effectieve beheersmaatregelen te nemen om zo de continuïteit te waarborgen. In een vroeg stadium wordt nagedacht over de mogelijke risico’s, zodat we ervoor kunnen zorgen dat ze geen bedreiging worden en eventuele ernstige gevolgen worden beperkt. Het risicomanagement vormt een onderdeel van de planning en control cyclus van de Dierenbescherming. In de plannen van de managers staan maatregelen benoemd om de risico’s te beperken. Risico’s worden besproken tussen de bestuurder en de raad van toezicht en komen aan de orde in het overleg van de bestuurder en het managementteam. De coördinerende rol voor het risicomanagement ligt bij de manager bedrijfsvoering en de bestuurssecretaris. Zij adviseren de bestuurder over de gevolgen van bepaalde besluiten of actuele risico’s die zich aandienen. De bestuurder is eindverantwoordelijk.

Risicoanalyse en beheersing

In deze risicoparagraaf meldt de Dierenbescherming de risico’s die in 2023 bijzondere aandacht hebben gekregen. Per risico wordt de oorzaak benoemd, de genomen beheersmaatregelen en wat er in 2023 is bereikt. De risico’s zijn geïnventariseerd vanuit vier perspectieven:

- 1. *Dierenwelzijnsrisico's*: risico’s die zijn verbonden aan ontwikkelingen en gebeurtenissen in onder andere nationaal en internationaal overheidsbeleid en in de samenleving, die een negatieve impact hebben op het dierenwelzijn.
- 2. *Strategische risico's*: risico’s die zijn verbonden aan trends en gebeurtenissen die de positie van de Dierenbescherming structureel kunnen bedreigen.
- 3. *Financiële/administratieve risico's*: risico’s die zijn verbonden aan het financieel en administratief management van de Dierenbescherming en risico’s op het gebied van het beheer van de financiële middelen.
- 4. *Operationele risico's*: risico’s die direct zijn verbonden aan de uitvoering van de activiteiten binnen de Dierenbescherming, in het bijzonder in de dierenopvangcentra en dierenambulance. Dit zou kunnen leiden tot reputatieschade.

Nr.	Oorzaak	Beheersmaatregel	Resultaat in 2023
1.	Onvoldoende of afnemende aandacht voor dierenwelzijn in overheidsbeleid (wetgeving en handhaving) en in de samenleving (risico 1)	• Actieve communicatie en profilering. • De Dierenbescherming neemt deel aan het proces voor een convenant dierwaardige veehouderij en blijft dat doen. • Keuze voor voortzetting lobby op actuele Nederlandse thema's voor (wetgeving) lobby op onderwerpen waar we bij het politieke landschap aansluiting kunnen vinden. • Keuze voor actuele Europese thema's voor (wetgeving) lobby via Eurogroup for Animals.	• Met een sterke merkcampagne hebben we in 2023 binnen alle mediakanalen wederom succesvol content gegenereerd en onze boodschap overgebracht. Op het gebied van de pers is 2023 een vruchtbaar jaar geweest aangezien we ons op meerdere thema's goed hebben geprofileerd. • Het zelfstandig houdverbod is aangenomen. Er is dit jaar gestopt met het behandelen van de snavels van de hanen van de vleeskuikenouderdieren. • Er lijkt (eindelijk) wat voortgang op de aanpak van vogelgriep in de veehouderij. • De Dierenbescherming heeft in 2023 intensief deelgenomen aan het convenant Dierwaardige Veehouderij. Dit heeft een visie opgeleverd op de context waarbinnen meerjarenafspraken zich zouden moeten afspelen. Verder heeft het voor twee grote intensieve sectoren voorlopig overeenstemming gebracht voor een aantal grote stappen voor dierenwelzijn. • Op Europees niveau is de oogst beperkt: voorstellen voor onderdelen van de transportverordening en een aantal aspecten van de kept animal regulation zijn ingevuld, met name voor huis- en hobbydieren. Beloofde verbeteringen voor slacht, etikettering van levensmiddelen en houderijvoorschriften voor landbouwdieren zijn doorgeschoven naar na de EU verkiezingen.

Nr.	Oorzaak	Beheersmaatregel	Resultaat in 2023
2.	Onvoldoende borging van het dierenwelzijn in onze eigen dierenopvangcentra en diervervoer (risico 4)	• Tools en beleid ontwikkelen en/of implementeren voor het monitoren en bevorderen dierenwelzijn. • Kwaliteitskeurmerken voor asielen en dierenambulances. • Uitgangspunten dierenwelzijn uit PVE toepassen bij nieuwbouw, renovatie en beheer van ons vastgoed.	• Monitoringssysteem en kpi's op bedrijfskritische processen bij hoogwaardige dierenhulp. • Verandering in landelijke organisatiestructuur met managers DBC waardoor meer professionaliteit, eenduidige sturing en meer uitwisseling van kennis. • Centrale meldkamer dierenambulances operationeel. • In 2023 eigen kwaliteitscriteria voor opvang en vervoer vormgegeven. Deze worden in respectievelijk 2024 en 2025 aan het landelijk MT voorgelegd. • Toepassing van programma van eisen bij nieuwbouw Groningen en Rotterdam.
3.	Toenemende concurrentie voor de Dierenbescherming op gebied van dierenhulp en fondsenwerving (incl. werving nalatenschappen) (risico 2 en 3)	• Organiseren landelijke specialisatie relatiemanagement en aanbestedingen. • Optimalisatie van het relatiebeheersysteem en rapportages over nalatenschappen en fondsenwerving algemeen. • Extra inzet fte's en budget op werving nalatenschappen. • Uitingen ontwikkeld voor TV/Radio voor werving nalatenschappen en fondsenwerving algemeen met als doel nieuwe groepen te bereiken via nieuwe kanalen. • Uitvoeren jaarlijks loyaliteitsonderzoek.	• Er is een landelijk staffbureau met accountmanagers (3.5 fte) en een specialistische tenderdesk operationeel die de regie voert over de gemeentelijke aanbestedingen voor opvang en vervoer van zwerfdieren. • Het relatiebeheersysteem is verder doorontwikkeld.
4.	Onveilige werksituaties voor onze medewerkers (risico 4)	• Verbeteren van technische veiligheid, instructies en kennis van medewerkers. • Werken aan vergroten van sociale en fysieke veiligheid voor onze medewerkers. • Bij Dierenhulp is speciale aandacht voor veiligheid en procedures zijn hieromtrent uitgewerkt. • Terugdringen ziekteverzuim. • Evalueren van incidenten en bijsturen op uitkomsten ervan.	• Ontwikkeling toegepast als leidend thema voor beoordelingscyclus 2023. • Preventief Medisch Onderzoek is uitgevoerd en de resultaten hiervan zijn besproken met het MT en de OR. In 2023 is opvolging gegeven aan het PMO door middel van gerichte trainingen. • Er is in 2023 een nieuwe, integrale gedragscode geïmplementeerd om een bijdrage te leveren aan een veilig werkklimaat. • Middels een communicatieproject is op verschillende wijzen en middels verschillende kanalen uitvoerig aandacht besteed aan de nieuwe gedragscode. • Analyse lang verzuim heeft plaatsgevonden en met de bedrijfsarts zijn afspraken gemaakt. • Analyse van rode lijnen in meldingen en bespreken mogelijkheden tot vergroten van veiligheid heeft plaatsgevonden met de vertrouwenspersoon middels jaarevaluatie.
5.	Afnemende binding van betaalde en onbetaalde medewerkers met de organisatie en krapte op de arbeidsmarkt (risico 2 en 4)	• Werken aan binding met de organisatie als hybride werken de norm wordt. • Extra inzet van werving- en selectiebureaus.	• Er zijn inputsessies geweest waarin medewerkers uitgenodigd zijn om hun mening te geven over invulling van de strategische koers. • Voor zowel medewerkers als vrijwilligers is er een integraal onboardingsprogramma opgesteld gericht op een goede landing binnen de organisatie om behoud te bewerkstelligen. • De arbeidsvoorwaarden (AVVR1Db) zijn met het oog op goed werkgeverschap en binding geheel geactualiseerd en gemoderniseerd middels aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden.

Nr.	Oorzaak	Beheersmaatregel	Resultaat in 2023
6.	Bedrijfsvoering is afhanke- lijk van de continuïteit in de beschikbaarheid van IT-systemen en kwetsbaar- heden in de verwerking van persoonsgegevens (risico 2, 3 en 4)	• Uitvoeren en opvolgen van een jaarlijkse IT-audit. • Uitvoeren van een phishing- simulatie als test voor het eigen personeel. • Veiligheid en toegankelijkheid van systemen borgen. • Werkomgeving professionaliseren en beheersbaarheid verbeteren.	• Securitybeleid wordt jaarlijks geëvalueerd. In 2023 bijgewerkt door de overstap naar Microsoft 365. Security blijft een integraal onderdeel geworden van het IT-beleid. • Het aantal gemelde datalekken in 2023 is zeer beperkt en beperkt in omvang geweest. • Resultaten van de phishing- simulatie in 2023 zijn positief. • Overstap naar MijnWerkPortaal 60% van de organisatie afgerond. • Software Intune geïmplementeerd, waardoor alle persoonsgebonden hardware op afstand te wissen is. • Systeem administrators herzien (Azure, Topdesk en Salesforce).

Methodiek van risicobeoordeling

Bij de beoordeling van de risico’s wordt gekeken naar de kans op het zich voordoen van een mogelijke gebeurtenis en de gevolgen voor de Dierenbescherming in de ruimste zin van het woord. De gevolgen kunnen onder andere bestaan uit reputatieschade voor de Dierenbescherming, een belemmering in het realiseren van de doelstellingen op het gebied van dierenwelzijn of een financieel verlies (minder inkomsten of extra kosten). De combinatie van kans en gevolg bepaalt of het risiconiveau als laag, medium of hoog wordt beoordeeld. De beoordeling is bepalend voor de beheersmaatregelen die worden genomen. De risico’s worden gevisualiseerd in onderstaande risicomatrix. Deze laat in één oogopslag zien waar de potentiële risico’s zitten. De nummers verwijzen naar de risico’s zoals in de tabellen in deze paragraaf zijn beschreven. De pijl geeft weer hoe vorig jaar dit risico was gepositioneerd in de matrix. Als er een streepje staat, is het risico hetzelfde beoordeeld als vorig jaar of gaat het om een nieuw risico.

Risicomatrix					
↑ Kans (%)					
Zeer groot			(5 -)		
Groot		(1 -)			
Gematigd		(4 -)			(6 ↑)
Klein			(2 ↓)	(3 -)	
Zeer klein					
	Zeer gering	Gering	Gematigd	Groot	Zeer groot
→ Gevolg					

Risicobereidheid

De Bestuurder van de Dierenbescherming stelt de risicobereidheid vast. Voor een goede doelenorganisatie is de impact van een probleem rondom reputatie altijd (zeer) groot. Imago en vertrouwen bij het publiek zijn immers essentieel voor de steun die wij ontvangen. De Dierenbescherming kan het zich niet veroorloven reputatieschade op te lopen. Dit zou zich direct kunnen vertalen in afnemende betrokkenheid van donateurs, vrijwilligers en stakeholders, met als gevolg minder inkomsten die beschikbaar komen voor het verbeteren van dierenwelzijn. Daarom is de risicobereidheid voor risico’s die de reputatie van de Dierenbescherming kunnen schaden laag. Tegelijkertijd zet de Dierenbescherming zich maximaal in voor een structureel beter welzijn voor dieren en is zij bereid weloverwogen risico’s te nemen om de doelstellingen te realiseren. Op het gebied van bedrijfsvoering en financiën is de Dierenbescherming juist risicomijdend, omdat zij de continuïteit van de organisatie wil waarborgen. Om de financiële gevolgen van risico’s op te kunnen vangen, houdt de Dierenbescherming voldoende reserves aan.

Financieel beleid

De Dierenbescherming staat voor een solide financieel beleid. Het financiële beleid richt zich op (1) het realiseren van een gezonde (financiële) bedrijfsvoering, waarbij op termijn de (begrote) inkomsten en uitgaven van de Dierenbescherming met elkaar in evenwicht zijn, (2) het behoud van een solide financiële basis waarmee de Dierenbescherming in staat is financiële risico’s op te vangen en (3) het realiseren van de doelen in het nieuwe strategische meerjarenbeleidsplan. Er wordt uitgegaan van een risicogeoriënteerde benadering voor het bepalen van de reserves en de liquiditeit. Het gaat om de vraag welke (financiële) risico’s de Dierenbescherming loopt (het risicoprofiel) en of er voldoende buffers zijn om die risico’s op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit). De Dierenbescherming is een goede doelenorganisatie en is voor een groot deel afhankelijk van fondsen (giften, donaties en nalatenschappen). Daarnaast spelen de inkomsten uit gemeentelijke contracten voor de opvang en het vervoer van zwerfdieren een grote rol. De risico’s aan de inkomstenkant ontstaan bijvoor- beeld doordat deze inkomsten voor een kortere of langere periode wegvallen. Te denken valt aan het inzakken van de inkomsten uit nalatenschappen, het aflopen van gemeentelijke contracten of een tegenvallende opbrengst van de jaarlijkse collecte. Door een risicoanalyse (kans, impact) kan bepaald worden wat de omvang is van het financiële risico en welke gewenste omvang van het weerstandsvermogen daarbij past. Hetzelfde is toepasbaar op de omvang van de liquiditeit. Voor alle inkomstencategorieën wordt jaarlijks een (subjectieve) inschatting gemaakt van de kans op een bepaalde daling van die inkomsten in een bepaald jaar. De kansen lopen van 50% (redelijk waarschijnlijk) tot 5% (zeer kleine kans). Door de kansen te vermenigvuldigen met de verwachte daling van de inkomsten kunnen we de totale impact berekenen. In onderstaande tabel is het risicoprofiel van de Dierenbescherming weergegeven. In het risicoprofiel is de Stichting Beter Leven keurmerk én LID buiten beschouwing gelaten. Het bestuur van deze stichting bepaalt zijn eigen financieel beleid.

Normering continuïteitsreserve aan beleid DB			
(x € 1.000)	Opbrengsten 2023	Gewogen risico	Impact
Risicoprofiel van de baten (ex. sBLK)			
Nalatenschappen	21.141	-19%	-4.017
Contributies, giften particulieren en zakelijke markt	9.808	-19%	-1.888
Gemeentelijke contracten	6.821	-16%	-1.108
Nationale Postcodeloterij	1.802	-9%	-162
Collecte	1.073	-31%	-335
Subsidie LID	2.870	-3%	-72
Overige baten	3.514	-8%	-290
Totaal risicoprofiel			-7.872
Continuïteitsreserve (ex. sBLK)			
			22.183
Verhouding tussen continuïteitsreserve en risicoprofiel			
			2,8
Vrij beschikbare ruimte in de continuïteitsreserve (boven norm van 2,0)			
			6.438

Bij elkaar opgeteld is de totale financiële impact op het resultaat berekend op €7,87 miljoen (het risicoprofiel). Dat is een conservatieve inschatting omdat in de praktijk de kans kleiner is dat op de genoemde inkomstencategorieën zich tegelijker- tijd een daling van deze omvang voordoet. Daarnaast is de Dierenbescherming in staat om bij wegvallende inkomsten voor een deel ook de uitgaven te verlagen.

Jaarlijks wordt de verhouding vastgesteld tussen het risicoprofiel en de omvang van de continuïteitsreserve. Op basis van de gegevens in de jaarrekening 2023 is deze verhouding 2,8. Dat betekent dat de Dierenbescherming in staat is om drie jaar achter elkaar de impact op te vangen van de genoemde risico’s in de bedrijfsvoering. Voor de hoogte van de continuïteitsreserve worden de volgende normen gehanteerd:

- **Ratio lager dan 1:** het weerstandsvermogen (continuïteitsreserve) is onvoldoende; er is een herstelplan nodig om het vermogen op niveau te brengen en/of de risico’s te verminderen.
- **Ratio tussen 1 en 2:** het weerstandvermogen is voldoende om de financiële risico’s op te vangen.
- **Ratio boven 2:** het weerstandsvermogen is meer dan voldoende. Er is ruimte om gericht investeringen te doen voor de doelen van de Dierenbescherming.

De huidige omvang van de continuïteitsreserve maakt het mogelijk om in de komende jaren gericht middelen vrij te maken die een krachtige impuls geven aan het realiseren van de doelstellingen van de Dierenbescherming. Derhalve is de vrij beschikbare ruimte €6,4 miljoen.

Ook voor de liquiditeit zijn normen opgesteld. Er wordt jaarlijks bepaald wat de totale kosten minus de afschrijvingen zijn. Hieruit zijn de gemiddelde uitgaven per maand te bepalen. De Dierenbescherming wil in staat zijn om een periode van 6 maanden te overbruggen waarin er (om welke reden dan ook) geen inkomsten zijn, maar de uitgaven wel doorlopen. In de volgende tabel is deze berekening gemaakt.

Normering liquiditeitssaldo	
(x € 1.000)	
Totale kosten op jaarbasis (ex. sBLK)	43.803
Af: afschrijvingen	-1.813
Totale uitgaven	41.990
Gemiddelde uitgaven per maand	3.499
Aantal maanden zonder inkomsten kunnen overbruggen	6
Minimale liquiditeit	20.995
Liquiditeitssaldo per 31.12.2023	28.543

Op basis van de cijfers in de jaarrekening 2023 is de minimum liquiditeit gesteld op €21 miljoen. Aan het einde van 2023 was het liquiditeitssaldo €28,5 miljoen. Jaarlijks in de begroting wordt er een liquiditeitsprognose opgesteld met een horizon van 2 jaar en wordt de ontwikkeling van de liquiditeit getoetst aan de minimale norm. Wanneer de verwachte liquiditeit (structureel) onder de minimale norm zakt, zijn aanvullende maatregelen nodig. Bij een situatie waarin de liquiditeit langdurig boven de norm ligt, is er ruimte om dat te beleggen.

In het treasury-statuu t zijn de bepalingen vastgelegd ten aanzien van het beheer van de liquiditeit en het vermogens- en beleggingsbeleid. Het treasury-statuu t werd in 2022 geactualiseerd, mede onder invloed van de investeringsopgave voor de realisatie van de toekomstschets voor het vastgoed van de Dierenbescherming. Het treasury-statuu t sluit aan bij de uitgangspunten ‘reserves en beleggingsbeleid’ die zijn ontleend aan de VFI-richtlijn ‘Financieel Beheer Goede Doelen’. Deze richtlijn is opgenomen in de eisen van het CBF-keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Een deel van het vermogen wordt belegd. De omvang wordt bepaald door de normering voor de (minimum) liquiditeit. Uitgangspunt is de instandhouding van de hoofdsom en bescherming tegen inflatie. De beleidskeuze is om risicomijdend te beleggen. De Dierenbescherming gebruikt geen derivaten of andere vormen van actieve hedging om financiële risico’s af te dekken. Er is sinds 2020 geen sprake meer van het verstrekken van leningen aan derden. De opgenomen lening is een hypothecaire lening waarvan de rente voor langere tijd is vastgelegd. De Dierenbescherming loopt met de lening geen renterisico. Het renterisico is hier het risico dat de waarde van de lening fluctueert als gevolg van een verandering van de marktrente. Ook is er geen sprake van een kasstroomrisico. Dit is het risico dat de toekomstige rentebetalingen op de lening fluctueren in omvang. Tot slot is er door de solide liquiditeitspositie van de Dierenbescherming een zeer klein liquiditeitsrisico. Dit is het risico dat de organisatie over onvoldoende financiële middelen beschikt die nodig zijn om aan de verplichtingen te voldoen.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van de Dierenbescherming legt de nadruk op maatschappelijke verantwoordelijkheid en vermogens- behoud op lange termijn. Het doel is het waardevast behoud van de reële waarde van de beleggingen. Onze beleggings- horizon bedraagt momenteel 10 jaar.

De selectie van beleggingen is niet alleen gebaseerd op financiële voorwaarden, maar ook op strikte duurzaamheidscriteria. Activiteiten waar de Dierenbescherming niet in wil beleggen, zoals beleggingen in producten die gerelateerd zijn aan bont of bedrijven die hun producten op dieren testen, worden uitgesloten. De beleggingsportefeuille wordt gescreend op beleggingen die niet voldoen aan de opgestelde beleggingscriteria in het beleggingsstatuu t. Deze screening wordt uit- gevoerd door een van de vermogensbeheerder onafhankelijke partij, te weten Sustainalytics. In 2015 is de ‘Overeenkomst individueel vermogensbeheer’ met de Rabobank afgesloten. In deze overeenkomst heeft de Bestuurder de Rabobank een volmacht gegeven voor het vermogensbeheer met inachtneming van de randvoorwaarden en criteria uit het beleggingsstatuu t. Er wordt een conservatieve beleggingsstrategie gevolgd waarbij de Dierenbescherming door de vermogensbeheerder in een defensief profiel is geplaatst. Eind december zijn alle gelden in obligaties belegd.

De vermogensbeheerder rapporteert op kwartaalbasis aan de Manager Bedrijfsvoering en Business Controller bij de Dierenbescherming. Zij zien toe op de uitvoering van het beleggingsbeleid, bewaken de samenstelling van de portefeuille en evalueren periodiek de prestaties van de externe vermogensbeheerder. De evaluatie vindt per kwartaal plaats aan de hand van de door de externe vermogensbeheerder opgestelde rapportage. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- de ontwikkeling van het vermogen en de ontwikkeling per beleggingscategorie;
- het rendement in vergelijking met de afgesproken benchmark;
- de kosten en een toelichting op het behaalde resultaat.

Minstens tweemaal per jaar vindt er overleg plaats tussen de externe vermogensbeheerder, de Bestuurder en de Manager Bedrijfsvoering van de Dierenbescherming waarin de resultaten en ontwikkelingen worden toegelicht door de vermogens- beheerder.

Beleggingsresultaten 2023

Het boekjaar 2023 stond in het teken van herstel van de aandelen- en obligatiekoersen, waarbij vooral de technologie- aandelen profiteerden. Eind december is besloten om de aandelenportefeuille volledig te verkopen. Reden hiervoor is dat de liquiditeiten benodigd zijn voor de nieuwbouw in Groningen en toekomstige vastgoedprojecten. Het rendement op de portefeuille in 2023 komt netto uit op 6,58% (het koersresultaat 31 december 2023 gerelateerd aan de waarde per 1 januari 2023 van de portefeuille van de Dierenbescherming).

Vooruitblik financiële cijfers

Ook in 2024 zetten we ons weer in om onze droom te verwezenlijken. In 2023 hebben we het project ‘Sturen op impact’ afgerond. Hierbij hebben we met behulp van de methodologie ‘Theory of Change’ onze droom verder verfijnd: ‘Ooit leven we in een wereld waarin de belangen van dieren vanzelfsprekend worden meegenomen in het denken en handelen van mensen!’

Om deze droom te verwezenlijken en een zo groot mogelijke impact te maken, zijn negen veranderpaden met KPI’s benoemd. Deze zullen we in 2024 verder uitwerken, op sturen en over rapporteren. Onze medewerkers, met specifieke focus op dierenhulp en lobby, spelen een belangrijke rol in dit proces. De voortgang op de veranderpaden zal worden gerapporteerd in de kwartaalrapportages van 2024. Daarnaast hebben we een meerjarenbegroting opgesteld tot 2028, waarop we de komende jaren zullen sturen.

In 2024 wijken we, ten opzichte van 2023, af van het begroten op een operationeel nulresultaat vanwege aanzienlijke investeringen in de nieuwbouw van DBC Groningen, IT-systemen (waaronder een update van ons CRM-systeem en herinrichting van AFAS), werving om het aantal inleners sterk terug te dringen en de verhuizing naar een nieuw pand voor onze hoofdlocatie. We verwachten een stijging van onze inkomsten tegenover deze aanzienlijke investeringen en bredere kostenstijgingen. Het begrote exploitatietekort kan worden bekostigd uit onze reserves; deze zijn daartoe toereikend.

Naast de veranderpaden voor 2024 blijven we onverminderd werken aan het dierenwelzijn in Nederland, met medewerking van al onze collega’s, zowel betaald als onbetaald, en zullen we de samenwerking met externe partijen intensiveren. We beseffen dat we niet alles tegelijk kunnen aanpakken en alles in een jaarplan kunnen vatten. We verwachten echter tastbare resultaten te behalen voor het dierenwelzijn met de genoemde activiteiten.

(x € 1.000)	Begroting 2023	Realisatie 2023	Begroting 2024
BATEN			
Baten van Particulieren	24.050	31.791	28.014
Baten van Bedrijven	230	249	230
Bijdrage van Loterijorganisaties	1.819	1.815	1.819
Baten van Subsidies van Overheden	3.176	2.879	2.913
Baten van andere organisaties zonder winststreven	367	377	367
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	11.487	10.696	8.997
Overige Baten	176	938	141
SOM VAN DE BATEN	41.303	48.745	42.480
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Diervriendelijk leven	1.092	1.076	980
Diervriendelijk ondernemen	3.324	1.849	390
Diervriendelijk besturen	4.385	4.269	4.048
Diervriendelijk omgaan met openbare ruimte	448	526	390
Hoogwaardige dierenhulp	20.093	22.185	22.477
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting	7.223	5.345	5.459
	36.566	35.250	33.743
(Verbreding) Fondsenwerving	3.679	3.808	3.475
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)	4.917	6.068	5.987
SOM VAN DE LASTEN	45.163	45.126	43.204
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	-3.859	3.619	-724
Saldo financiële baten en lasten	430	1.473	71
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-3.429	5.093	-653

Jaarrekening 2023

Inhoud

1.1	Geconsolideerde jaarrekening 2023	108
1.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2023	108
1.1.2	Geconsolideerde staat van baten en lasten over januari tot en met december 2023	109
1.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	110
1.1.4	Toelichting op de Geconsolideerde jaarrekening	111
1.1.5	Toelichting op de Geconsolideerde balans	117
1.1.6	Toelichting op de Geconsolideerde staat van baten en lasten	126
2.1	Enkelvoudige jaarrekening 2022	134
2.1.1	Enkelvoudige balans per 31 december 2022	134
2.1.2	Enkelvoudige staat van baten en lasten	135
2.1.3	Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	136
2.1.4	Toelichting op de enkelvoudige balans	137
2.1.5	Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	143
3	Overige gegevens	152
3.1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	152

1.1 Geconsolideerde jaarrekening 2023

1.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023		Na resultaatbestemming	
(x € 1.000)		31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA			
Immateriële Vaste Activa	1	525	1.548
Materiële Vaste Activa	2	29.677	26.491
Financiële Vaste Activa	3	27	27
Beleggingen	4	15.860	24.205
Totaal Vaste Activa		46.089	52.271
Vorraden		184	161
Vorderingen en overlopende activa	5	11.129	8.077
Liquide middelen	6	28.543	23.269
Totaal Vlottende Activa		39.856	31.506
TOTAAL ACTIVA		85.945	83.777
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	7		
- Continuïteitsreserve		22.183	19.707
- Bestemmingsreserves		49.302	48.884
		72.513	68.591
Fondsen	8		
- Bestemmingsfondsen		4.648	4.734
		76.132	73.325
Vorzieningen	9	280	252
Langlopende Schulden	10	1.623	1.751
Kortlopende Schulden en overlopende passiva	11	7.909	8.448
TOTAAL PASSIVA		85.945	83.777

1.1.2 GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER JANUARI TOT EN MET DECEMBER 2023		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
(x € 1.000)				
BATEN				
Baten van Particulieren	12	31.791	24.050	26.871
Baten van Bedrijven	13	249	230	189
Bijdrage van Loterijorganisaties	14	1.815	1.819	1.839
Baten van Subsidies van Overheden	15	2.879	3.176	2.951
Baten van Verbonden Organisaties	16	0	0	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven	17	377	367	235
		37.111	29.641	32.084
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	18	10.696	11.487	10.761
Overige Baten	19	938	176	321
SOM VAN DE BATEN		48.745	41.303	43.167
LASTEN	20			
Besteed aan doelstellingen				
Diervriendelijk leven		1.076	1.092	943
Diervriendelijk ondernemen		1.849	3.324	2.835
Diervriendelijk besturen		4.269	4.385	3.955
Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte		526	448	373
Hoogwaardige dierenhulp		22.185	20.093	19.535
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting		5.345	7.223	5.012
		35.250	36.566	32.653
(Verbreiding) Fondsenwerving		3.808	3.679	3.331
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)		6.068	4.917	4.255
SOM VAN DE LASTEN		45.126	45.163	40.239
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN		3.619	-3.859	2.928
Saldo financiële baten en lasten	21	1.473	430	-5.320
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		5.093	-3.429	-2.393
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/onttrekking aan:				
Continuïteitsreserve		3.544		-4.456
Bestemmingsreserves		1.635		2.553
Bestemmingsfondsen		-87		-489
Totaal		5.093		-2.392

1.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT			
(x € 1.000)	2023		2022
Exploitatieresultaat vóór financiële baten en lasten en belastingen	4.283		-1.969
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen	2.007	1.696	
Mutatie voorzieningen	28	9	
Ongerealiseerde koersresultaten	-664	4.926	
Mutatie voorraad	-23	46	
Mutatie vorderingen	-3.052	-1.593	
Mutatie kortlopende schulden	-540	1.541	
Overig	-10	16	
Totaal:	-2.253		6.640
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			
Ontvangen interest	261	184	
Ontvangen dividend	132	168	
Bank- en beleggingskosten	-158	-252	
Betaalde interest	-72	-76	
Aankoop van beleggingen	-1.487	-1.009	
Verkoop van beleggingen/gerealiseerd koersresultaat	11.588	2.742	
Totaal:	10.263		1.757
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Investerings in (im)materiële vaste activa	-5.106	-7.132	
Desinvesteringen materiële vaste activa	337	312	
Totaal:	-4.769		-6.820
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossingen langlopende schulden	-128	-128	
Ontvangen aflossingen leningen u/g	0	4	
Totaal:	-128		-124
Toename/afname geldmiddelen	7.396		-516
Mutatie liquide middelen			
Beginsaldo 1 januari	23.269	22.897	
Ontliëring SBLk (2022: Liëring DODA)	-2.122	888	
Eindsaldo 31 december	28.543	23.269	
Mutatie boekjaar	7.396		-516

1.1.4 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Algemeen

De jaarrekening van de Dierenbescherming bestaat uit de Geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (hierna: ‘NVBD’, KVK-nummer 40407319). De jaarrekening is opgesteld op basis van “Richtlijn 650 – Fondsenwervende Organisaties (hierna: RJ650). Een groot aantal stichtingen is bestuurlijk verbonden aan de Dierenbescherming: bij de meeste stichtingen wordt het bestuur van deze stichtingen per 31 december 2023 gevormd door de vereniging of één of meer werknemers van de NVBD.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties geldend voor boekjaar 2023.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de NVBD en andere stichtingen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend en waarmee een economische verbinding bestaat. Consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd.

Stichting Beter Leven keurmerk (hierna: ‘SBLk’) is per 1 september 2023 verzelfstandigd en behoort per die datum derhalve niet meer tot de consolidatiekring van de NVBD. In de geconsolideerde balans per 31 december 2023 is SBLk derhalve niet begrepen. In de geconsolideerde staat van baten en lasten is het resultaat van SBLk begrepen over de periode tot en met 31 augustus 2023.

Met bovengenoemde ontliëring zijn in deze jaarrekening de volgende entiteiten opgenomen. Tussen haakjes staan de KVK-nummers:

- Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (40407319)
- Stg. De Dierenbescherming Beheer Onroerende Zaken van Dierenbescherming (50151193)
- Stg. Steunfonds van de Dierenbescherming (41089819)
- Stg. Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (41193523)
- Stg. Beter Leven keurmerk (54937388) – (ontliëring per 1 september 2023)
- Stg. Dierenambulance De Meren van de Dierenbescherming (01080735)
- Stg. Dierenambulance OverGelder van de Dierenbescherming (08178692)
- Stg. Dierenambulance Twente van de Dierenbescherming (08218211)
- Stg. Dierenasiel De Kuipershoek van de Dierenbescherming (41042590)
- Stg. Dierenasiel De Swinge van de Dierenbescherming (01134344)
- Stg. Dierenbeschermingscentrum Noord van de Dierenbescherming (05068776)
- Stg. Dierenopvangcentrum Enschede van de Dierenbescherming (41028317)
- Stg. Dierentehuis De Hof van Ede van de Dierenbescherming (09152530)
- Stg. Dierenopvang Regio Almelo van de Dierenbescherming (41031584)
- Stg. Steunfonds Edo Hammers Kampen van de Dierenbescherming (41023819)
- Stg. tot Exploitatie van het Dierenbeschermingscentrum Amersfoort van de Dierenbescherming (31023984)
- Stg. Dierenambulance Noord-Holland Zuid van de Dierenbescherming (55263607)
- Stg. Dierentehuis Alkmaar e.o. van de Dierenbescherming (41238303)
- Stg. Dieren Opvang Haarlemmermeer van de Dierenbescherming (34105007)
- Stg. tot Exploitatie van het Dierenopvangcentrum Kerbertasyl van de Dierenbescherming (41224625)
- Stg. Knaagdierencentrum van de Dierenbescherming (37109686)
- Stg. Beheer Dierentehuizen in Kennemerland van de Dierenbescherming (41222022)
- Stg. Dierenambulance Noord-Kennemerland van de Dierenbescherming (41241365)
- Stg. Dierenambulance de Heuvelrug van de Dierenbescherming (41265945)
- Stg. Wildopvang Krommenie van de Dierenbescherming en Vogelopvangcentrum Zaanstreek (41231354)
- Stg. Dierenambulance Midden Nederland van de Dierenbescherming (41246694)
- Stg. Dierenbescherming Limburg van de Dierenbescherming (14131945)

Stg. Dierenhulp Nijmegen Den Bosch van de Dierenbescherming (09128866)
Stg. Dierenopvangcentrum De Doornakker van de Dierenbescherming (41088869)
Stg. Dierenambulance Zuid-Holland Zuid van de Dierenbescherming (41136097)
Stg. Dierenopvang Rijnmond van de Dierenbescherming (52149455)
Stg. Dierentehuis Nieuwe Waterweg van de Dierenbescherming (41141192)
Stg. Dierentehuis Midden Holland van de Dierenbescherming (41172289)
Stg. DierenOpvang DierenAmbulance Schagen Hollands Kroon van de Dierenbescherming (41239415)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna anders vermeld. Alle genoemde bedragen luiden in duizenden euro’s, tenzij anders vermeld. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeien en dat de waarde ervan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en dat de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle - of nagenoeg alle - risico’s met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico’s met betrekking tot de transactie zijn overgedragen aan de gebruiker van de dienst.

Het gebruik van schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de Bestuurder oordelen en schattingen, die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor de vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst- en verliesrekening. Indien wordt vastgesteld dat een in het verleden verantwoorde bijzondere waardevermindering niet meer bestaat of is afgenomen dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De eerste waardering is tegen reële waarde. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Grondslagen voor de balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten. Aan het einde van ieder boekjaar wordt de realiseerbare waarde bepaald van de immateriële vaste activa die ‘nog niet in gebruik zijn genomen en/of worden afgeschreven over een levensduur van meer dan twintig jaar’, ook als er geen aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering. Op software wordt 20 procent per jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De Dierenbescherming verantwoordt de kosten van groot onderhoud in de boekwaarde van het actief op het moment dat het onderhoud is uitgevoerd.

De materiële vaste activa welke nog niet in gebruik zijn genomen per ultimo boekjaar, maar nog in uitvoering zijn, worden gepresenteerd onder de categorie ‘Nog in gebruik te nemen’. Na gereed melding/oplevering worden deze posten geactiveerd.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Gebouwen	2,5%
Verbouwing	10%
Installaties, machines en projecten	10%
Onderhoud met een levensduur van 10 jaar	10%
Inventaris	20%
Vervoersmiddelen	20%
Onderhoud met een levensduur van 5 jaar	20%
Automatisering	33%

Financiële vaste activa

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten (activa en verplichtingen) die worden aangehouden voor handelsdoeleinden worden gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in die reële waarde worden verantwoord in de staat van baten en lasten. In de eerste periode van waardering worden toerekenbare transactiekosten als last in de staat van baten en lasten verwerkt. Voor de waardering van overige financiële vaste activa, vorderingen en schulden wordt verwezen naar de desbetreffende toelichtingen hiernavolgend.

Beleggingen

De effecten worden gewaardeerd op reële waarde (beurskoers) per balansdatum. De gerealiseerde en ongerealiseerde koersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder ‘Resultaat aan- en verkoop beleggingen.’ Effecten die worden aangehouden tot einde looptijd worden eveneens gewaardeerd tegen beurskoers per ultimo boekjaar.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor incurante voorraden. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde, inclusief de transactiekosten. De reële waarde op het moment van de transactie is gelijk aan de kostprijs.

Na eerste verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid. De hoogte van de voorziening wordt door middel van individuele beoordeling bepaald.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Reserves en fondsen

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico’s op korte termijn en om zeker te stellen dat de Dierenbescherming ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. In lijn met de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland wordt de hoogte van de continuïteitsreserve bepaald op basis van een risicoanalyse, inclusief de inschatting van de potentiële financiële consequenties van de geïdentificeerde risico’s.

Bestemmingsreserves

Aan deze van het vermogen afgezonderde reserves is door de Bestuurder van de vereniging onder goedkeuring van de Ledenraad een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van de doelstelling van de vereniging.

Bestemmingsfondsen

Indien door derden aan een deel van de gedoneerde gelden een specifieke besteding is gegeven, wordt het nog niet bestede deel daarvan aangemerkt als ‘bestemmingsfonds’. Bestemmingsfondsen onderscheiden zich van bestemmingsreserves doordat niet het Bestuur, maar een derde een bestemming aan de middelen heeft gegeven.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting per balansdatum af te wikkelen. Indien het effect van tijdswaarde van geld materieel is, wordt de voorziening gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgave die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Schulden en verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De geamortiseerde kostprijs is nagenoeg gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten en (dis)agio. Bij de eerste verwerking worden de schulden en verplichtingen opgenomen tegen reële waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd, lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Voor een deel van de baten is een specifieke bestemming aangewezen door de geldgever. In die situaties wordt een bestemmingsfonds gecreëerd om aan deze wens tegemoet te kunnen komen. De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Nalatenschappen en legaten

Baten uit nalatenschappen worden in het resultaat verantwoord op het moment dat een nalatenschap de status erfbelasting of rekening en verantwoording heeft gekregen. Voorlopige uitbetalingen op nalatenschappen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen.

Contributies

Baten uit contributies worden als baten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Giften

Baten uit giften worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn ontvangen.

Collecten

Baten uit collecten worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn ontvangen.

Overige baten van particulieren

Overige baten van particulieren worden als baten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Giften in natura

Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft. De niet financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt conform de richtlijn niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Bijdrage van Loterijorganisaties

Bijdragen van Loterijorganisaties worden als baten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Baten van subsidies van Overheden

Subsidies die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van projectkosten worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar dat de gesubsidieerde bestedingen hebben plaatsgevonden, danwel contractueel zijn vastgelegd. De overige subsidies worden verwerkt als baten in het jaar waarvoor de subsidiegever deze bestemd heeft.

Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten

Opbrengst dienstverlening gemeenten

De opbrengst dienstverlening gemeenten betreffen de vergoedingen voor de uitvoering van de wettelijke taken waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, zoals opvang en vervoer van gevonden dieren met een vermoedelijke eigenaar. De Dierenbescherming verricht deze activiteiten voor de gemeenten op grond van dienstverleningsovereenkomsten.

Baten asiel- en pensionactiviteiten

De baten asielactiviteiten bestaan uit opbrengsten vanwege de adoptie, afstand en tijdelijke opvang van dieren. Tevens is hierin begrepen de opbrengst Rijksafstandhonden (RVO). De baten pensionactiviteiten betreffen de baten voor de tijdelijke opvang van dieren in de asielen.

Baten Stichting Beter Leven keurmerk

De bijdragen van deelnemers in logogebruik worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben. In verband met de ontliëring van SBLk per 1 september 2023 zijn deze baten t/m 31 augustus 2023 begrepen in de geconsolideerde staat van baten en lasten.

Baten ambulanceactiviteiten

De ambulanceactiviteiten genereren opbrengsten door het uitvoeren van ambulanceritten op verzoek van particulieren en bedrijven.

Opbrengst verkoop artikelen

Uit hoofde van de doelstelling worden artikelen verkocht waarbij personen die tot de doelgroep behoren slechts een geringe eigen bijdrage betalen waardoor de activiteiten niet kostendekkend zijn, hiervoor wordt het brutoresultaat opgenomen.

Veterinaire diensten en medicatie

Dit betreft de opbrengsten van gefactureerde medische handelingen en medicijnen.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Lonen en salarissen

De lonen en salarissen worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vereniging.

Pensioenen
Nederlandse Pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioen-fonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op de balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies over-treffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op de balansdatum af te wikkelen.

Voor een op de balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de organisatie de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien, en als de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Kostentoerekening

Zoals voorgeschreven in Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties worden kosten toegerekend aan de doelstelling, werving baten en beheer en administratie. Toerekening vindt plaats op basis van de volgende grondslagen:

- direct toerekenbare kosten worden direct toegerekend
- niet direct toerekenbare kosten worden toegerekend op basis van een toerekeningsmethodiek

Financiële baten en lasten

De gerealiseerde en ongerealiseerde koersresultaten worden in het desbetreffende boekjaar opgenomen in de staat van baten en lasten. Dividenden worden verantwoord in het boekjaar waarin zij betaalbaar worden gesteld. De rentebaten en -lasten en de met beleggingen gemoeide kosten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de staat van baten en lasten, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele resultaten uit voorgaande boekjaren na bijtelling van niet-aftrekbare kosten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. Voor een toelichting op de mutaties in het kasstroomoverzicht wordt verwezen naar de toelichting bij de staat van baten en lasten of de toelichting in de balans.

1.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

1. Immateriële vaste activa			
(x € 1.000)	Immateriële activa	Totaal 2023	Totaal 2022
Aanschafwaarde per 1 januari	2.959	2.959	2.373
Af: Afschrijving per 1 januari	-1.411	-1.411	-878
Boekwaarde per 1 januari	1.548	1.548	1.495
Ontliëring			
Aanschafwaarde	-1.387	-1.387	0
Af: Afschrijving	804	804	0
Mutatie boekwaarde door liëring/ontliëring	-583	-583	0
Investeringen	80	80	586
Overige mutaties	0	0	0
Afschrijvingen	-519	-519	-533
Desinvesteringen aanschafwaarde	0	0	0
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0	0	0
Mutatie boekjaar	-439	-439	53
Aanschafwaarde per 31 december	1.651	1.651	2.959
Af: Afschrijving per 31 december	-1.126	-1.126	-1.411
Boekwaarde per 31 december	525	525	1.548

In 2023 zijn aanvullende investeringen gedaan in de doorontwikkeling van het relatiebeheersysteem voor de NVBD. Alle immateriële vaste activa worden gebruikt voor de bedrijfsvoering. De post ‘Ontliëring betreft de ontliëring van SBLk per 1 september 2023.

2. Materiële vaste activa						
(x € 1.000)	Gebouwen en grond	Nog in gebruik te nemen	Inventaris	Vervoer middelen	Totaal 2023	Totaal 2022
Aanschafwaarde per 1 januari	34.258	5.016	1.828	5	41.108	35.913
Af: Afschrijving per 1 januari	-13.284	0	-1.328	-5	-14.616	-14.597
Boekwaarde per 1 januari	20.973	5.016	500	1	26.491	21.316
Liëring/ontliëring						
Aanschafwaarde	0	0	-27	0	-27	260
Af: Afschrijving	0	0	11	0	11	-223
Mutatie boekwaarde door liëring/ontliëring	0	0	-16	0	-16	37
Totale boekwaarde per 1 januari	20.973	5.016	485	1	26.475	21.353
Investeringsen	0	5.027	0	0	5.027	6.587
Overige mutaties	5.647	-6.046	399	0	0	-41
Afschrijvingen	-1.247	0	-241	-1	-1.488	-1.129
Overige mutaties afschrijvingen	0	0	0	0	0	34
Desinvesteringen aanschafwaarde	-1.069	7	-21	0	-1.083	-1.610
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	735	0	11	0	746	1.298
Mutatie boekjaar	4.067	-1.012	147	-1	3.201	5.139
Aanschafwaarde per 31 december	38.836	4.004	2.179	5	45.024	41.107
Af: Afschrijving per 31 december	-13.796	0	-1.547	-5	-15.348	-14.616
Boekwaarde per 31 december	25.040	4.004	632	0	29.677	26.491

In 2023 zijn de panden in Krimpen, Amsterdam en ’s Gravenzande verkocht. De investeringen in gebouwen en grond betreffen met name de ingebruikname van de dierenopvang in Ede en de aankoop perceel voor nieuwbouw van de dieren-opvang in Groningen.

De post ‘Liëring/ontliëring’ betreft de ontliëring van SBLk per 1 september 2023 en de liëring van Stichting DierenOpvang DierenAmbulance Schagen Hollands Kroon (kort: DODA) per 1 maart 2022.

3. Financiële vaste activa		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Waarborgsommen	27	27
Saldo financiële vaste activa	27	27

4. Beleggingen					
(x € 1.000)	31 dec 2023		31 dec 2022		
Obligaties	15.824		16.282		
Aandelen	36		7.923		
Langlopende deposito's	0		0		
Saldo beleggingen	15.860		24.205		
Overzicht van de effectenportefeuille					
(x € 1.000)	Obligaties 2023	Aandelen 2023	Deposito's 2023	Totaal 2023	Totaal 2022
Beurswaarde per 1 januari	16.282	7.923	0	24.205	31.678
Bij: Aankopen	0	1.487	0	1.487	1.009
Af: Verkopen/aflossingen	-1.638	-9.361	0	-11.000	-3.128
Bij/af: Koersresultaten	1.180	95	0	1.275	-5.353
Bij/af: Saldo mutaties	0	0	0	0	0
Beurswaarde per 31 december	15.824	36	0	15.860	24.205

De beleggingen vinden plaats conform het beleggingsstatuut van de Dierenbescherming. De portefeuille van de Dierenbescherming is ondergebracht bij de Rabobank waarbij afspraken zijn gemaakt over de verdeling tussen aandelen en obligaties en de fondsen die expliciet zijn uitgesloten, zoals beleggingen in producten die gerelateerd zijn aan bont of bedrijven die hun producten op dieren testen.

Het boekjaar 2023 stond in het teken van herstel van de aandelen- en obligatiekoersen, waarbij vooral de technologieaandelen profiteerden. Eind december is besloten om de aandelenportefeuille volledig te verkopen. Reden hiervoor is dat de liquiditeiten benodigd zijn voor de nieuwbouw in Groningen en toekomstige vastgoedprojecten. Het rendement op de portefeuille in 2023 komt netto uit op 6,58% (het koersresultaat in december 2023 gerelateerd aan de waarde per 1 januari 2023 van de portefeuille van de Dierenbescherming). In 2023 is er geen bedrag (2022: €0 miljoen) ingelegd op de beleggingsrekening.

5. Vorderingen en overlopende activa		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen	5.642	2.603
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.800	1.800
Debiteuren	817	865
Vooruit betaalde bedragen	1.194	737
Overige vorderingen en overlopende activa	1.431	834
Belastingen	244	1.126
Voorschot aanslag VpB	0	113
Vooruitbetaalde pensioenpremie	0	0
Saldo vorderingen en overlopende passiva	11.129	8.077

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van vorderingen uit nalatenschappen die, afhankelijk van de afwikkeling, langer dan 12 maanden kunnen blijven staan. De vorderingen zijn beoordeeld op volwaardigheid en indien van toepassing is een voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen

Aan het einde van 2023 bedroeg de post te vorderen uit hoofde van nalatenschappen €5.642.480. Hierin is rekening gehouden met een voorziening van €264.376 in verband met een mogelijke claim vanuit een legitieme portie/kindsdeel.

Vordering Nationale Postcode Loterij (NPL)

De Dierenbescherming ontvangt de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij achteraf.

Debiteuren

De vordering op debiteuren is in totaal € 781.103. Hierin is rekening gehouden met een voorziening voor mogelijke oninbaarheid van €29.743. De vordering betreft facturen aan gemeenten en particulieren voor onder andere pension-reserveringen in de asielen en afgenomen dierenambulancediensten. In de balanspost per 31 december 2022 was daarnaast ook een vordering op deelnemers van SBLk begrepen.

Overige vorderingen en overlopende activa

De post overige vorderingen en overlopende activa omvat het resterende nog te ontvangen deel van de subsidie voor de LID over 2022/2023 en de nog te factureren bijdragen van de gemeenten over de laatste maanden van 2023 voor de opvang van dieren.

6. Liquide middelen		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Tegoeden bij banken	28.532	23.229
Kasgeld	15	19
Gelden onderweg	-4	20
Saldo liquide middelen	28.543	23.269

De tegoeden bij banken omvatten de saldi op de betaalrekeningen, spaarrekeningen en de beleggingsrekening. Het kasgeld wordt aangehouden voor de bedrijfsvoering in de dierenopvangcentra. De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

7. Reserves				
(x € 1.000)	Continuïteits-reserve	Bestemmings-reserves	Totaal 2023	Totaal 2022
Stand per 1 januari	19.707	48.884	68.591	69.853
Mutatie consolidatiekring	0	0	0	641
Nieuwe stand per 1 januari	19.707	48.884	68.591	70.494
Ontliëring	-1.069	-1.217	-2.286	0
Resultaatverdeling	3.544	1.635	5.179	-1.903
Stand per 31 december	22.183	49.302	71.484	68.591

Continuïteitsreserve

De toevoeging aan de continuïteitsreserve wordt bepaald op basis van een risicoanalyse. Deze reserve is bedoeld om financiële risico's op te vangen in de bedrijfsvoering. Het financiële beleid is gericht op (1) het realiseren van een gezonde (financiële) bedrijfsvoering, waarbij op termijn de (begrote) inkomsten en uitgaven van de Dierenbescherming met elkaar in evenwicht zijn, (2) het behoud van een solide financiële basis waarmee de Dierenbescherming in staat is financiële risico's op te vangen en (3) het realiseren van de doelen in het nieuwe strategische meerjarenbeleidsplan. Er is gekozen voor een risico-georiënteerde benadering voor het bepalen van de reserves en de liquiditeit. Het gaat om de vraag welke (financiële) risico's de Dierenbescherming loopt (het risicoprofiel) en of er voldoende buffers zijn om die risico's op te vangen (beschikbare weerstands-

capaciteit). De Dierenbescherming is een goede doelen organisatie en is voor een groot deel afhankelijk van fondsen (giften, donaties en nalatenschappen). Daarnaast spelen de inkomsten uit gemeentelijke contracten voor de opvang en het vervoer van zwerfdieren een grote rol. De risico's aan de inkomstenkant ontstaan bijvoorbeeld doordat deze inkomsten voor een kortere of langere periode wegvallen. Te denken valt aan het inzakken van de inkomsten uit nalatenschappen, het aflopen van gemeentelijke contracten of een tegenvallende opbrengst van de jaarlijkse collecte. Door een risicoanalyse (kans, impact) kan bepaald worden wat de omvang is van het financiële risico en welke gewenste omvang van het weerstandsvermogen daarbij past. Het risicoprofiel voor 2023 is berekend op €7,9 miljoen (2022: €6,8 miljoen). De verhouding tussen de continuïteitsreserve en het risicoprofiel is 2,8 (2022: 2,8) waarmee de gestelde norm van 2 ruimschoots wordt behaald. Hierdoor ontstaat ruimte om in de komende jaren extra te investeren in de doelstellingen van de Dierenbescherming. De berekeningen worden toegelicht in de risicoparagraaf.

Bestemmingsreserves

In onderstaand overzicht zijn de bestemmingsreserves nader toegelicht.

Bestemmingsreserve					
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Ontliëring (-)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Reservering financiering vaste activa t.b.v. doelstelling	24.111	3.965	-16	-430	27.630
Reservering financiering vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering	2.049	0	-583	-645	820
Realisatie toekomstschets vastgoed Dierenbescherming	15.851	4.431		0	20.282
Impulsprojecten 2022	2.295	0		-2.295	0
Ontwikkeling nieuwe concepten	3.000	0		-3.000	0
Overig	1.578	0	-618	-391	569
Saldo bestemmingsreserve	48.884	8.396	-1.217	-6.761	49.302

Reservering financiering vaste activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering

De reserve financiering vaste activa ten behoeve van doelstelling en reserve financiering vaste activa ten behoeve van bedrijfsvoering zijn conform de 'Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties' onder de bestemmingsreserves verantwoord. De hoogte van de reserves financiering vaste activa is gelijk aan de vaste activa voor de doelstelling of bedrijfsvoering, verminderd met de leningen die opgenomen zijn in het kader van de doelstelling of de bedrijfsvoering. Indien en voor zover eigen middelen zijn aangewend ten behoeve van vaste activa benodigd voor de bedrijfsvoering of activa ter realisering van de doelstelling, wordt er een reserve financiering activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering aangehouden. De kolom 'Ontliëring" betreft de ontliëring van SBLk per 1 september 2023.

Realisatie toekomstschets vastgoed Dierenbescherming

In 2020 heeft de Dierenbescherming een toekomstschets voor het vastgoed vastgesteld. In de komende jaren wordt toege- werkt naar verschillende hoogwaardige regionale dierenopvangcentra in Nederland. Dat betekent dat op verschillende locaties nieuwbouw zal plaatsvinden of een bestaand pand zal worden aangepast aan de nieuwe standaard uit het programma van eisen. Dat zal tot grote investeringen leiden. In 2023 is er €4.431.430 (2022: €620.000) toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Projecten ten laste van de reserve

In de begroting voor 2023 zijn enkele grote projecten opgenomen die een stimulans geven aan het realiseren van de strategische doelstellingen. Hiervoor is in 2023 totaal een bedrag van €2,1 miljoen begroot, waarvan in 2023 €1,6 miljoen is onttrokken. Redenen onderbesteding zijn het succes van project Chip de kat eind 2022 (landelijke katten chipplicht), waardoor het gebudgetteerde bedrag van het impulsproject in 2023 grotendeels niet is uitgegeven. Tevens is er geen geld uitgegeven, enkel uren, voor het project Nieuwe vormen maatschappelijke dienstverlening.

Overige bestemmingsreserves

De overige bestemmingsreserves betroffen per 1 januari 2023 meerdere bestemmingsreserves van Stichting Beter Leven keur- merk. Deze zijn in verband met de ontliëring van SBLk per 1 september niet meer begrepen in de overige bestemmingsreserves per 31 december 2023. Daarnaast is een bestemmingsreserve opgenomen ter dekking van toekomstige exploitatieverliezen van de LID. Tot slot bestaat er een bestemmingsreserve voor het realiseren van de doelstellingen uit het strategische beleids- plan 20-25. De onttrekkingen bestaan onder andere uit de bijdrage (€345.058) aan de LID voor het exploitatieverlies en een onttrekking van €47 duizend voor aanschaf laadpaal voor Hof van Ede.

8. Bestemmingsfondsen				
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Dierenhulp	1.520	341	-372	1.489
Dierenambulance	356	0	-84	272
Dierenwelzijn	288	0	0	288
Medische hulp	647	0	-86	561
Vastgoed	1.420	1.029	-728	1.722
Landelijke Inspectiedienst	222	0	0	222
Overig	280	0	-187	93
Saldo bestemmingsfondsen	4.734	1.370	-1.456	4.648
waarvan verkregen uit nalatenschappen	3.169	1.370	-1.007	23.532
waarvan anders gevormd	1.565	0	-450	1.116

Onder de bestemmingsfondsen wordt dat deel van de reserves opgenomen, dat een beperkte bestedingsmogelijkheid heeft. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid wordt veroorzaakt doordat een derde (de gever) deze beperking heeft aangegeven of doordat het geld werd ingezameld voor een specifiek doel. In deze jaarrekening zijn de bestemmingsfondsen opnieuw gerubriceerd op basis van de bestemming.

Fondsen voor dierenhulp

Dit betreft fondsen die besteed moeten worden aan de opvang van zwerfdieren.

Fondsen voor dierenambulance

Dit betreft fondsen waarbij een bestemming is gegeven voor het diervervoer en de dierenambulances.

Fondsen voor dierenwelzijn

Dit betreft fondsen voor het bevorderen van het dierenwelzijn in het algemeen. Het gaat om een nalatenschap die wordt besteed aan de bestrijding van de bio-industrie en het toezicht op het vervoer van slachtdieren. Tevens betreft het een nalatenschap die besteed wordt aan projecten ter bestrijding van dierproeven.

Fondsen voor medische hulp

Onder het fonds voor medische (nood)hulp valt onder andere het Fonds Yvonne Uitenbosch. Dit fonds komt uit een nalatenschap die wordt besteed aan dierenartskosten voor dieren van mensen met een beperkt inkomen. Het gaat om de financiering van buitengewone medische kosten en/of operaties van hun huisdieren (in de breedste zin van het woord).

Fondsen voor vastgoed

De fondsen waarin het geld is bestemd voor nieuwbouw of het verbouwen van een bestaand dierenopvangcentrum, worden opgenomen onder fondsen voor vastgoed.

Fondsen voor de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn

Er zijn fondsen waarbij het geld expliciet is bestemd voor het werk van de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn.

In onderstaande tabel is de aansluiting gegeven tussen de reserves en fondsen in de geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening. Daarbij worden de reserves en fondsen uitgesplitst in het deel van de NVBD (enkelvoudige jaarrekening), de stichtingen waarbij het Bestuur wordt gevormd door één of meerdere medewerkers van de NVBD en de stichtingen die op andere wijze zijn verbonden.

Aansluiting reserves en fondsen					
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Ontliëring	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Reserves					
Continuïteitsreserve	19.707	-971	4.551	-1.104	22.183
- w.v. NVBD	14.736	0	3.237	0	17.972
- w.v. Entiteiten onder Bestuur NVBD	4.971	-971	1.314	-1.104	4.560
Bestemmingsreserves	48.884	-1.314	8.385	-6.652	49.302
- w.v. NVBD	9.900	0	475	-5.912	4.463
- w.v. Entiteiten onder Bestuur NVBD	38.984	-1.314	7.910	-740	44.838
Totaal reserves	68.591	-2.286	12.935	-7.756	71.834
Fondsen					
Bestemmingsfondsen	4.734	0	1.370	-1.456	4.648
- w.v. NVBD	4.438	0	1.370	-1.456	4.352
- w.v. Entiteiten onder Bestuur NVBD	296	0	0	0	296
Totaal reserves en fondsen	73.325	-2.286	14.305	-9.221	76.132

9. Voorzieningen					
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Ontliëring (-)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Jubilea	252	56	-9	-19	280
Saldo voorzieningen	252	56	-9	-19	280

Voorziening jubilea

Voor de verwachte toekomstige uitkeringen voor jubilea is een voorziening gevormd voor de NVBD en de LID. Conform de geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden wordt bij 10 en 20 jaar dienstverband een bedrag uitgekeerd. Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening is rekening gehouden met een blijfkans.

10. Langlopende schulden		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Hypothecaire lening BNG Bank	1.424	1.508
Hypothecaire lening Stichting Het Waardige Dier	114	126
Lening Stichting Het Waardige Dier aan Noordbroek	13	15
Achtergestelde lening gemeente Gouda	43	43
Lening gemeente Vlaardingen	30	60
Saldo langlopende schulden	1.623	1.751

Hypothecaire lening BNG Bank

Dit betreft een lening die verstrekt is ter financiering van het dierenbeschermingscentrum in Haarlemmermeer met een looptijd t/m 1 november 2041. Met ingang van 2018 is er een aflossingsverplichting van € 21.000 per kwartaal. De rente was tot en met oktober vast 4,6% per jaar en vanaf 1 november 2023 bedraagt de rente 3,5% per jaar. Ter zekerheid van de aflossingsverplichting en rentebetalingen heeft de gemeente Haarlemmermeer zich borg gesteld

Hypothecaire lening Stichting Het Waardige Dier

Het betreft een lening met een looptijd t/m januari 2034. Het bedrag hoeft echter niet terugbetaald te worden, maar wordt als gift van Stichting Het Waardige Dier verantwoord in de staat van baten en lasten. De rente bedraagt 0,5% per jaar. Ter zekerheid van de verstrekte lening is een hypotheekstelling op de onroerende zaak te Born verstrekt

Lening Stichting Het Waardige Dier aan Noordbroek

Dit betreft een lening die door stichting Het Waardige Dier aan het dierentehuis in Almelo is verstrekt. De lening heeft een looptijd t/m september 2028. De rente bedraagt 0,5% per jaar. Het bedrag hoeft echter niet terugbetaald te worden, maar wordt als gift van Stichting Het Waardige Dier verantwoord in de staat van baten en lasten.

Achtergestelde lening gemeente Gouda

Dit betreft een achtergestelde lening die de gemeente Gouda heeft verstrekt aan het dierentehuis Midden-Holland. Er hoeft niet afgelost te worden en er zijn geen zekerheden verstrekt. Over het uitstaand saldo hoeft geen rente betaald te worden.

Lening gemeente Vlaardingen

Dit is een langlopende lening van de gemeente Vlaardingen voor het dierentehuis Nieuwe-Waterweg met een looptijd t/m 1 augustus 2029. De vaste rente bedraagt 4,5% per jaar. Met de gemeente is afgesproken dat de lening in 5 jaar wordt afgelost.

11. Kortlopende schulden en overlopende passiva		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Schulden aan leveranciers	2.710	2.767
Reservering voor verlof en vakantiegeld	1.854	1.933
Vooruit ontvangen bedragen	1.312	1.428
Pensioen	494	531
Belastingen en premies sociale verzekeringen	988	1.029
Kortlopend deel langlopende schulden	128	128
Overige schulden en overlopende passiva	422	631
Saldo kortlopende schulden en overlopende passiva	7.909	8.448

Vooruit ontvangen bedragen

De vooruit ontvangen bedragen betreffen grotendeels de contributies voor 2024 die in het 4e kwartaal van 2023 zijn geïnd bij leden. Daarnaast zijn er vooruitbetaalde reserveringen voor het pension.

Overige schulden en overlopende passiva

Deze post bestaat vooral uit inkoopfacturen die betrekking hebben op 2023 en in 2024 zijn ontvangen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die in dit kader genoemd kunnen worden.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurverplichtingen

De Dierenbescherming heeft meerdere panden gehuurd voor het gebruik van kantoorlocaties en Dierenbeschermingscentra. De grootste huurverplichting betreft de huur van het kantoorpand aan de Regulusweg in Den Haag. In totaal zijn er 14 locaties waar de vereniging huurverplichtingen heeft. Deze totale huurverplichting per 31 december 2023 voor het jaar 2024 bedraagt €714.000. De einddatum van de huurcontracten variëren van 2023 tot en met 2024, met de optie tot verlenging. De huurverplichtingen na deze periode (>1 jaar) bedragen in totaal EUR 3,3 miljoen.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen betreffen de lease van dierenambulances en overige voertuigen voor het vervoer van dieren bij DLM. De leaseovereenkomst met DLM staat op naam van de NVBD. Daarnaast worden er 32 (2022: 35) personenauto’s geleased voor de buitendienstinspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst en enkele andere medewerkers van de Dierenbescherming. Deze contracten hebben een einddatum variërend van 2022 tot en met 2028. De jaarlijkse leaseverplichting (exclusief voor-schot voor brandstofkosten) bedraagt:

Leaseverplichtingen	
(x € 1.000)	
Leasekosten 2024	1.468
Leasekosten 2025	1.196
Leasekosten 2026	1.053
Leasekosten 2027	743
Leasekosten 2028	207
Leasekosten langer dan 2028	51
Totale leaseverplichting per 31 december 2023	4.719

Bankgaranties

De Dierenbescherming heeft de volgende bankgaranties afgegeven bij de Rabobank:

Stichting Dierenambulance Noord-Kennemerland	€ 1.500
Stichting Dierenhulp Nijmegen - Den Bosch	€ 1.500 (Orseleindstraat 34C te Oss)

1.1.6 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

12. Baten van particulieren			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Nalatenschappen en legaten	21.141	14.000	16.285
Contributies	5.828	5.800	6.005
Giften	3.731	3.237	3.579
Collecten	1.073	1.000	984
Overige baten van particulieren	18	13	17
Totaal baten van particulieren	31.791	24.050	26.871
Het aantal leden en donateurs bedroeg in 2023 150.080.			

Nalatenschappen en legaten

De baten uit nalatenschappen en legaten worden conservatief begroot. De opbrengsten in 2023 uit nalatenschappen zijn hoger dan 2022.

Contributies

De gemiddelde geefwaarde per lid is toegenomen.

Collecten

In de week vanierendag (4 oktober) heeft onze jaarlijkse collecte plaats gevonden. Door de inzet van onze collectanten liggen de baten uit collecten boven begroting. Ook is er een stijging te zien ten opzichte van voorgaand jaar. Er is sprake van een geleidelijke verschuiving van contante donaties naar online- en QR-inkomsten.

Giften en overige baten van particulieren

De realisatie van deze baten komt hoger uit dan de begroting en liggen in lijn met het boekjaar 2022.

13. Baten van bedrijven			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Zakelijke giften	230	159	159
Sponsoring	16	61	28
Opbrengst aandeel in acties van derden	2	10	2
Totaal baten van bedrijven	249	230	189

14. Bijdrage van Loterijorganisaties			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.802	1.800	1.810
Overige bijdragen van loterijorganisaties	13	19	29
Totaal bijdragen van Loterijorganisaties	1.815	1.819	1.839

Bijdrage Nationale Postcode Loterij

De Stichting Nationale Postcodeloterij heeft met de Dierenbescherming in 2021 een overeenkomst gesloten met een looptijd tot en met 31 december 2025, waarin de Dierenbescherming als beneficiant wordt aangemerkt. In 2023 is de reguliere bijdrage aan de Dierenbescherming wederom €1,8 miljoen. Daarnaast is in 2023 een eenmalige extra Bijdrage Kanjer van Goud hartenwens ontvangen van €2.000.

Overige bijdragen van loterijorganisaties

Dit betreft bijdragen van de VriendenLoterij.

15. Baten van subsidies van overheden			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (t.b.v. Landelijke inspectiedienst)	2.870	3.111	2.700
Projectbijdragen	9	65	251
Totaal baten van subsidies van overheden	2.879	3.176	2.951

Subsidie ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

De Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) ontvangt jaarlijks een bijdrage van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor het inspectiewerk. Deze subsidie wordt verstrekt op basis van het Convenant Samenwerking Dierhandhaving. In december 2022 heeft de LID wederom de subsidiebeschikking van het ministerie LNV ontvangen. Hierin is het totale subsidiebedrag van €11,57 miljoen vastgesteld voor de periode 1 januari 2022 t/m 31 december 2025. De LID ontvangt elk jaar een voorschot van 20% van het totale subsidiebedrag. Het eerste voorschot is eind 2022 ontvangen.

16. Baten van verbonden organisaties

Er zijn geen baten van verbonden organisaties in 2023.

17. Baten van andere organisaties zonder winststreven			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Opbrengst externe vermogensfondsen	377	367	235
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	377	367	235

Jaarlijks worden via projectaanvragen gelden ontvangen van Stichting Het Waardige Dier, Fred Foundation en Stichting Gelzer Fonds alsmede een stichting die anoniem wenst te blijven. Met deze gelden wordt het dierenwelzijn verbeterd. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan de aanschaf van een dierenambulance of aan apparatuur en inrichting van dieren-opvangcentra ten behoeve van de verbetering van de kwaliteit van de dierverblijven.

18. Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Opbrengst dienstverlening gemeenten	6.821	6.772	6.333
Baten asielactiviteiten	1.534	1.300	1.345
Baten Beter Leven keurmerk	1.716	2.631	2.310
Baten ambulanceactiviteiten	207	261	245
Baten pensionactiviteiten	226	254	311
Opbrengst verkoop artikelen	55	77	57
Veterinaire diensten en medicatie	137	181	160
Overig	0	18	0
Totaal baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	10.696	11.487	10.761

Opbrengst dienstverlening gemeenten

De opbrengst dienstverlening gemeenten betreft de vergoedingen voor de uitvoering voor de wettelijke taken waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, zoals opvang en vervoer van gevonden dieren met een vermoedelijke eigenaar. De Dierenbescherming verricht deze activiteiten voor de gemeenten op grond van dienstverleningsovereenkomsten. De kostprijs kan niet eenduidig worden bepaald en is derhalve niet toegelicht.

Baten asielactiviteiten

De baten asielactiviteiten bestaan uit opbrengsten vanwege de adoptie, afstand en tijdelijke opvang van dieren. Tevens is hierin begrepen de opbrengst Rijksafstandhonden (RVO).

Baten ambulanceactiviteiten

De ambulanceactiviteiten genereren opbrengsten door het uitvoeren van ambulanceritten op verzoek van particulieren en bedrijven.

Baten pensionactiviteiten

Dit betreft de baten voor de tijdelijk opvang van dieren in de asielen.

Veterinaire diensten en medicatie

Dit betreft de opbrengsten van gefactureerde medische handelingen en medicijnen.

19. Overige baten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Verkoop resultaat activa	790	0	108
Cursusopbrengsten	27	50	36
Overige opbrengsten	121	126	178
Totaal overige baten	938	176	321

Verkoop resultaat activa

In 2023 is een eenmalig verkoopresultaat gerealiseerd van de panden in Krimpen, Amsterdam en ’s-Gravenzande.

Cursussen

De opbrengsten cursussen betreffen de opbrengsten van hondentrainingen op diverse locaties in het land.

Overige opbrengsten

In deze post zijn in 2023 onder andere huuropbrengsten begrepen van €87.278.

20. Lastenverdeling											
Besteed aan doelstellingen											
(x € 1.000)	Dier-vriendelijk leven	Dier-vriendelijk onder-nemen	Dier-vriendelijk besturen	Dier-vriendelijk omgaan met de openbare ruimte	Hoog-waardige dierenhulp	Impact-volle beïnvloeding en voorlichting	(Ver-breding) Fondsen-werving	Kosten beheer en admini-stratie (krachtige organisatie)	Totaal realisatie 2023	Totaal begroting 2023	Totaal realisatie 2022
Directe kosten	303	440	277	79	5.836	2.334	1.744	759	11.774	13.843	12.154
Personeelskosten	649	1.000	3.503	324	11.707	2.730	1.763	4.803	26.480	25.289	22.867
Autokosten	2	12	314	2	100	2	19	19	471	444	387
Huisvestingskosten	0	28	34	0	1.758	35	35	109	1.999	1.950	1.838
Afschrijvingskosten	23	216	24	23	1.553	45	48	76	2.007	2.016	1.662
Overige indirecte kosten	99	152	116	99	1.231	198	199	302	2.395	1.620	1.330
Totale lasten	1.076	1.849	4.269	526	22.185	5.345	3.808	6.068	45.126	45.163	40.238

Kostentoerekening

Alle kosten worden middels de kostenverdeelstaat toegerekend aan 4 externe doelen (diervriendelijk leven, diervriendelijk ondernemen, diervriendelijk besturen en diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte), 2 interne doelen (hoogwaardige dierenhulp en impactvolle beïnvloeding & voorlichting) en 2 randvoorwaarden (wervingskosten en krachtige organisatie).

Op basis van de combinatie kostenplaats en categorie kosten (autokosten, personeelskosten, afschrijvingskosten, automatiseringskosten, beheer en administratie, beleidsbeïnvloeding, dierenhulp/ toezicht dierenwelzijn, voorlichtingskosten, werving baten of huisvestingskosten) zijnde de verdeelsleutels, vindt een verdeling per stichting plaats naar een van de doelen en/of randvoorwaarden. De percentages en de verdeelsleutel zijn gebaseerd op een inschatting van de tijd-besteding aan de verschillende activiteiten. Sommige kostenplaatsen raken meerdere externe/interne doelen en/of randvoorwaarden. Per combinatie kostenplaats en categorie is vervolgens zo goed mogelijk nagegaan hoe de kosten verdeeld moeten worden naar doelstelling.

Kengetallen		
(x € 1.000)	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022
% kosten beheer en administratie ten opzichte van totale lasten	13,4%	10,6%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale baten	72,3%	75,6%
% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van de totale lasten	78,1%	81,1%
% wervingskosten ten opzichte van baten eigen fondsenwerving	11,5%	9,7%

Directe kosten dierenhulp			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Medische kosten	1.847	1.428	1.905
Kosten ambulances	1.574	1.460	1.696
Kosten asielen	300	175	326
Giften aan derde partijen	36	39	42
Overige kosten dierenhulp	1.825	1.340	1.471
Totaal directe kosten dierenhulp	5.582	4.443	5.441

Directe kosten toezicht dierenwelzijn			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Kosten toezicht	7	6	2
Totaal directe kosten dierenwelzijn	7	6	2

Directe kosten voorlichting			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Kosten voorlichting	2.618	4.536	2.659
Totaal directe kosten voorlichting	2.618	4.536	2.659

Directe kosten beleidsbeïnvloeding			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Beïnvloeding en lobby diversen	339	365	331
Totaal directe kosten beleidsbeïnvloeding	339	365	331

Directe kosten eigen fondsenwerving			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Ledenwerving en -behoud	552	567	455
Collectekosten	281	250	151
Overige fondsenwervende acties	622	1.170	887
Totaal directe kosten eigen fondsenwerving	1.455	1.987	1.493

Directe kosten beheer en administratie			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Accountants- en administratiekosten	124	159	139
Advieskosten	581	849	920
Telefoon- en internetkosten	373	407	382
Juridische kosten	122	142	102
Verzekeringskosten	134	128	111
Overige kosten beheer en administratie	439	829	573
Totale directe kosten beheer en administratie	1.773	2.514	2.228

Advieskosten

De advieskosten omvatten onder andere de kosten van externe adviseurs ten behoeve van onderzoek voor innovatieve technieken. Daarnaast zijn hierin kosten opgenomen van externe adviseurs op het gebied van kwaliteit en voedsel-veiligheid, alsmede advieskosten ten behoeve van het afhandelen van nalatenschappen.

Juridische kosten

Hieronder zijn onder andere de kosten opgenomen voor juridische advisering inzake beroepsprocedure (SBLk).

Overige kosten beheer en administratie

Onder deze post zijn onder andere kantoorartikelen, verzendkosten en dotatie aan voorzieningen opgenomen.

Personeelskosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Salarissen	17.303	18.217	15.835
Sociale lasten	2.962	3.112	2.688
Pensioenpremies	1.289	1.427	1.304
Onkostenvergoedingen personeel	664	507	529
Wervingskosten personeel	115	90	115
Overige personeelskosten	4.148	1.937	2.396
Totaal personeelskosten	26.480	25.289	22.867
Gemiddeld aantal fte	351	376	369

Overige personeelskosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Uitzendkrachten en interim-management	2.539	448	1.248
Dotatie voorziening	54	0	30
Kosten vrijwilligers	339	200	252
Kosten salarisadministratie	114	75	57
Ziekteverzuimverzekering	4	57	3
Deskundigheidsbevordering	350	689	342
Overige personeelskosten	747	458	463
Totaal overige personeelskosten	4.148	1.937	2.396

Uitzendkrachten en interim-management

De kosten voor uitzendkrachten en interim-management liggen hoger dan de begroting en de realisatie vorig jaar. Door krapte op de arbeidsmarkt konden vacatures niet tijdig ingevuld worden en moest er tegen hogere lasten worden ingehuurd. Dit betreft diverse vacatures op alle afdelingen. Daarnaast worden in het zomerseizoen altijd vakantiekrachten ingehuurd om de piekbelasting op de vestigingen (kittens en afstandsdieren) op te vangen. Ook is het honorarium hierin begrepen van de heer R. Steenbeek (Bestuurder ad interim); dit wordt hierna nader toegelicht onder ‘Bezoldiging Bestuurder’.

Kosten vrijwilligers

Dit betreft verstrekte vergoedingen aan vrijwilligers, die voor het overgrote deel bestaan uit reiskosten- en telefoon-vergoedingen. Er is in 2023 een eindejaarsattentie verstrekt aan alle vrijwilligers als blijk van waardering voor hun inzet.

Autokosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Leasekosten	396	327	294
Brandstofkosten	71	106	81
Overige autokosten	5	11	13
Totaal autokosten	471	444	387

Huisvestingskosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Huurkosten	321	635	368
Energie	451	419	415
Onderhoudskosten	397	173	225
Zakelijke lasten	189	258	224
Schoonmaakkosten	282	168	231
Overige huisvestingskosten	359	296	375
Totaal huisvestingskosten	1.999	1.950	1.838

Overige indirecte kosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Afschrijvingskosten	2.007	2.016	1.662
Automatiseringskosten	2.395	1.620	1.330
Totaal overige indirecte kosten	4.402	3.636	2.992

Honorarium accountant		
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Onderzoek van de jaarrekening	91	119
Andere controleopdrachten	28	12
Adviesdiensten op fiscaal terrein	5	0,4
Andere niet-controlediensten	0	8
Totaal honorarium accountant	123	139

21. Saldo financiële baten en lasten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bank			
Bankkosten	-114	-93	-188
Renteopbrengsten	142	0	2
Leningen			
Betaalde rente ontvangen gelden	-72	-77	-76
Ontvangen rente uitgeleende gelden	0	0	0
Beleggingen			
Overige kosten effecten en beleggingen	-44	-25	-64
Resultaat aan- en verkoop beleggingen	588	0	-418
Mutatie ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	664	350	-4.926
Ontvangen dividend	132	110	168
Ontvangen couponrente	116	135	182
Ontvangen rente langlopende deposito's	62	30	0
Totaal saldo financiële baten en lasten	1.473	430	-5.320

Voor de toelichting op het resultaat uit beleggingen wordt verwezen naar de toelichting in de balans.

2.1 Enkelvoudige jaarrekening 2023

2.1. ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2023		Na resultaatbestemming	
(x € 1.000)		31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA			
Immateriële Vaste Activa	1	525	855
Materiële Vaste Activa	2	3.039	3.280
Financiële Vaste Activa	3	16	16
Beleggingen	4	15.860	24.205
Totaal Vaste Activa		19.441	28.356
Vorraden		19	14
Vorderingen en overlopende activa	5	8.262	5.730
Liquide middelen	6	28.086	21.047
Totaal Vlottende Activa		36.366	26.791
TOTAAL ACTIVA		55.808	55.147
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
Reserves	7		
- Continuïteitsreserve		17.972	14.736
- Bestemmingsreserves		4.463	9.900
		22.436	24.636
Fondsen	8		
- Bestemmingsfondsen		4.352	4.438
		26.787	29.074
Vorzieningen	9	168	139
Langlopende schulden	10	0	0
Kortlopende schulden en overlopende passiva	11	28.852	25.934
TOTAAL PASSIVA		55.808	55.147

2.1.2 ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
(x € 1.000)				
BATEN				
Baten van particulieren	12	29.363	23.643	25.051
Baten van bedrijven	13	215	220	155
Bijdrage van Loterijorganisaties	14	1.807	1.808	1.830
Baten van subsidies van overheden	15	21	54	238
Baten van verbonden organisaties	16	0	0	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven	17	39	355	134
		31.446	26.080	27.409
Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	18	2.290	1.109	1.493
Overige baten	19	518	101	182
		34.254	27.290	29.083
SOM VAN DE BATEN				
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen	20			
Diervriendelijk leven		1.076	1.092	943
Diervriendelijk ondernemen		526	448	373
Diervriendelijk besturen		728	702	584
Diervriendelijk omgaan met de openbare ruimte		526	448	373
Hoogwaardige dierenhulp (incl. giften binnen consolidatiekring)		20.044	8.269	16.153
Impactvolle beïnvloeding en voorlichting		5.335	7.223	5.009
		28.237	18.182	23.435
(Verbreiding) Fondsenwerving		3.808	3.679	3.331
Kosten beheer en administratie (krachtige organisatie)		6.068	4.917	4.255
		38.113	26.779	31.021
SOM VAN DE LASTEN				
SALDO VOOR FINANCIËLE BATEN EN LASTEN				
		-3.859	512	-1.937
Saldo financiële baten en lasten	21	1.572	525	-5.220
		-2.287	1.037	-7.157
SALDO VAN BATEN EN LASTEN				
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/onttrekking aan:				
Continuïteitsreserve		3.237		-5.556
Bestemmingsreserves		-5.437		-1.547
Bestemmingsfondsen		-87		-54
		-2.287		-7.157
Totaal				

2.1.3 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de ‘Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties’.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepalingen

Voor de grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling wordt verwezen naar de toelichtingen behorende bij de geconsolideerde jaarrekening.

2.1.4 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

1. Immateriële vaste activa			
(x € 1.000)	Immateriële activa	Totaal 2023	Totaal 2022
Aanschafwaarde per 1 januari	1.651	1.651	1.292
Af: afschrijving per 1 januari	-796	-796	-512
Boekwaarde per 1 januari	855	855	780
Investeringen	0	0	359
Overige mutaties	0	0	0
Afschrijvingen	-330	-330	-283
Desinvesteringen aanschafwaarde	0	0	0
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0	0	0
Mutatie boekjaar	-330	-330	76
Aanschafwaarde per 31 december	1.651	1.651	1.651
Af: afschrijvingen per 31 december	-1.126	-1.126	-796
Boekwaarde per 31 december	525	525	855

2. Materiële vaste activa					
(x € 1.000)	Gebouwen en grond	Nog in gebruik te nemen	Inventaris	Totaal 2023	Totaal 2022
Aanschafwaarde per 1 januari	4.943	198	1.134	6.277	7.167
Af: Afschrijving per 1 januari	-2.121	0	-875	-2.996	-3.879
Boekwaarde per 1 januari	2.822	198	259	3.281	3.288
Investeringen	0	362	0	362	456
Overige mutaties	247	-550	303	0	0
Afschrijvingen	-148	0	-157	-305	-194
Overige mutaties afschrijvingen	0	0	0	0	0
Desinvesteringen aanschafwaarde	-437	0	-2	-439	-1.349
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	140	0	2	142	1.077
Mutatie boekjaar	-198	-188	146	-240	-9
Aanschafwaarde per 31 december	4.753	10	1.436	6.199	6.276
Af: Afschrijving per 31 december	-2.129	0	-1.031	-3.159	-2.996
Boekwaarde per 31 december	2.625	10	405	3.039	3.280

De NVBD heeft enkele panden in eigendom. Deze zijn verantwoord onder de post ‘Gebouwen en grond’.

3. Financiële vaste activa		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Waarborgsommen	16	16
Saldo financiële vaste activa	16	16

4. Beleggingen		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Obligaties	15.824	16.282
Aandelen	36	7.923
Saldo beleggingen	15.860	24.205

Overzicht van de effectenportefeuille				
(x € 1.000)	Obligaties 2023	Aandelen 2023	Totaal 2023	Totaal 2022
Beurswaarde per 1 januari	14.066	7.872	21.938	31.677
Bij: Aankopen	0	1.487	1.487	1.009
Af: Verkopen/aflossingen	-1.638	-9.361	-11.000	-3.128
Bij/af: Koersresultaten	1.180	95	1.275	-5.353
Bij/af: Saldo mutaties	0	0	0	0
Beurswaarde per 31 december	15.824	36	15.860	24.205

5. Vorderingen en overlopende activa		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen	5.291	2.251
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.800	1.800
Debiteuren	142	194
Vooruitbetaalde bedragen	608	329
Terug te vorderen belastingen	244	1.009
Overige vorderingen en overlopende activa	176	145
Saldo vorderingen en overlopende passiva	8.262	5.729

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van vorderingen uit nalatenschappen die, afhankelijk van afwikkeling, langer dan 12 maanden kunnen blijven staan. De vorderingen zijn beoordeeld op volwaardigheid en indien van toepassing is een voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Te vorderen uit hoofde van nalatenschappen

De vordering uit hoofde van nalatenschappen ontstaat op het moment dat een nalatenschap de status erfbelasting ofrekening en verantwoording heeft gekregen. Daarna vindt doorgaans binnen een jaar de uitbetaling plaats van de nalatenschappen. Aan het einde van 2023 bedroeg de post te vorderen uit hoofde van nalatenschappen €5.291.082. Hierin is rekening gehouden met een voorziening van € 261.976 in verband met een mogelijke claim vanuit een legitieme portie/kindsdeel.

Vordering Nationale Postcode Loterij (NPL)

De Dierenbescherming ontvangt de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij achteraf.

Debiteuren

De vordering op debiteuren is in totaal € 141.742. Hierin in rekening gehouden met een voorziening voor mogelijke oninbaarheid van € 9.216.

6. Liquide middelen		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Tegoeden bij banken	28.083	21.039
Kasgeld	5	7
Gelden onderweg	-2	1
Saldo liquide middelen	28.086	21.047

De tegoeden bij banken omvatten de saldi op de betaalrekeningen, spaarrekeningen en de beleggingsrekening. Het kasgeld wordt aangehouden voor de bedrijfsvoering in de dierenopvangcentra. Er zijn geen bankgaranties verstrekt.

7. Reserves				
(x € 1.000)	Continuïteits-reserve	Bestemmings-reserves	Totaal 2023	Totaal 2022
Stand per 1 januari	14.736	9.900	24.636	31.739
Resultaatverdeling	3.237	-5.437	-2.200	-7.103
Stand per 31 december	17.972	4.463	22.436	24.636

In de geconsolideerde jaarrekening wordt een aansluiting gegeven tussen de reserves van de NVBD en de reserves van alle entiteiten in de geconsolideerde jaarrekening.

Bestemmingsreserves

In onderstaand overzicht zijn de bestemmingsreserves nader toegelicht.

Bestemmingsreserve				
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Reservering financiering vaste activa ten behoeve van bedrijfsvoering	1.357	0	-536	1.286
Reservering financiering vaste activa ten behoeve van doelstelling	2.778	0	-34	2.744
Realisatie toekomstschets vastgoed Dierenbescherming	0	475	0	475
Impulsprojecten 2022	2.295	0	-2.295	0
Ontwikkeling nieuwe concepten	3.000	0	-3.000	0
Overig	470	0	-46	424
Saldo bestemmingsreserve	9.900	475	-5.912	4.463

Reservering financiering vaste activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering

De reserve financiering vaste activa ten behoeve van doelstelling en reserve financiering vaste activa ten behoeve van bedrijfsvoering zijn conform de ‘Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties’ onder de bestemmingsreserves verantwoord. De hoogte van de reserves financiering vaste activa zijn gelijk aan de vaste activa voor de doelstelling of bedrijfsvoering, verminderd met de leningen die opgenomen zijn in het kader van de doelstelling of de bedrijfsvoering. Indien en voor zover eigen middelen zijn aangewend ten behoeve van vaste activa benodigd voor de bedrijfsvoering of activa ter realisering van de doelstelling, wordt er een reserve financiering activa ten behoeve van doelstelling en bedrijfsvoering aangehouden.

Projecten ten laste van de reserve

In de begroting voor 2023 waren enkele grote projecten opgenomen die een stimulans geven aan het realiseren van de strategische doelstellingen. Hiervoor was in totaal een bedrag van €2,1 miljoen begroot, waarvan in 2023 €1,6 miljoen is onttrokken. Redenen onderbesteding zijn het succes van project ‘Chip de kat’ eind 2022 (landelijke katten chipplicht), waardoor het gebudgetteerde bedrag van het impulsproject in 2023 grotendeels niet is uitgegeven. Tevens is er geen geld uitgegeven, enkel uren, voor het project ‘Nieuwe vormen maatschappelijke dienstverlening’.

Overige bestemmingsreserves

De overige bestemmingsreserves betreffen een bestemmingsreserve voor het realiseren van de doelstellingen uit het strategische beleidsplan 2020-2025.

8. Bestemmingsfondsen				
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Dierenhulp	1.417	341	-372	1.386
Dierenambulance	356	0	-84	272
Dierenwelzijn	288	0	0	288
Medische hulp	647	0	-86	561
Vastgoed	1.228	1.029	-728	1.529
Landelijke Inspectiedienst	222	0	0	222
Overig	280	0	-187	93
Saldo bestemmingsfondsen	4.438	1.370	-1.456	4.352
Waarvan verkregen uit nalatenschappen	3.066	1.370	-1.007	3.429
Waarvan anders gevormd	1.372	0	-450	923

Onder de bestemmingsfondsen wordt dat deel van de reserves opgenomen dat een beperkte bestedingsmogelijkheid heeft. Deze beperkte bestedingsmogelijkheid wordt veroorzaakt doordat een derde (de gever) deze beperking heeft aangegeven of doordat het geld werd ingezameld voor een specifiek doel. In deze jaarrekening zijn de bestemmingsfondsen opnieuw gerubriceerd op basis van de bestemming.

Fondsen voor dierenhulp

Dit betreft fondsen die besteed moeten worden aan de opvang van zwerfdieren.

Fondsen voor dierenambulance

Dit betreft fondsen waarbij een bestemming is gegeven voor het diervervoer en de dierenambulances.

Fondsen voor dierenwelzijn

Dit betreft fondsen voor het bevorderen van het dierenwelzijn in het algemeen. Het gaat om een nalatenschap die wordt besteed aan de bestrijding van de bio-industrie en het toezicht op het vervoer van slachtdieren.

Fondsen voor medische hulp

Onder het fonds voor medische (nood)hulp valt onder andere het Fonds Yvonne Uitenbosch. Dit fonds komt uit een nalaten-schap die wordt besteed aan dierenartskosten voor dieren van mensen met een beperkt inkomen. Het gaat om de financiering van buitengewone medische kosten en/of operaties van hun huisdieren (in de breedste zin van het woord).

Fondsen voor vastgoed

De fondsen waarin het geld is bestemd voor nieuwbouw of het verbouwen van een bestaand dierenopvangcentrum worden opgenomen onder fondsen voor vastgoed.

Fondsen voor de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn

Er zijn fondsen waarbij het geld expliciet is bestemd voor het werk van de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn.

9. Voorzieningen				
(x € 1.000)	Stand per 1 jan	Dotaties (+)	Onttrekkingen (-)	Stand per 31 dec
Jubilea	139	37	-9	168
Saldo voorzieningen	139	37	-9	168

Voorziening jubilea

Voor de verwachte toekomstige uitkeringen voor jubilea is een voorziening gevormd voor de NVBD en de LID. Conform de geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden wordt bij 10 en 20 jaar dienstverband een bedrag uitgekeerd. Bij het bepalen van de hoogte van de voorziening is rekening gehouden met een blijfkans.

10. Langlopende schulden

Er zijn geen langlopende schulden binnen de NVBD.

11. Kortlopende schulden en overlopende passiva		
(x € 1.000)	31 dec 2023	31 dec 2022
Schulden aan leveranciers	1.485	1.739
Vooruit ontvangen contributies	1.311	1.355
Reservering voor verlof en vakantiegeld	1.002	953
Vooruit ontvangen bedragen	301	397
Pensioen	445	403
Belastingen en premies sociale verzekeringen	702	552
Rekening courant gelieerde instellingen	23.631	20.549
Overige schulden en overlopende passiva	-23	-14
Saldo kortlopende schulden en overlopende passiva	28.852	25.934

Rekening Courant

De rekening-courantpositie bestaat uit de volgende saldi:

Rekening courant gelieerde instellingen	
(x € 1.000)	
Rekening courant St. Steunfonds Dierenbescherming	19.705
Rekening courant St. Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn	-730
Rekening courant St. Dierenopvang Rijnmond	0
Rekening courant St. De Doornakker	0
Rekening courant St. Beheer Onroerende Zaken	-851
Rekening courant overige stichtingen	5.508
Totaal rekening courant gelieerde instellingen	23.631

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Rechten uit nalatenschappen

Met ingang van het boekjaar 2018 is de wijze waarop de baten uit nalatenschappen worden verantwoord, veranderd. Dat betekent dat de Dierenbescherming rechten heeft op nalatenschappen die voor een deel nog niet zijn verantwoord in de jaarrekening. Het gaat dan om de nalatenschappen die nog niet de status erfbelasting of rekening en verantwoording hebben bereikt maar al wel door de Dierenbescherming (beneficiair) zijn aanvaard.

Huurverplichtingen

De Dierenbescherming heeft meerdere panden gehuurd voor het gebruik van kantoorlocaties en Dierenbeschermings-centra. De grootste huurverplichting betreft de huur van het kantoorpand aan de Regulusweg in Den Haag. De totale huurverplichting per 31 december 2023 van de NVBD voor het jaar 2024 bedraagt €166.000. De huurverplichtingen na deze periode (>1 jaar) bedragen in totaal EUR 0,7 miljoen.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen betreffen de lease van dierenambulances en overige voertuigen voor het vervoer van dieren bij DLM. De leaseovereenkomst met DLM staat op naam van NVBD. Daarnaast worden er 7 (2022: 7 personenauto's geleased voor de buitendienstinspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) en enkele medewerkers van de Dieren-bescherming. Deze contracten hebben een einddatum variërend van 2022 tot en met 2028. De jaarlijkse leaseverplichting (exclusief voorschot voor brandstofkosten) bedraagt:

Leaseverplichtingen	
(x € 1.000)	
Leasekosten 2024	1.303
Leasekosten 2025	1.070
Leasekosten 2026	947
Leasekosten 2027	666
Leasekosten 2028	191
Leasekosten langer dan 2028	51
Totale leaseverplichting per 31 december 2023	4.227

2.1.5 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

12. Baten van particulieren			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Nalatenschappen en legaten	19.194	14.000	14.989
Contributies	5.828	5.800	6.005
Giften	3.268	2.843	3.073
Collecten	1.073	1.000	984
Overige baten van particulieren	1	0	1
Totaal baten van particulieren	29.363	23.643	25.051
Het aantal leden en donateurs bedroeg in 2023 150.080.			

Nalatenschappen en legaten

De baten uit nalatenschappen en legaten worden conservatief begroot. De opbrengsten in 2023 uit nalatenschappen zijn hoger dan 2022.

Contributies

De gemiddelde geefwaarde per lid is toegenomen.

Collecten

In de week van diierendag (4 oktober) heeft onze jaarlijkse collecte plaats gevonden. Door de inzet van onze collectanten liggen de baten uit collecten boven begroting. Ook is er een stijging te zien ten opzichte van voorgaand jaar. Er is sprake van een geleidelijke verschuiving van contante donaties naar online- en QR-inkomsten.

13. Baten van bedrijven			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Zakelijke giften	198	150	135
Sponsoring	15	60	18
Opbrengst aandeel in acties van derden	2	10	2
Totaal baten van bedrijven	215	220	155

14. Bijdrage van Loterijorganisaties			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	1.802	1.800	1.810
Overige bijdragen van loterijorganisaties	5	8	20
Totaal bijdrage van Loterijorganisaties	1.807	1.808	1.830

Bijdrage Nationale Postcode Loterij

De Stichting Nationale Postcodeloterij heeft met de Dierenbescherming in 2021 een overeenkomst gesloten met een looptijd tot en met 31 december 2025, waarin de Dierenbescherming als beneficiant wordt aangemerkt. In 2023 is de reguliere bijdrage aan de Dierenbescherming wederom €1,8 miljoen. Daarnaast is in 2023 een eenmalige extra ‘Bijdrage Kanjer van Goud Hartenwens’ ontvangen van €2.000.

Overige bijdragen van loterijorganisaties

Dit betreft bijdragen van de VriendenLoterij.

15. Baten van subsidies van overheden			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Projectbijdragen	21	54	238
Totaal baten van subsidies van overheden	21	54	238

16. Baten van verbonden organisaties

Er zijn geen baten van verbonden organisaties in 2023.

17. Baten van andere organisaties zonder winststreven			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Opbrengst externe vermogensfondsen	39	355	134
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	39	355	134

18. Baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Opbrengst dienstverlening gemeenten	1.966	663	1.315
Baten asielactiviteiten	230	341	126
Baten ambulanceactiviteiten	32	39	32
Opbrengst verkoop artikelen	2	4	2
Veterinaire diensten en medicatie	16	44	17
Overig	0	18	0
Totaal baten als tegenprestatie voor levering van producten/diensten	2.290	1.109	1.493

Opbrengst dienstverlening gemeenten

De opbrengst dienstverlening gemeenten betreft de vergoedingen voor de uitvoering voor de wettelijke taken waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, zoals opvang en vervoer van gevonden dieren met een vermoedelijke eigenaar. De Dierenbescherming verricht deze activiteiten voor de gemeenten op grond van dienstverleningsovereenkomsten.

Baten asielactiviteiten

De baten asielactiviteiten bestaan uit opbrengsten vanwege de adoptie, afstand en tijdelijke opvang van dieren. Tevens is hierin begrepen de opbrengst Rijksafstandhonden (RVO).

Baten ambulanceactiviteiten

De ambulanceactiviteiten genereren opbrengsten door het uitvoeren van ambulanceritten op verzoek van particulieren en bedrijven.

Veterinaire diensten en medicatie

Dit betreft de opbrengsten van gefactureerde medische handelingen en medicijnen.

19. Overige baten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Verkoopresultaat activa	478	0	144
Cursusopbrengsten	26	50	32
Overige opbrengsten	14	51	6
Totaal overige baten	518	101	182

20. Lastenverdeling											
(x € 1.000)	Dier-vriendelijk leven	Dier-vriendelijk onder-nemen	Dier-vriendelijk besturen	Dier-vriendelijk omgaan met de openbare ruimte	Hoog-waardige Dierenhulp	Impact-volle beïn-vloeding en voor-lichting	(Ver-breding) Fondsen-werving	Kosten beheer en admini-stratie (krachtige organisatie)	Totaal realisatie 2023	Totaal begroting 2023	Totaal realisatie 2022
Directe kosten	303	79	79	79	13.195	2.325	1.744	759	18.562	9.643	16.836
Personeelskosten	649	324	526	324	5.020	2.730	1.763	4.803	16.138	14.804	12.086
Autokosten	2	2	2	2	100	2	19	19	149	72	57
Huisvestingskosten	0	0	0	0	226	35	35	109	405	336	404
Afschrijvingskosten	23	23	23	23	376	45	48	76	635	502	477
Overige indirecte kosten	99	99	99	99	1.128	198	199	302	2.223	1.422	1.160
Totale lasten	1.076	526	728	526	20.044	5.335	3.808	6.068	38.113	26.779	31.020

Kostentoerekening

Voor de uitgangspunten van de lastenverdeling verwijzen we naar de grondslagen voor de bepaling van het resultaat.

Directe kosten dierenhulp			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Medische kosten	398	515	570
Kosten ambulances	356	343	1.086
Kosten asielen	59	24	69
Giften aan gelieerde entiteiten	11.514	544	9.210
Giften aan niet-gelieerde entiteiten	36	33	42
Overige kosten dierenhulp	800	520	650
Totaal directe kosten dierenhulp	13.163	1.979	11.628

Directe kosten voorlichting			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Kosten voorlichting	2.604	4.327	2.556
Totaal directe kosten voorlichting	2.604	4.327	2.556

Directe kosten beleidsbeïnvloeding			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Beïnvloeding en lobby diversen	339	365	331
Totaal directe kosten beleidsbeïnvloeding	339	365	331

Directe kosten eigen fondsenwerving			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Ledenwerving	258	360	239
Ledenbehoud	294	207	216
Werving giften particulieren en zakelijk	435	580	609
Werving nalatenschappen	188	590	278
Kosten sponsorwerving	0	0	0
Collectekosten	281	250	151
Totaal directe kosten eigen fondsenwerving	1.455	1.987	1.493

Directe kosten beheer en administratie			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Accountants- en administratiekosten	103	100	102
Advieskosten	449	620	454
Telefoon- en internetkosten	226	224	158
Juridische kosten	48	47	49
Verzekeringskosten	129	117	104
Overige kosten beheer en administratie	47	-122	-37
Totale directe kosten beheer en administratie	1.002	985	829

Personeelskosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Salarissen	9.718	10.684	8.101
Sociale lasten	1.646	1.821	1.372
Pensioenpremies	829	917	820
Doorberekende personeelskosten	-47	0	-156
Onkostenvergoedingen personeel	324	244	202
Wervingskosten personeel	115	80	79
Overige personeelskosten	3.554	1.057	1.669
Totaal personeelskosten	16.138	14.804	12.086
Bezetting per jaareinde in fte (NVBD-hoofdkantoor)	90,2	114,1	107,0
Bezetting per jaareinde in fte (NVBD-dierenhulp)	88,1	63,4	57,6

Overige personeelskosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Uitzendkrachten en interim-management	2.462	112	930
Dotatie voorziening	37	0	25
Kosten vrijwilligers	154	61	98
Kosten salarisadministratie	57	70	51
Ziekteverzuimverzekering	0	0	0
Deskundigheidsbevordering	292	488	277
Overige personeelskosten	552	319	288
Totaal overige personeelskosten	3.554	1.057	1.669

Bezoldiging Bestuurder

In onderstaande tabel is de bezoldiging van de Bestuurder weergegeven. De pensioenlast betreft het werkgeversdeel van de aan de collectieve pensioenregeling verschuldigde premie. Voor E.A. Bien betrof het bedrag werkgeversbijdrage over de periode augustus 2023 tot en met 31 december 2023 € 6.257.

Naam	E.A. Bien	R. Steenbeek
Functie	Bestuurder	Bestuurder ad interim
Dienstverband		
Aard (looptijd)	Onbepaalde tijd	Inhuur
Uren	38	24
Parttimepercentage	100%	60%
Periode	1 aug t/m 31 dec 2023	1 jan t/m 31 juli 2023
Bezoldiging		(exclusief btw)
Jaarinkomen (€ x 1.000)		
Bruto loon/salaris	56	87
Vakantietoeslag	5	0
Eindejaarsuitkering, 13e maand	4	0
Variabel jaarinkomen	0	0
Totaal	66	87
Belastbare vergoedingen/bijtellings	0	3
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	6	0
Overige beloningen op termijn	0	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0	0
Totaal bezoldiging	72	90

Nevenfuncties van E.A. Bien zijn:

- Lid Raad van Toezicht van Amare (sinds 1 januari 2021), onbezoldigd
- Lid van Raad van Toezicht van Dr. Denis Mukwege Foundation (6 juli 2019 tot en met april 2024), onbezoldigd

Nevenfuncties van R. Steenbeek zijn:

- Voorzitter Bestuur Bureau Architecten Register
- Lid Raad van Commissarissen Staedion
- Voorzitter Raad van Toezicht Bardo Hospice
- Voorzitter Raad van Toezicht Pro Persona
- Lid Raad van Advies Quatrospect

Informatie over bezoldiging directie in het jaarverslag

De Raad van Toezicht stelt met inachtneming van het advies van de remuneratiecommissie het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vast. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De bespreking over het bezoldigingsbeleid en de directiebeloning over het jaar 2023 vond plaats op 24 november 2022.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Dierenbescherming de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen die is gekoppeld aan de Wet Normering Topinkomens. De weging van de situatie bij de Dierenbescherming vond plaats door de Manager HRM en de Manager Bedrijfsvoering. Na advies van de remuneratiecommissie en de auditcommissie heeft de Raad van Toezicht de weging van de BSD-punten formeel in haar vergadering op 24 november 2022 vastgesteld. Dit leidde tot een BSD-score van 535 punten voor 2023. Bij 535 BSD punten is er sprake van indeling in Functiegroep J. Bij Functiegroep J geldt per 1 januari 2023 een maximum jaarinkomen van €178.309 (1 FTE/12 mnd). Naast de maximering van het bruto jaarinkomen geldt ook een maximum voor

de beloning inclusief belaste vergoedingen/bijtellings, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn. Dit maximum bedraagt per 1 januari 2023 €221.400. Het voor de toetsing relevante werkelijke jaarinkomen van de Bestuurder E.A. Bien bedroeg in 2023 €72.040. De werkgeversbijdrage pensioen stond in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen en het jaarinkomen en de werkgeversbijdrage pensioen tezamen vallen ook ruim binnen het toegestane bedrag van € 221.400 gebleven (dit bedrag bestaat uit de maximering van het jaarinkomen en werkgeversbijdrage pensioen). Er was geen sprake van belaste vergoedingen en eventuele overige beloningen. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten. Het voor de toetsing relevante werkelijke jaarinkomen van de Bestuurder ad interim R. Steenbeek bedroeg in 2023 €89.157. De werkgeversbijdrage pensioen stond in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen en het jaarinkomen en de werkgeversbijdrage pensioen tezamen vallen ook ruim binnen het toegestane bedrag van € 221.400 gebleven (dit bedrag bestaat uit de maximering van het jaarinkomen en werkgeversbijdrage pensioen). Er was geen sprake van belaste vergoedingen en eventuele overige beloningen. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten.

II Vermelding bezoldiging directie in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening

Het jaarinkomen van de Bestuurder (in loondienst) blijft binnen het maximum van €178.309(1 FTE/12 mnd.) volgens de ‘Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties.’ Ook het jaarinkomen en de pensioenlasten blijven ruim binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 221.400 per jaar. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de Bestuurdersbezoldiging verwijzen we naar het hoofdstuk Bedrijfsvoering en Governance.

Autokosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Leasekosten	136	50	56
Brandstofkosten	11	22	1
Overige autokosten	2	0	0
Totaal autokosten	149	72	57

Huisvestingskosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Huurkosten	161	149	215
Gas, water & licht	76	77	60
Onderhoudskosten	36	1	21
Zakelijke lasten	32	39	29
Schoonmaakkosten	50	46	55
Overige huisvestingskosten	50	25	24
Totaal huisvestingskosten	405	336	404

Overige indirecte kosten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Afschrijvingskosten	635	502	477
Automatiseringskosten	2.223	1.422	1.160
Totaal overige indirecte kosten	2.858	1.924	1.637

21. Saldo financiële baten en lasten			
(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bank			
Bankkosten	-88	-75	-164
Renteopbrengsten	142	0	2
Leningen			
Betaalde rente ontvangen gelden	0	0	0
Ontvangen rente uitgeleende gelden	0	0	0
Beleggingen			
Overige kosten effecten en beleggingen	-44	-25	-64
Resultaat aan- en verkoop beleggingen	588	0	-418
Mutatie ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	664	350	-4.926
Ontvangen dividend	132	110	168
Ontvangen couponrente	116	135	182
Ontvangen rente langlopende deposito's	62	30	0
Totaal saldo financiële baten en lasten	1.572	525	-5.220

Den Haag, 17 juni 2024

Mevrouw K. Broekhuizen Voorzitter	
De heer F.L.B. Meijboom Vice-voorzitter	
Mevrouw M. Eleveld Lid	
De heer J. van Hoof Lid	
Mevrouw Nicolien van den Biggelaar Lid	
De heer R.P.J. van Disseldorp Lid	
De Bestuurder,	
Mevrouw E.A. Bien Bestuurder	

3. Overige gegevens

3.1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Delflandlaan 1
Postbus 7266
1007 JG Amsterdam
T: 088 277 11 83
forvismazars.com/nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Bestuur en de Raad van Toezicht van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland geldende Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscntrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 28 juni 2024

Forvis Mazars N.V.

Origineel was getekend door drs. M. van Dijk RA

DE DIERENBESCHERMING VOOR EEN DIERVRIENDELIJKE SAMENLEVING.